

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15 } చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ నవంబరునెల 10-వ తేది గురువారము } No. 185
నంపుటము ౧౫ } శ్రీ సత్యవనామనందనపుర కార్తీకమాన బహుళ స్రవణము. } సంచిక ౧౮౫

అమృతంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. తలనొప్పుల మాన్పును, వాయు పోట్ల బాపును, పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును, పొట్ల బోగొట్టును, బెణుకుల భేదించును, పాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును, దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొలగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశములలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతంజనము అన్ని విధములగు నొప్పులకు సంతోషింపజేసింది. పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన మోసము గలుగదు. చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0 డజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు. ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.

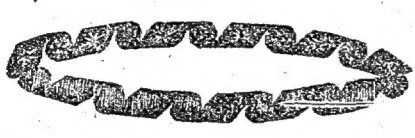
అమృతంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపేట్, మద్రాసు

249, ప్రేరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

కానుబంగారమునకును, మంచి వెండికిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాను, బంగారు వెండినగల వర్తకులు 437/3 టంకసాలపేట్, సాహుకారుపేట్, మద్రాసు.

దరఖాస్తును పంపిన ఉచితముగ క్యాటలాగు పంపబడును.

4292

పో గొ టు కొ ని న శ క్తి

నూతన వైట్ ల్ గ్లాస్సు సిరమెను గురించి ప్రత్యేకముగా ఒక్కొక్కరికి జవాబు లిచ్చుటకు కష్టపాద్య సువి యోచనచేసింది. జర్మనీనుండి క్రొత్తనరకు మద్రాసు నకు నవంబరు 25 వ తేదికి వచ్చునని తలంచుచున్నాము.

ఈ త్రిమలు రూపులుగా నుండును. వివరములకు:—

Dr. Strandgard's Secretary, 7 Grant Road, Bangalore.

కా వ లె ను 3477

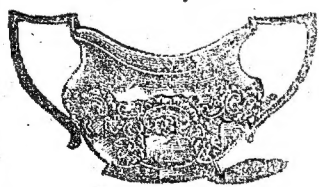
ఏజంట్లు, ప్రావెలింగు ఏజంట్లు, చీఫ్ ఏజంట్లు, భీమా కంపెనీల పనులవిషయమై అనభివము గలవార, వ్యాపార మును తేగల క్షేత్రగలవారు, మొదలగువారు కావలెను. నగదు గ్రాంట్లుక్రింద చెల్లించవలెను. యోగ్యత ననుసరించి శీత మియ్యబడును.

Apply to—Mr. S. KABBOOR B. A., F. S. S. (Lond) Asst. Manager (on deputation), or Dr. R. P. AIYER Supdt., General Assurance Society Ltd., 4 Lingi Chetty St. Madras.

“అత్యద్భుత ఫల గ్రంథము”

జాతకరత్నము 1 భాగము రు 1. 2 భాగము రు 2. పూరా జాతకము రు 10 లు. ప్రపంచమంతటనుండి గొప్ప సర్టిఫికేట్లును పొందియున్నారము. ఏజంట్లు కావలెను. గ్రేట్ ఇండియన్ జ్యోతిషాలయము, కళింగోట, వికాఖపట్నం 4169 జిల్లా.

ఏ నగ కావలసినను వెంటనే మా వద్దకు దయచేయుడు!

న వ రం బం గారు కు, సీ మ వెం డి కి పూ చీ నిచ్చె దము.

ఇది నరలో మావద్ద లావాదేవి చేయుచున్న వారికి మే మేమి విశేషముగా తెలుప నవసరము లేదు. లేనివారు ఒకదా బేరముచేసిన తప్పక తృప్తి బడయగల రని మాకు దృఢ నమ్మకము గలదు.

తంతివిలాసము: “ఉమిడియా”

ఉ మి డి రా మ య్య శె ట్టి. గు రు స్వా మి శె ట్టి కం పె న్ని,

నగల వర్తకులు, 25 వై నాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

టెలిఫోన్ నెం 2802

వైశ్య మాడరన్ హోటల్

19, గోవిందప్ప నాయకన్ వీధి, మదరాసు.

(వైశ్యులకు మాత్రమే)

సౌందర్యమహాలుకు ఎదుట.

ఇది ప్రత్యేకముగా వైశ్యుల సౌకర్యమునకే ఏర్పాటుచేయబడినది. విక్రీతి శుచిగాను, ఆచారవ్యవహారములకు తగినట్లుండును. ఇచ్చటికి నచ్చినవా రెల్లరును తృప్తిచెందియున్నారు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు. 3438

ప్రొఫెటరు, వి. రంగయ్య శెట్టి.

తుపాను

దేశభక్త మోకటప్పయ్యగారు

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారికి వ్రాసిన లేఖ

నెల్లూరు, నవంబరు 7:— నిన్న 10-55 బండికి గుంటూరునుండి బయలుదేరి బాపట్లలో దిగవలెనని ప్రయాణముచేసితిని. నిడువ్రోలుదాటి నాలుగుమైళ్లనుండి రైలులోడ్డున కిరుప్రక్కలను పొలములు చాలాభాగము నీళ్లలో మునిగియుండుట చూచితిని. ఈ ప్రకారము అప్పకట్లదాటి కొంచెముదూరము పోవువరకు అట్లనేయన్నది. రెండువైపుల చూపుమేరదూరము అట్లనేవున్నది. ముఖ్యముగా రైలులోడ్డునకు పడమరప్రక్కవరద బిల్వముగానున్నది. రైలువంతెనలనుండి నీళ్లు ఇంకను విక్సిలి వేగముగా ప్రవహించుచున్నవి. బాపట్లదగ్గర ఇనుక నేలవరకు ఆ ప్రకారముగానున్నది. బాపట్లయొద్దనుండి రైలులోడ్డు తూర్పుప్రక్క నీరు కనబడలేదు. నవ్వుమేమియును కనబడలేదు. కాని రైలులోడ్డు పడమరకు తిరిగిచూచినయెడల గుండెలు జలుమునును. రైలువేడునుకు ఆనుకొని యొక్క అరమైలులోపల మాత్రము ఇనుక నేలమీద తాటితోటలుమొదల గునవి కనుపడుచున్నవి. అవిదాటి పడమర అంతయు నోక మహావనముగానున్నది. ఈ ప్రకారము చినగంజామువరకు రైలులోడ్డు పడమరఅంతయు పట్టి మొదలుకొనియున్న భూమియును అటువైస సాగుభూమియును గ్రామములును సముద్రమధ్యనున్నట్లు కనుపడుచున్నది. పడమర నెంతదూరము ఈ జలావృణమున్నదో ఇప్పటికే తెలిసికొని తెలియురాదు. బాపట్లకు నేను చేరినతర్వాత అచ్చట దిగవంత. నెల్లూరుకు టిక్కెట్టు పుచ్చుకుని కావలివరకు నిన్న ప్రయాణముచేసితిని. చీరాలవద్ద విచారించగా చీరాల నుండి కారంచేడు పరుచూరు మీదుగా చిలుకలూరు పేట పోవు రోడ్డు చీరాల యొద్ద ఒకటిరెండు ఫర్లాంగుల నీళ్లలో మునిగిపోయినదట. అటువైస నచ్చటచ్చట రోడ్లు నరదనీటిక్రిందనే యుండియుండునని యూహ. అప్పకట్లలో పడవయెక్కి రైలులోడ్డు పడమరగా ప్రయాణముచేసిన యెడల చినగంజామువరకు నిరాలంకముగా పోవచ్చును. అటుపిమ్మట ఆగ్రామమునకు సుమారు నాలుగుమైళ్ల దూరమున రైలులోడ్డుక్రిందుగా తూర్పుముఖమై ప్రవహించు పెద్ద రోషేరు మురుగుకాలవలోగుండపోయి చముద్రము చేరనచ్చునని తోచుచున్నది. చిన గంజాం దాటిన పిమ్మట ఉపద్రవమేమియును కనుపడదు. మరల కావలి సమీపించునప్పటికి మహాపవనవిహ్వములు కానవచ్చినవి. రైలులోడ్డు ప్రక్కనున్న తిరివార్తస్తంభములు ఒరిగిపోయినవి. చెట్లు కమిపోయినవి. పోనపొను ఉపద్రవము మరింతయెక్కువ కలిగినట్లు చూడవచ్చును. కావలి రైలువేడును పైకప్పు లేచి పోయినది. వైడునుకు సమీపముననున్న ఇడమర ఫ్యాక్టరీలు కప్పులు లేచిపోయినవి. ఇట్లురెండుమూడు మరలు, అట్టి అవస్థ నే పొందినవి. భాగ్యముకెడిసిపోయినది. ఊల్లి పూరియింట్లు కప్పులు లేచిపోయినవి. కావలియొద్దనుండి తిరివార్తస్తంభములన్నియు నేలకూలిపోయినవి తీరవచ్చటచ్చట తేలిపోయినవి. కొడవలి గ్రామములో రైలువేడును కప్పులేచిపోయినది. వైడును సమీపముననున్న ఒకగొప్ప వడ్లగురఫ్యాక్టరీ అంతయును కూలి పోయినది. భూమందుసమేతు 20 మంది జనులు చచ్చిపోయినారు. అందులోనివెండు నాశనమైనవి. కొడవలి గ్రామములో ఇంట్లకూడా కొన్ని పడిపోయినవి. నుగునూరు వైడును కప్పులూడలేచిపోయినవి. చమరుపాడు కొవ్వారము గ్రామములలో మంచి మంది ఇంట్లకూడా కొన్ని పడిపోయినవి. మేడలిమిదకప్పులు లేచి లేచిపోయినవి. చెట్లన్నియు నాశనమైనవి. కాలిపోయినప్పుడెట్లుండనో దృశ్యమంతయు అట్లే కనుపడుచున్నది. పెద్దపెద్ద రైలునాగములు రైలులోడ్డుమీదనుండి ద్రొల్లి పూర్వముగా చక్రములు ప్రక్కకులేచి సాఫ్ గా నేలపడియున్నవి. నెల్లూరు సిటి వర్తింపకలక్ష్యముగాదు. ఎటుచూచినను ప్రళయచిహ్నములే కనుపడుచున్నవి. వైడునుకు భేరకముంటి గ్రామములోని చెట్లన్నియు విరిగిపడిపోయియున్నందున ఏమియు నడ్డుములేకపోవుటచేత పట్టణమంతయు నొక్కసారిగా చూడవచ్చును. కూలి నేలకంటుకొనిపోయిన పూరియింట్లు, పెంతులుకొట్టుకొనిపోయి, కప్పు లేగిపోయి గోడలు పడిపోయిన మేడలు విజృంభణ ఒక్కసారిగా దృష్టిపథమున చిత్రించినపటమువలె పొడమావును. దుఃఖమును ఆశ్చర్యమును మనస్సునకు తోచును కళకళలాడుచు శృంగారముగ గవ్వట్టుపట్టుము పొనుక కళావిహీనమై అసహ్యముగ దోచుచున్నది.

పట్టణశృంగారమునకు ప్రతిష్ఠకును కారణభూతమైన అప్పకట్లసారెడ్డిగారి పురమందిరము తూర్పువైపుగోడ కొంత

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కా విభవ సంవత్సరాది సంచిక

ఎప్పటికీరున రాజభావు విభవసంవత్సరాదిని సంవత్సరాదిసంచికను బ్రకటింపఁజేయుచున్నాము. అందు సార్వస్వత, సాంఘిక, రాజకీ, యాధికాది విషయములకుసంబంధించిన వ్యాసములు, పండితవచనము. తాము పూర్వమువలెనే దయయుంచి అమూల్యములగు తమ వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయుద్యమమునకుఁ దోడ్పడఁ బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసములనావి భాగమునందే ముద్రించి సంచికను ఉగాదినాటి కార్పెంటరీ కర్పించఁ దలచినాము. నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసములన్నియు మాకుఁ జేరినఁగాని అట్లు విషయవిభాగముచుగావింప ననుకూలము గానేరదు. సంచికామండ్రణ మారంభించినపిదపఁ బంపు వ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలైందదు. కావున వ్యాసములు ౧౯౨౭ నవంబరు 30-వ తేదీలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను 'సంవత్సరాది సంచికకు' అని వ్రాసి యుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతరచిత్రములును, సంపూర్ణ వివరణములతో నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు,

ఆంధ్రప్రదేశ్ కావిభ, 7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

పడిపోయి కప్పు కొంతలేచిపోయి పడమరవైపుగోడ కొంత యొరిగి చాలానష్టము పొందియున్నది. కావలిలో సాయంకాలము దిగి అచ్చట శ్రీ బ్రహ్మగంటి వెంకటసుబ్బయ్యగారు, శ్రీ కా. నరసింగరావు మొదలగువారితో మాట్లాడి వారితాలూకాలో గ్రామములవెంట తిరిగి ప్రతిగ్రామములో పడిపోయిన యింట్లు, చరిపోయినజనులు, పశువులు, అసామీవారిగా ఇయ్యతెగినసహాయవివరమును తెలియజేయుగల రిపోర్టును తయారుచేయుటకు నొకకమిటీ ఏర్పాటు చేయవలసిన దని చెప్పి ప్రముఖులగువారినిచేర్చి వారి నందుకు ఒప్పించి ఈమధ్యాహ్నము ఇచ్చటికి వచ్చినారు.

నిన్న మధ్యాహ్నము దాడిలో అప్పకట్లలో రైలువేడును ప్లాటుఫారముమీద ఆదిమాంధ్రులు ఆడవాండ్లు పిల్లలతో సహా ఘోరము 500 మంది మంచపు కుక్కలు అడ్డుము పెట్టుకొని, కుండలుచల్లు పెట్టుకొని గాగిన్న ములకు తలదాచుకొన తావు లేకుండను తినుట కన్నమును కొరవయై యుండుట చూచితిని. వారు అప్పకట్లమును ఆక్రమింపమీపమున నున్న యింకొక గ్రామమువారు మాత్రమే. పడమరనున్న గ్రామములలో ఎంతమంది కిట్టి వివత్తు సంగ్రహించెనో చెప్పజాలము. అటువంటి వారికి ముఖ్యముగా సహాయము అవసరము. గ్రామముల వెంట పరిస్థితులను తెలుసుకొని నివేదిక తయారుచేయుట అవశ్యకము. కనుక మనజిల్లాలో సయితము కావలిలో వలెనే యొక యువ సంఘము నేర్పరుప వెంటనే ప్రయత్నింపవలెను. నెల్లూరు పరిస్థితులు తొందరగా తెలుసుకొనవలెనను ఉద్దేశ్యముతో ముందుగా నిచ్చటికి వచ్చితిని. ఇక్కడ నొక రెవెన్యూ కమిటీ రెండురోజులక్రిందట నేర్పాటుచేసెదట. గవర్నమెంటువారు పదివేల రూపాయి లిచ్చెదట. ఇంకను ఆకమిటీవారితో నేను కలుసుకొనలేదు. తిరివార్త చెన్నపురికిగాని ఉత్తరమున మన వైపునకుగాని పోవుటలేదు. పోవు వుత్తరములు మాత్రము సాగుచున్నవి. ఆందువలన మిగుల వైవిధ్యములు ముందుగా తెలుపవలెనను ఉద్దేశ్యము. ఊరిలో నితరులను తెలుసుకొనకపూర్వమే మీకియ్యుత్తరము వ్రాసిగాను. ఇక్కడ మన ఖద్దరు దుకాణములోని సరకు కొంత తడిసినది. శ్రీ నారాయణమూర్తి గారు మాడ ఇప్పుడే వచ్చినారు. తడిసినవాటిని ఆశయించువాను. కానవి శేష నష్టము లేదనే తోచుచున్నది. కనుపూరిలో యింటికప్పులేచి పోయినదట. ఎంత నష్టమునచ్చినదో తెలియదు. మనవైపునుండి వచ్చు రైళ్లు పగలు బాగానే నెచ్చుచున్నవి. చెన్నపురినుండి వచ్చునవి మాత్రము ఎప్పుడు వచ్చునవి సరిగా కాలనియములు చెప్పటకు వీలులేకుండనున్నది. రేపు మీకు మరియొక ఉత్తరము వ్రాసెదను. బాపట్లకుపోయి తిగిన యేర్పాట్లు చేయగోరుచున్నాను. ఒక్కసారి నందలూరువరకుకూడ పోయిరావలెనేమోయని తోచుచున్నది. రేపు నిశ్చయించుకొనెదను.

శ్రీయుత కుప్పస్వామి చౌదరిగారు తమ గ్రామములో చుట్టుపట్ల గ్రామముల ఆంధ్రాంధ్రులు మొదలగు వీధజనులకు అన్నము పెట్టించుచున్నారు. చీరాలలో ఫ్యాక్టరీవారు ఒకరు ఘోరము 100 జనుల కట్టి సహాయ మే చేయుచున్నారు. కాని ఇది ఎంతమాత్రము!

నెల్లూరు జిల్లాలో కొన్నిపల్లె గ్రామములలో ఇండ్లక్రిందపడి చరిపోయిన జనుల శవములను తీసివేయుటకు గూడ నెవ్వరు లేరని యొక ఫాచరి తెలియజేసినారు. ఆ ప్రాంతముల కప్పులను పోతేదు.

నెల్లూరులో వీధులను ఊడ్చు ఏ నాడులులేరు. వీధులు ఊడ్చువారు లేరు. శ్రీయుత కెన్నెలగంటి రాఘవయ్యగారు మొదలగు పోవరులు కొన్ని వీధులలో ఆపని ప్రారంభించినారు. కొండ మోకటప్పయ్య.

తుపాను
సి|| ప్రళయదాసునిశ్చించ బంపబంగారంబుఁ
జేయంగఁజాలెడు చేవ బొడలి,
అంధకారితహరిదంతాధ్రగణముల
జీవకోటిని ధరఁ జీకువలచి,
భయద సునితఘోషపాలవంబున జన
హృదయకుహరముల హృష్టిఁ జీటి
దంభోలి గంభీర దాహబలంబున
సుత్తుంగ వృక్షాళి యొక్కడంచి
తే|| గి|| శిల్పవశ్యును జెలరేగి రెండదినము
లవనియును నధ్రమొక్కటి యొనకరణి
నేకధారాపరీతమై యెసఁగ నుగ్ర
పవనసంయుక్తవృష్టి సత్వంబుఁ జూసి.
కేసరి ఆదినారాయణశర్మ.

ఆంధ్ర మహాసభలు

ఏర్పాటులు పూర్తియగుట

రాజకీయసంబాధితులసభ సమావేశ మగుట

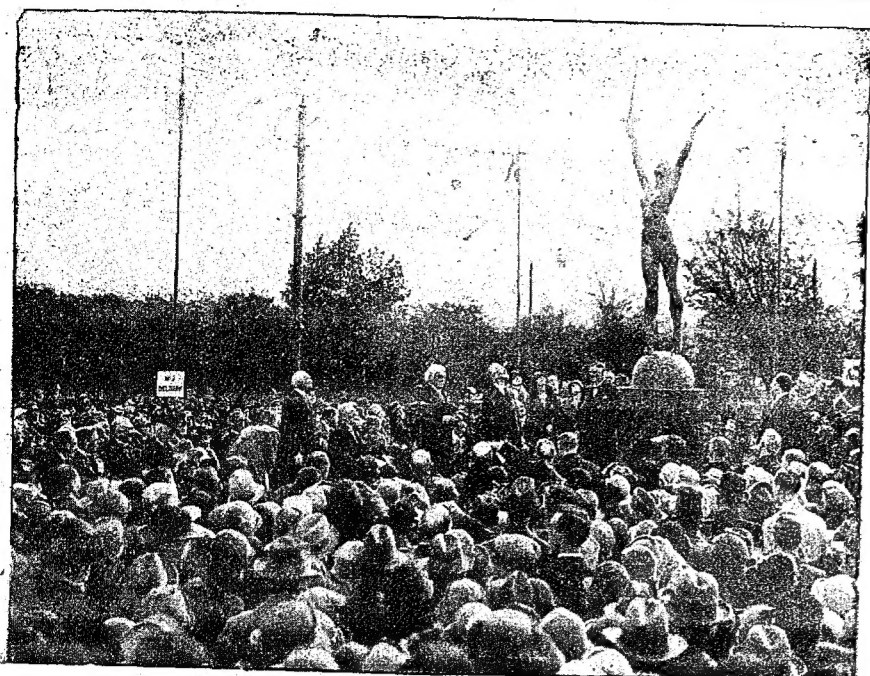
ఆనంతపురము, నవంబరు 9:—శ్రీయుత కలూరి ను బ్బారావు పంతులుగారు ఈనెలవరంతి సంసిరి. ఏర్పాటులు పూర్తియైవి. రాజకీయసంబాధితుల మహాసభ సమావేశ మగును. దాక్టరు బ్రహ్మశ్రీస్వల్లభ ముబ్రహ్మయ్యగారు అధ్యక్షత వహించురు. కాలమానము ఉత్సాహజనకముగానున్నది. సర్కారులనుండి పోవరులు చాలమంది రా ప్రార్థితులు. గాయక మహాసభాధ్యక్షులు శ్రీయుత పండిత రాళ్ళిపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు, పేరు మైసూరు మహారాజా కళాశాలా పండితులు. రాజకీయ సభ శేనివారము మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు ప్రారంభమగును. 12 వ తేదీ యుదయమునకు స్వచ్ఛంద సేవకులును గుంటకల్లునందు ప్రతినిధులై వేచియుండురు. ప్రతినిధులు దోమతెరల తెచ్చుకొన ప్రార్థితులు.

వివరలో గాయక మహాసభాధ్యక్షులు శ్రీయుత పాశ్చరీ రామకృష్ణయ్యగారిని పొరపాటున పడినది. అధ్యక్షత వహించునది మైసూరు మహారాజావారి కళాశాలపండితులగు శ్రీయుత రాళ్ళిపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారే.

నరస్యతీ పూజోత్సవపు కేసు

బారిసాహ, నవంబరు 11:—నరస్యతీ పూజోత్సవసందర్భ న పోలీసువారు జిల్లా స్కూలులోనికి పోలడన్నను పోయినందులకు జే.యమ్ దాసున ప్ర యం.యల్.సి స్వామిజ్ఞానానందుగార్లను మరి యొకగురు వాలంటీరులను అరెస్టుచేసిరి. ఆ కేసులో జ్ఞానానందు గారికిని మరి 5 గురుకును 10 రూపాయిలజరిమానా లేక రెండు వారముల విడికెను విధించిరి. తరువాత నేరములు 6 మాసములు సరియైన నడవడిగలిగియుండుటకు జామి నొంగవలెను. (ప్రీ ప్రెసు)

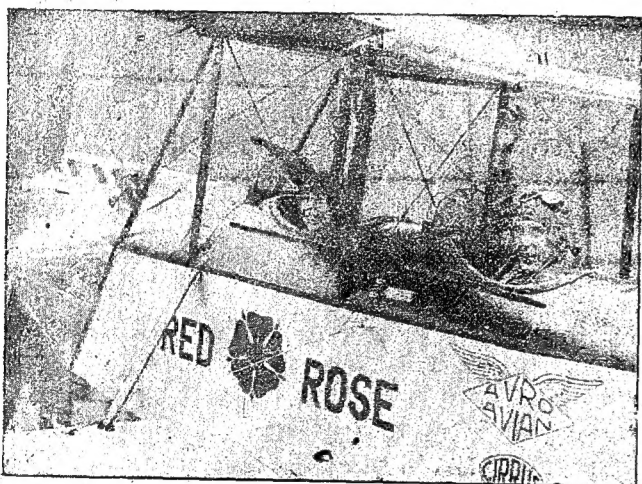
యుద్ధస్థాన శిలావిగ్రహము

“లాడలివెరన్న” అను యీవిగ్రహమును లండనులో లాయడు జార్జిగారు బహిర్యత మొనరించిరి. ప్రాంసులో సుప్రసిద్ధశిల్పి ఎమిలిగిలామిగారు కొన్ని యేండ్ల నుండి దీని తయారుచేయుచుండిరి. రోధరుమీరు ప్రభువుగారు దీని ఫించిల్లి జిల్లా సభకు బహుమతిగ నొసంగిరి. మిత్రమండలివారు మ్నాయుద్ధమునందు గాంచిన విజయచిహ్నముగ నిది స్థాపింపబడెను. (సెంట్రలున్యూస్)

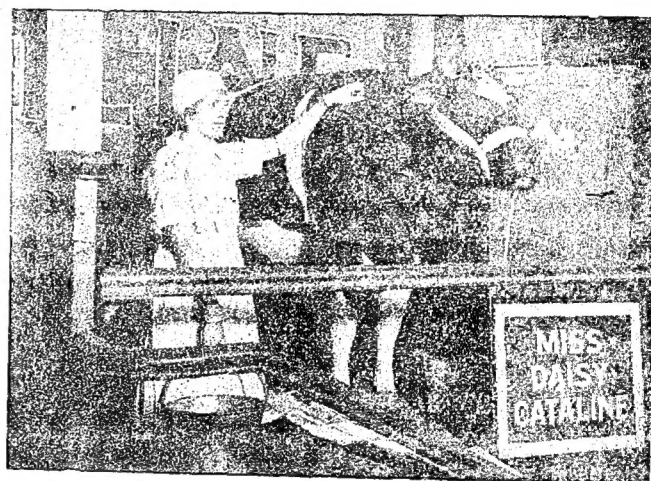
బాల్విను ప్రధాని

ప్రాణి బాల్వినుగారు బర్మింగ్హాము విశ్వవిద్యాలయ నూతన భవనమును తెరచి డిగ్రీ వైకొనిరి. (సెంట్రలున్యూస్)

దీర్ఘ విమానయాత్ర పోవుచున్న స్త్రీ

కీతు మిల్లరునతి కెప్టను లంకాస్టరుగారితో గలసి క్రోయిడను నుండి ఆస్ట్రేలియాకు విమానముపై పయన మగుచున్నది. స్త్రీ లెన్న డింత దూరప్రయాణ మిదివరకు జేసియుండలేదు. (సెంట్రలున్యూస్)

బూటకపు గోవు

డబ్బాపాలను ప్రచారము జేయుటకై యిట్టి గోవులను తయారుజేసి ప్రదర్శించుచుందురు. ఈ ఆవు కళ్లుత్రిష్వను, తోకాడించును, మూతి కదల్చును. (సెంట్రలున్యూస్)

సూపర్వైజరు లంచముతీసికొనినటు లంగీకరించుట

బొంబాయి, నవంబరు 8:—వాక్చేలై తెలుకేను శేడు తిరిగి విచారింపబడుట ప్రారంభమైనది. పూర్వము ఆభివృద్ధి కాఖిలో సూపర్వైజరుగానన్న యాతడు తాను లంచములందు నటుల యంగీకరించెను.

బాక్సెరిక్ మేషను నం. 1 పైపులైను సూపర్వైజరు జోసెఫ్ బ్రోక్సుగారు తాను లంచముగా 1925 మార్చి, ఏప్రిల్ లందు సుమారు 200 రూపాయలను గ్రహించినటుల తెలిపెను. “లంచములందును నాకు జంకులేదు. ఇదివరలోమాడ ఒకటి రెండుసారు లట్లుచేసితిని.”

స్వామివాది:—ఎందుకు లంచముల తీసికొంటివి ?

సాక్షి:—ఇతరులును తీసికొనుచుండిరి. నాకైయధికారులే తీసికొనుచుండిరి. నేనేల తీసికొనరాదు.

స్వామివాది:—అదియేనా నీనీతి ?

సాక్షి:—అవును, బొంబాయి ఆభివృద్ధికాఖియందు చేరినప్పటినుండియు-అదివరకుగాదు-నాకాఖిధికారి ఆండర్సను గారు తన యింటికిగాను బొగ్గుపంపునీ చీటిల నంపుచుండువాడు. దానికి డబ్బిచ్చుట నాడుక లేదు. సుమారు 50 టన్నులకు ఈయవలసియుండును.

స్వామివాది:—ఏల అధికారులకు తెలుపలేదు.

సాక్షి:—వారి కందరకు బాగుగ తెలుసు. నా అధికారులే అట్లు చేయుచుండ నేనెట్లు ఎవరికి చెప్పగలను. అనేక పనివాండ్లు కాఖివారి రిజిస్టరులలో నూత్రమందునారు.

(ఆ. ప్రె.)

లాహోరు క్రైస్తవ మొహల్లాకేసులో విచారణ పూర్తయినది తీర్పు నిలువయుంపబడెను.

ఇంగ్లీషు సముద్రము నీదిన

వేరొక స్త్రీ

ఇవిజిల్లునతి (మెక్సికో) ఇంగ్లాండు సముద్రము నీదిన మూడవ ఆంగ్ల స్త్రీ. 15-9 గంటలలో నీద గల్గెను.

(సెంట్రలున్యూస్)

ఖర్గపుర రైల్వేనమ్మె యుండదా?

రాజీకుదిరె నను వదంతులు

సింగారవేలుచెట్టిగారి యుపన్యాసము

కాశానగిరము, నవం 9:—ఖర్గపురము పోవును సర్వ సోదరులు సింగారవేలు చెట్టిగారును ముకుందలాలు సర్కారు గారును చక్రధరపురమున నిన్నియుదయమున బి. యస్. రైల్వే కార్మికులసభయందు ఇండియను ఇన్స్టిట్యూటు హాల్ నందు జి. పి. గోనుగారి ఆధిపత్యమున నుపన్యసించిరి.

రాజీ కుదిరెనా?

కలకత్తా, నవం 8:—స్టేట్సుమనుషత్రిక ఢిల్లీ విశేఖరి సర్ జార్జి రేనీ సర్ క్లి మెంటు హండ్స్, జోషీ, గిరి, గార్లును దివాను చమన్లాలుగారును సంప్రతించుకొని సమ్మె ఆనవరము లేకనే శనివారమునాడు రాజీ కుదుర్చుకొనిరని తెలియజెప్పుచున్నాడు. (ప్రీ ప్రెస్)

రాష్ట్రాలుసూరి మెహర్బందులహత్య ఇరువురి మహమ్మదీయ ముద్దాయిల విచారణ

లాహోరు, నవం 9:—చమన్లకు లాలదినఅను ఇరువురు మహమ్మదీయ ముద్దాయిలు రామాల సూరి మెహర్బందు గార్ల హత్యసందర్భమున విచారింపబడుచున్నారు. ఆర్యమెంట్లు పూర్తియైనవి. అసెసరులు ఏకాభిప్రాయము గాక ఒక హిందువును ఒక సిక్కును, ఇరువురు ముద్దాయిలును వోషులనియు మిగిలిన ఇరువురు మహమ్మదీయులు ఆ సెసరులును ముద్దాయి, లు సాక్ష్యాప్రయత్నము చేయలేదనిరి. (ఆ. ప్రె.)

పి. యమ్. ఏ. యెస్టేటు 4863

ఈ దిగున ఆస్తి అమ్మబడును

మదరాసు—బ్రాడ్వేలో నున్న 2/48 గోడౌను. పోలీసుకమిషనరుకోర్టుమీదనున్న నెం 7 బంగాళా కోర్టు మర్చంటు పీఠిలోనున్న 80 నెం నగకపు ఆవరణము మైలాపూరులో 150 గ్రాండుల యింటి ఫలములు.

చిత్తూరు జిల్లా—కార్యకేటినగర జమీందారీహారీ పల్లిపాట తాలూకాలోని 92 గ్రామములు.

తంజావూరు జిల్లా—కోరడాచెరివద్దనున్న భవనములు, శాపులు యిండ్లతో సహాడిన రైతుమిల్లు, కోరడాచెరిలోనున్న 6 వేలీలమాగానిభూములు.

మదర జిల్లా—తిరుపత్తూరు తాలూకాలోని వెలంగులము ఆను గ్రామము. తూతై ఆను గ్రామమునందలి యిండు కొబ్బరితోట.

రామనాథు జిల్లా—కాకై మడి తాలూకాలోని కక్కనయూత్ ఆను గ్రామము.

చిర్రా—840 యెకరముల మాగాని భూములు, లాబట్టా బౌస పిత్తుకు సమీపము, మైయాంగ్ల్యంజిల్లాలోని మాల్యియం గ్యూక్ రంగూన్, మాల్యియంగ్యూక్, గ్యోవింగాక్లో నున్న నల్లకపుకొట్టములు మరియు యిండ్లు. పూర్తి వివరములకు.

MESSERS FRASER & ROSS, Receivers & Managers in C. S, 762 of 1926. 17, Armenian St., Madras.

నాగపూర్ ప్రైవేటు ఇన్సూరెన్సు

కంపెనీ, లిమిటెడ్ 4186

హెడ్ ఆఫీసు-నాగపూర్ సిటీ

మేనేజింగు డైరెక్టరు:—రాజేషియమ్ వాషి మొదట వాల్మ్యయేషాలోనే బోనన్ ఇన్వెస్టిగేరి.

సెంట్రల్ పరగణాలలోను చీఫరు ప్రాంతములలోను ఆఫీస్లో నున్న ఇండియా భీమాకంపెనీ.

మద్రాసు రాజధానియం దండలము, నైజామ్ రాజ్యము నందును ప్రతిజిల్లాకు మరు కైట్టియం, సామర్థ్యము గలిగినట్టియు ఏజెంట్లు కావలెను.

Apply to:—

The Sujeeva & Co.

Chief Agent, Mount Road, Madras.

WONDERFUL ASTROLOGICAL OFFICE MUKTESWARAM

రాజరాజేశ్వరీ జ్యోతిషాలయము.

మహాేశ్వరీ! జ్యోతిషాస్త్రముందు గతుగు యధార్థ ఫలములను తెలుసుకొ గోరువారికి ఇందు తెలిసినట్లు మరియు క్రొవ తెలియనేరదు. ఒకమారు వ్రాయుతుకొనియాచిన మీకే విశేషముగును.

జాతకునియొక్క జననకాల తిథివారనక్షత్రములను వివరముగా వ్రాసిపంపిన ఎవరి కైట్టిజాతకము కావలయునో ఆ ప్రకారం వి. పి. ద్వారా పంపుచున్నాము.

- 1. ద్వారాభావములు వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 1 4 0
- 2. అవియే విశేషాంశములతో వ్రాయుటకు వి. పి సహ 2 4 0
- 3. పూరాజాతకము జాతకుని ఆజీవాంతము

జరుగు మహాద్రా ఆంతర్ద్రా ఫలములు

- వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 5 4 0
- ఇందుకు ముందు ఆర్యులతో రు 2 లు ఆధ్వాన్య పంపవలెను.
- 4. కుక్రనాడీ జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 8 4 0
- 5. యోగిని జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 8 4 0
- 5 ప్రశ్నలకు వి. పి. సహ రు 1 4 0

తగినధనము ఇచ్చువారికి దినచర్య జాతకములు సైతము వ్రాసెదము.

4184 చావలి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి, ASTROLOGER, MUKTESWARAM

P. O. Tottaramudy, Amalapur Taluk, EastGodavaay Dt.

4154 మీ జాతకచక్రముయొక్క నకలు గాని లేక పుట్టిన తేదీ సరియైనకాలము తెలియబరచినయెడల ఫలితములు వ్రాయబడును. జాతకము పూర్తిగా దశాంతర్దశలతో వ్రాయుటకు 15 రూపాయలును, 1 దశవిదశలతో వ్రాయుటకు 8 రూపాయలును, 1 సంవత్సరమునకు 8 రూపాయలును తీసికొనబడును.

4154 శ్రీ వెంకటేశ్వర జ్యోతిషనిలయము, బెజవాడ

భారత క్రికెటు దళమును ఆస్ట్రేలియా యాహ్వానించుట

బొంబాయిలో ఏర్పాటు

బొంబాయి, నవంబరు 7—ఆస్ట్రేలియా క్రికెటు సంఘమువారు భారత క్రికెటు దళమును ఆస్ట్రేలియాకు ఆహ్వానించిరి. దీని సంవర్ధమున అధికారసంఘమొకటి బొంబాయిలో ఏర్పరపబడెను. ఈ సంఘమువారు ఆస్ట్రేలియావారిలో మరతులను నియంధనలను ఈ త్తరప్రత్యక్ష త్తరములమూలమున నిశ్చయించుచున్నారు. గవర్నరుగారు దానియందు చాల ఈశ్వసాయును గనుపరచుచున్నారు. ఈ సంస్కరము వెహులుకు వీలులేదు. ఆందువలన వచ్చే వనవత్సరము పంపబడును. (ఆ. (పె.)

జర్రను వాయువిమానము

హెరుకెర్మనుగారు యిటాచా పరిసరమునకూలుట ఆలహాబాదు, నవంబరు 8:—పయ్యెనీరుపత్రిక జర్రును వాయువిమానమునుగూర్చి యిట్లు ప్రకటించెను. హెరుకెర్మనుగారు యిటాచాను 20 మైళ్లదూరమునందున్న అడవిలో దిగిరి. కరాచీవిడిచినగంటలో తీవ్రమైన వాయుతాడకమునకులోనైరి. సాయంకాలము 5-15 గంటలకు యిటాచానుదాటి కొలదిలోనే దిగివలసివచ్చెను. (కొందరు దిగునపుడు సరిగా నేన వచ్చెను గాని దో న లో ఒక బు ర ద గు ం ట ను చాలుచుండ మట్టితగిలి ఇంజను ఆగిపోయెను. వెంటనే డ్రైవరు తూలెను. దిగిచూడగా విమానపు వెనుక రెక్క విరిగియుండెను. అంత నక్కడీ గ్రామమున నొక బల్లపై పరుంటిమి. గ్రామములు చక్కని ఆతిథ్యము నొసంగిరి. మరునాడు తానీటారు భోజనము పెట్టి కారులో యిటాచా పంపిరి. తరువాత కల్వరుగారి యధీనముననుండిరి. డ్రైవరు జ్వరముతో బాధపడుచున్నాడు. 15 రోజులలో తిరిగి బయలుదేరెను. (ఆ. (పె.)

తిరుపతి, నవంబరు 7:—తిరుపతి పురపాలక సంఘము వారు 4 వ తేదీక ప్రత్యేక సమావేశమునందు శ్రీముత కె. యక. వెంకటరంగం చెట్టిగారిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనిరి. (శ్రీ (పె.)

చత్రపాల్సింగు కేసు

టీన్టీలుగారి యుక్తి

అలహాబాదు, నవంబరు 8—చత్రపాల్సింగుగారి నాయకత్వమున బందిపోటుల గావించు చున్నందులకై ఆరెస్టుచేయబడిన చత్ర పాల్సింగుగారును మరియు 11 నరులు విచారింపబడుచున్నారు.

చత్రపాల్సింగు గారిని ఆరెస్టు గావించిన సాక్షిలతో టీన్టీలుగారిట్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి. నేను ఒకపంచెయు చొక్కాను తొడిగి కొని ఒక సామాన్య రైతువలె మ జీ క్షూ రు నందు రైతెక్కితిని. ఆ రైతులోనే చత్రపాల్సింగుగారునువచ్చుచు న్నారు. చొక్కేవరకు పోయి చత్రపాల్సింగుగారి నక్కడ రిచాల్యరుతో భయపెట్టి ఆరెస్టుచేసితిని. ముద్దాయిబద్ద ఆస్సును 12 బోరు తుపాకీయు 808 రైపులు తూటాలును ఇండ్లు పగల గొట్టుట కుపకరణములును నున్నవి. (ఆ. (పె.)

సాంఘిక కేసు

వాదికి నష్టపరిహారమిప్పించుట

అలహాబాదు, నవంబరు 8:—మాలవ్యా సాంఘిక కేసు నందు మున్సిపుగారు వాది పండిత యన్. మాలవ్యాగారికి నష్టపరిహారముగ మూడువందల రూపాయల నిప్పించిరి. పండిత రమాకాంతమాలవ్యాగారును ఇతరులును ప్రతివాదులు. (ఆ. (పె.)

నిర్మలమైన నువ్వులనూనె

మీరు మీఆహార పదార్థములను తెల్లగా పప్పు చేయబడిన నువ్వులలోనుంచి తీసిన మంచినూనెతో వండుకొని ఆరోగ్యమును పొందవలెనని వివరములకు యీ దిగవచ్చిననామాకు వ్రాయుడు.

కె. బసవరాజు బ్రదర్సు.

(సామర్థ్యంబు.) M. S. M.

అఖిలభారత హిందూమహాసభా సంఘ సమావేశము

మాలవ్యాగారి అధ్యక్షత

అఖిలభారత కాంగ్రెసు తీర్మాన ఖండన

ఢిల్లీ, నవంబరు 8:—అఖిలభారత హిందూ మహాసభ సంఘమువారు హిందూమహాసభా కార్యాలయమున నవంబరు 5, 6 తేదీలందు శ్రీ పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమయ్యెను. బొంబాయి, సింధు, పంజాబు, మధ్యపరగణాలు, సంయుక్తపరగణాలు, రాజపుటానానుండియు ఇతర ప్రాంతములనుండియు సభ్యులను నాయకులను విచ్చేసిరి. వారిలో మాలవ్యా, లజపతిరాయి, రాయి హరవిలాస శారదకుమారగంగానందసింహా, బాబా గణేశదామోదర సవార్పూరు, రవ్వారు, చండకరణ శారద, సర్దారు నర్మదప్రసాద సింగు, శాల రామప్రసాదు, పండిత దేవరత్న శర్మ, పండిత ని. కామణశర్మ గార్లును విచ్చేసిరి. సమావేశమున పూర్తిగ చర్చింపబడి ఈ దిగువ తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను.

“ఈసభవారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ అధ్యక్షుడు హిందూనాయకులను సంప్రదింపకుండను అతిస్వల్ప అనకాశముతోను ఐకమత్యసభను ఆహ్వానించుట ఆక్రమమనియు, తమకు గల అధికారమునకు మించిన పనియనియు తీవ్రముగ తమ ఆసమ్మతిని తెలుపుచున్నారు.”

“ఈసభవారు అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘసమావేశమున గోవధగూర్చియు మశీదులయును వాద్యములగూర్చియు నాలోచింపకుండవలసిన దని యభిప్రాయ పడుచున్నారు. ఏలన అనకాశము లేమియు అన్ని ప్రాంతములగాని అన్ని సంఘములగాని ప్రతినిధులు వచ్చియుండలేదు. (2) సభ్యులలో కొందరిది చర్చింప రాదనుటచేతను (3) కాంగ్రెసు రాజకీయసంస్థగాని మతైక సంస్థగాదుగనుకను”.

(2) ఈసభవారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గోవధను వాద్యముల విషయములను ఒకేదృక్పథము గలిగి చర్చించినందున వారితీర్మానమును ఖండించుచు నిరసించుచున్నారు.

(4) అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గోవధ గూర్చి గావించిన తీర్మానము చాల వివాదజనక మనియు, ఐకమత్యకారణము గాదనియు, అదిగాక ఇంకను కొట్లాటలను ద్వేషమును వృద్ధిపొందించుననియు, అతీర్మానము అవిశేచితమనియు, ఢిల్లీలో 1924 లో జరిగిన ఐకమత్య తీర్మానమునకు మించినదనియు, అసభ కన్ని సంఘములవారును వచ్చియుండియు ఇంతకన్న మంచి తీర్మానమునే గావించిరనియు, ఈతీర్మానము వలన ఇదివరలో ఎన్నడును గోవధ నెరుగనట్టియు హిందూ దివ్యస్థలములందును గోవధచేయుటకు అనకాశమొసంగుచున్నదనియు ఈసభవారు అభిప్రాయపడి తమ వివాదమును వెల్లిబుచ్చుచున్నారు. (శ్రీ (పెను)

వేలంనోటీసు

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా అఫీషియలు రిజీవరు కోర్టు ఏలూరు

1-12-27 తేదీ వుండి గ్రామంలో కాలవద్దగిరపున్న సత్రములో పగలు 12 గం లకు.

- వి. పి. 62/27 ఓ. ఆర్. వెన్సుగోదావరి
- వి. పి. 82/21 ఓ. ఆర్. కృష్ణ
- వి. పి. 44/18 డిస్ట్రిక్టు కోర్టు కృష్ణ

ఇన్నాల్వెంలు పిటిషన్లు:—యర్రా పెదరామయ్య వగయిరాలు.

యన్నాల్వెంటు పిటిషన్లు తాలూకా పుష్పలూరు గ్రామంలోని జిరాయిత్ డి|| నె 144 రు లో పెద బద్దలో వుత్తరపువైపు య 2.0 లు గాక య 26.0 లు, స్థిరాస్తి 1-12-27 తారీఖున పగలు గం 12 లకు వుండిబో కాలవద్దగిర సత్రంలో యీ కోర్టువారివలన వేలం వేయబడును. తనఖా జవాబు దారితేకుండా వేలం వేయబడును. వేలంపాట మొత్తములో నాల్గవంతు ఆప్పుడే యిచ్చి మిగతా మొత్తం వేలం తారీఖు లగా యతు 15 రోజులలోగా యివ్వవలెను. సరిఅయినపాటరాని యెడల పాట ఆపుచేసి తిరిగి వేలంపాట వేయబడును.

వి. కోదండరామయ్య

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా అఫీషియలు } అఫీషియల్ రిజీవరు రిజీవరు కోర్టు ఏలూరు. 8-11-27 }

రాయలు కమిషనును బహిష్కరింపుడు

భారత ప్రముఖులు, పత్రికలు వికమత్యము అవసరమని సూచించుట

వివిధపక్షముల నాయకులను జిన్నా గారొక సభకు ఆహ్వానించుట

రాయలు స్టాట్యూట్ కమిషను అన్ని విధముల ఆశాభంగకరముగను అసంతృప్తికరముగను, భారత దేశమునకు అసమానకరముగ నున్నది. భారత ప్రముఖులు పత్రికలు ఏకగ్రీవముగ అభిప్రాయము తెలిపియున్నారు. అన్ని పక్షములవారు కలసి ఒక కార్యవిధానమును నిర్ణయించుకొని ప్రభుత్వము వారిని ప్రతిఘటింపవలయు నను జిన్నా గారి ఆలోచన అందరిచేతను బలపరుపబడు చున్నది. ఈ నెల 15 వ తేదీని వివిధపక్షముల నాయకుల సమావేశము నలుప జిన్నా గారు ఆహ్వానములు పంపియున్నారు.

మద్రాసు నాయకుల సమావేశము

కార్యవిధానము ఆదివారమునాడు

నిర్ణయింపబడును

డాక్టరు ఆనెంబుగారి ఆహ్వానముపై మద్రాసు నందు వివిధపక్షములకు చేరవారు నిన్న నాయకాలము న్యూ ఇండియా, కార్యాలయమున సమావేశమైరి. శ్రీహన్ యన్. శ్రీనివాస్ అయ్యంగారు అధ్యక్షతన సాించిరి. ప్రతికా ప్రతినిధులను సభకు రానివ్వలేదు. కాని రాయలు కమిషను ప్రకటన అన్ని విధముల అసంతృప్తి కరముగ నున్నదనియు అంగీకరించుటకు వీలులేదనియు అన్ని పక్షములవారు తెలిపి నట్లు తెలియుచున్నది. కార్యవిధానమును నిర్ణయించు విషయమై కొంతవరకు జరిగెను. కాని వివిధపక్షముల నాయకులు తమతమ ప్రభుత్వంతో సంప్రదింప అవకాశము కలుగజేయుటకై సభ ఆదివారమునకు ఆపుదల చేయబడెను. ఆదివారమునాడు కార్యవిధానము నిర్ణయింపబడునని తెలియుచున్నది.

జిన్నా గారి ప్రయత్నములు

బొంబాయి, నవంబరు 8:—రాజప్రతినిధిగారు నాయకులతో సంభాషణలు ప్రారంభింపగానే రాయలు కమిషను అసంతృప్తికరముగ నుండు నని తెలిసినను నేటిదినము ప్రకటనతో దానిని అంతమొందినది. నాయకులందరు తమ అసంతృప్తిని ప్రకటించుచున్నారు. రాయలు కమిషను వారితో

ఎట్టి సంబంధ ముండకూడ దనియు, ఎవ్వరు సాక్ష్య మివ్వకూడదనియు, రాయలు కమిషను తొడ్వడ నియమింపబడు ఉపసంఘములందు సభ్యత్వము నెవ్వరు అంగీకరింపకూడదనియు పలువురు ప్రకటనలు గావించుచున్నారు. ఈ సమయమున త్వరపడకూడదనియు, కాంగ్రెసు, మస్లిం, హిందూ సభ, మితవాదుసభ, వర్తకసంఘములు కలసి కార్యవిధానమును నిర్ణయించుకొని వికమత్యముతో పనిచేయుట అవసరమనియు, ఈజిప్టు సమావేశమున కార్యవిధానము నిర్ణయించబడునంతవరకు నాయకులు తమ వ్యక్తి అభిప్రాయములను ప్రకటించకూడదనియు జిన్నా గారు హితమొసగుచున్నారు. విభేదములకు కలగజేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి అవకాశ మివ్వక ఈ సంస్థలు కలసి కార్య విధానమును నిర్ణయించుట అన్ని విధముల భావకర మను అభిప్రాయము ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చుచున్నది. ఈ సమయమునకూడ ఈ సంస్థల కలసి బహిష్కరణకార్యక్రమమును కొనసాగింప జాలకన్న మనము మనదౌర్బల్యమును ప్రకటించినవార మయ్యెదమని ఒక నాయకుడు తెలిపెను. ఈనాచనను జిన్నా, జయకర్, పండిత మాశ్వర్ణ, లాల్ బజజీరామ, సర్ బేబోబహదూరప్రసాద్, సర్ అబ్దుల్ రహీంగార్లు బలపరచుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఈ నెల 15 వ తేదీ బొంబాయిలో వివిధపక్షముల నాయకుల సమావేశము నలుప జిన్నా గారు తండ్రిద్వార ఆహ్వానమును పంపియున్నారు. పత్రికాప్రతినిధి సంస్థల కార్య విధానము విషయమై వివిధపక్షముల నాయకుల సభ జరుగవలసి ఏను చెప్పబోవని జిన్నా గారు తెలిపిరి.

రాయలు కమిషను

రాజకీయ సంస్కరణముల విచారణ సంఘము

డాక్టరు ఆనెంబుగారి ఆజ్ఞాపకము

వంగరాష్ట్ర నాయకుల ప్రకటన

డాక్టరు బీసెంటుగారు

సంయుక్త భారతము శంఖిధ్యాన మొనరింపవలెనా?

తమ పూర్వవర్తనమున కనుగుణముగా పార్లమెంటు కా సనముద్వారా భారతమాత హస్తపాదములకు శృంఖలములను తగిలించుటకు నూతన ప్రయత్నము చేయుచున్నామని బ్రిటిషు దేశీయులకు ప్రాప్తభావులు (కన్సెన్సెస్) దుందుభిధ్యానముగావించిరి. దీనికి ప్రత్యుత్తరముగా సంయుక్త భారతము శంఖిధ్యానమొనరింపవలెనా? దేశమాతను సంరక్షించుటకు దౌర్భల్యము నిరుపయోగము. స్థిరముగను నిరంతరముగను తీవ్రముగను భారతీయులందరు నేటినించి పనిచేసిన నేగాని దేశమాతను సంరక్షించుటకు అటుజలగునెవరిని దేశ మతివిశాలముగాన గొప్ప కట్టుబాటునరచును అందులకు బాగుగా యోచించి యేర్పాటుల నొనరింపవలసియుండును. ఇక కలుబదియెదుగోజలలో చేరియును సభ మాడెనున్నది.

ఇప్పు డెరి నాదాబిడిగా ప్రకటించుటకు కారణమేమి? గ్రేటు బ్రిటనులో 1928 లో పార్లమెంటు యెన్నికలు జరిగిన నేమాయన భయమే కారణము. అనాడు టాంసెట్టు మానె చర్యలను గూర్చి తీవ్ర ప్రతిఘటన గాన యీలాగానే ఆవసాన దేశీయులన్న పార్లమెంటులోనే వారిపట్టు నామోదింప చేయజూచుచున్నారు. తమసంఖ్య పార్లమెంటులో హెచ్చు

గా నున్నప్పుడే అంగ్లేయులనిరంక్షిత్యమును హక్కులను నిరపరచ జూచుచున్నారు. పార్లమెంటు యెన్నిక లైసెన్సులు కార్మిక పక్షమునా రధికారియునకు వత్తురు. ఆపుడు వారు భారతదేశమున కధినిదేశముల స్వాతంత్ర్యము నొసంగునట్టి చట్టమును పాదించుటకు ముందుగానే ఆమోదింపబడిన యీ చట్ట మధ్యంతర కరమగును. ఒక పాలిటికేషన్ పై యిట్టి నిర్బంధమును విధించుటకు ప్రజల విశ్వాసమును గోల్పోయిన ప్రభుత్వము ప్రయత్నించుట గర్హ్యము.

రాజప్రతినిధి నిరపరాధి

ఈపన్నాగముతో రాజప్రతినిధి కెట్టి సంబంధమును లేదు. అతడు సామంత ప్రభుత్వమునకు ప్రధానుడు. రాజప్రతినిధికి భారతదేశముపై గాఢమగుసభిమాన మున్నచో నతడు రాజీనామా నియోగ్యుడైనాగాని మరేమియును చేయజాలడు. అసాధ్యమును నీవిధానమును సమర్థించుటకును నచ్చజెప్పుటకును రాజప్రతినిధి అత్యంత వినయముతో ప్రయత్నించు చుండిన నైపుణ్యమును నేను గ్రహించజాలనిదానను గాను. నీ పీఠాన్ని సేవలోనుంచి విరమించు యోగము దీనికే మించదా? అనునది ఆరిగ ప్రకటనమునందలి సారాంశము. మిత్రభావముతో సహాయము చేయుచు యిర్విను ప్రభువు కొలను. కాని అందుల కెట్టియాలాధారమును కనబడదు. సమానలాభకర మగు నొక కృషిలో నాడును మనమును కలసి పనిచేయుటలేదు. వారును మనమును ప్రతిఘటించుచు నున్నాము. రెండుపక్షములవారి కోరికయును మార్చున కడము లేనిదిగానే యున్నది.

ఆంగ్లేయదేశమున నిరపరచబడిన యొక క్రొత్తదశని మనపై విధింపవలెనని బ్రిటిషువారు కోరుచున్నారని. పిమ్మట దానిలోని లోపములను కష్టించుట కేదైన యిచ్చదారిపనులు చేయుదురట. దానిని మనము నొక త్రవ్వకం చేతులు తోడించుకొని ఆమోదింపవలెనట.

భారత దేశము స్వతంత్రపాలనమును కోరుచున్నది

స్వాతంత్ర్యోద్యమములతో గూడిన బ్రిటిషునామోద్యమమున సమానగౌరవమును భారతమాత కోరుచున్నది. ఇతర ఆధినిదేశములవలెనే తాముకూడ స్వతంత్రపాలనమును స్వతంత్రపాలనమును కోరుచున్నామని. ఇక సహకారమున కార్య మెదుటనున్నది? అదే ముందు కలుగవలెను గాని యిప్పుడులేదు. అందుకు బ్రిటిషువారిపైనే ఆధారపడియున్నది. మరెవ్వరూ నాడు ప్రభుత్వ కిస్తును లేవులేదు. ఆకాలముగడచిపోయినది. 1919 లో నొక బహిష్కరణముల నమలుజరుగగోరువారు భారతీయులతో చాలమందియుండిరి. అప్పుడు నేనును లోకమాన్య కిలకుగారునుగూడ ఆపక్షమునందేయుంటిమి. వానివలన కలుగ గలిగినంత లాభమును బడయుటయే మా ఆశయమయ్యెదమను. కాన యధానుకూలసహకారమును మేము సూచించితిమి. రూపాయికి నాలుగవాలవంటి మే మాపించితిమి. వివాదాలు బ్రిటిషువారిమాటల లేటను నమ్మి యింకను అధికఫలము నాకించి మావలె మితి పెట్టుకుండ బ్రిటిషువారితో కలిసిపనిచేసిరి. బ్రిటిషువారు తమకు వించించిరిని వారపుడు గ్రహించిరిగాన వారే కయిష్ట పధిక మైనది. విచారణ సంఘమును బహిష్కరింప గోరువారిలో నానే యిప్పు డగ్రహించుచున్నాము. వారికి బాగుగా అనుభవమైనది.

సంఘసభ్యుల పరిచితులు

1917 లో యండియా మంత్రి భారతదేశమునకు వచ్చి రాజప్రతినిధిగోడ కర్యటన మొనరించెను. అప్పు డతనితో సుప్రసిద్ధులు కొందరు వచ్చిరి. వారికి దేశపరిచితులు కొంతవరకు తెలియును. ఇప్పుడు నియమింపబడిన సంఘము నందలి సభ్యులు ఆర్థులును అధ్యక్షుడగు స్వామివాదియును గూడ “వీరు ఫలానా” అని చెప్పబడవలసినవారయ్యెరి. వీరు “నిష్పాక్షికమనస్కులు” వారితో నెవరును భారతీయుల నెరుగరు. భారతీయులెవరును వారి నెరుగరు. వారికావ్య హృదయములనుండియే నూతన సంస్కరణములు కలుగవలెను. విద్యుచ్ఛక్తి పరిచితులను ఉపకరణములనుగూర్చి పరిశీలించుటకు విద్యుచ్ఛక్తి యన నేమో యెరుగని వారిని నియమించుట యిట్టిదే. మందులను శీఘ్ర వికీర్ణములను వైద్యకాస్త్రములనుగూర్చి యేమియు నెరుగనివారికి డాక్టరు పట్టములను ఓడలలో నాకరించెను పిల్లవాండ్రకును పెంబువాండ్రకును నావిక పట్టములను యెన్నట యెట్టిదో యీ సంఘమును నియమించుటగూడ నట్టిదే. ఇది బాలికల చెల్లును. వారి చర్యలెట్లులే చిత్రముగా నుండును. భారతదేశమునకు కేవలము ఆపరిచితులగు నీసంఘమువారు సమర్థించెడు నివేదికనుబట్టి పార్లమెంటు వారు పనిచేయుట చాలకష్టమగును. బొంబాయిలోని కుటీరములలో శిశువుల మరణములు మొలకు 800 వంతున నుండుననియు భారతీయులలో 10 కి. 65 వంతు వంతున ప్రజలకు ప్రాప్తి నొసంగుట కొక నెలకు కావలసిన ఆహారములో 75 వంతుమాత్రమే లభించుననియు వారెరుగరు. ఈ విషయములు వారికి చాల విభ్రమమును కూడ కలిగించును. భారతదేశమున ప్రతిగామమునకు ఒక పాపకాల కలదని 1818 లో సర్ ధామను మనోగారు ప్రాసరి. ఇప్పుడు దేశీయులలో మిక్కిలి హెచ్చుమొదల కేవలము ఆ కుర బ్లాన సూక్ష్మ లై యున్నాడు. ఈ విషయములు తెలిసినచో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము మహాపకార మొనరించుచున్నదని వారెరుల నమ్ముగలుగుదురా? కావున పార్లమెంటునా రిటివిషయములను కోరుటలేదు. స్వతంత్రము పనిచేసి రాష్ట్రములలోను ఏడు రాష్ట్రములలో ప్రారంభవిద్యను ఉచితముగా బోధించుటకును నామరాష్ట్రములలో నిర్బంధ మొనరించుటకునుగూడ మంత్రులు ఏర్పాటుచేసిరి. ఇప్పుడు యంత్రకాలలో పనిచేయుచున్న బాలరను బాలికలను మానసింపించి యంత్రకాలల పని నిలిచి పోవకుండుటకు రెగినయేర్పాటులు జరుగగానే తక్కిన రాష్ట్రములలో నిర్బంధ మొనరింపవలెనని పార్లమెంటువారికి తెలిసినచో చాలా కష్టముగా నే యుండునుగాన వారి దృక్పథమునకిది చూచినచో సంఘసభ్యుల నియామకము వివేక సూచకముగానే కనబడగలను.

నివేదిక

ఇప్పు డీసంఘసభ్యులు దేశ భావనామూలమున భారతదేశమునందు అంతయును కేవలమే ఆధారపడియుండును. తమ కనుకలముతో దానిని గొంతులుబెట్టు కనుక భారతీయులలో ఉద్బోధన లుండును నీ ప్రతిభుత్వము కలదు. ఈ సంఘమును భారతీయుల నుండును గూడ నియమించినచో నిష్పాక్షిక పరిచితులు రాజప్రతినిధి తెలిపెను. పూర్వపురణతేదింప వారు యాచించుతరము. అట్టి నూతనలు చేయుటకు సాక్షులు తెలిపెడు విషయములే ఆధారముగా నుండువలెను గాని పూర్వజ్ఞానమాధారముగా నుండువలెనా? సా

మొదలైన కనుకూలమైన వానినిమాత్రమే తెలిపెదరు. తక్కిన వానిని మరుగుపరచెదరు. ఇటుల మరుగుపరచుటవలన దేశజ్ఞాన

నివేదికయంతయును సిద్ధమైన పిమ్మట వానితోగూడ ఆంగ్లదేశమున కేగుటకు కావలసిన పాస్ పోర్టులలో కొందరిని నిర్ణయించె

క్రిందటిసారి యొకసంఖ్యలో యేకాంతసంస్కరణముల వలన భారత జాతీయవాదులలో విభాగము తేర్చడినది. కావున నట్టి భిన్నాంశము లేవియును మాకు పనిలేదు. స్వరాజ్యమును తప్ప మరేదేని జాతీయవాదులు కోరుటలేదు. విదేశీయ ప్రభుత్వమువలన భారతదేశ ప్రాంతీక నానాటికి క్షీణించుచున్నది.

జర్మనీ యుద్ధమున లక్షలకొలది భారతీయులు గత ప్రాంతాల్లో. లక్షలకొలది నికలాంగులైరి. తమ ల్యాగము వలన భారతదేశము బంధవిముక్తిని బడయు గాక యని వారాక్రొంతుచున్నారు.

మీ విజయస్వాతంత్ర్యముల కొరకే భారతమాధులు ప్రాంతముల నర్పించిరి. వారు మీ ఆధికారమును కాపాడిరి. స్వాతంత్ర్యము మీకును బహుశక్తుగాన మేము దానిని బడయగోరెదము. స్వాతంత్ర్యసమరము పవిత్రమును ధర్మయుతమునై యున్నది.

మీ స్వాతంత్ర్యము లభించునరకును మేము సమరమును విరమింపము. మీ నూతనలకు మేము తిరస్కరించెదము. మీ స్వర్ణశృంగులును మేము కోరదు. విచారణసంఘమునందు భారతీయులను నియమింపకపోవుటకు పార్లమెంటుకు నైతికమగు స్వాతంత్ర్య మేమియును లేదు. మే మీ సంఘమును బహిష్కరించిన మాకు నష్టముకలిగింపబడునని మైగా బర్లెను హెడుగారు చెదరించుట యొకటియో? వారేనా! (ఆ. ప్రె.)

” * *

పంగరాష్ట్రనాయకుల ప్రకటన

జె. ఎం. సెనుగుప్త, మాలానా అబ్దులుకలాం అజదు, సుబాషు చంద్రబోసు, సత్యేంద్రనాథ మిత్ర, టి. సి. గోస్వామి, ఎస్. సి. బోసు, పి. కె. చక్రవర్తి, నళినిరంజన నర్కారు, జె. ఎమ్. మిత్ర, అఖిల చంద్రదత్, మహమ్మదు అక్రం, శంకరరాయి, అమరేంద్రనాథ ఛటర్జి, పి. సి. గుప్తగార్ల సంతకములతో నీ ప్రకటనము గావింపబడెను.

రాయలకమిషనుగూర్చిన ప్రకటన భారతీయులకు మరియొక ఆసజ్ఞత యైయున్నది. 1919 యిండియాప్రభుత్వ చట్టము 84-వ సెక్షనులో నుద్దేశింపబడిన విచారణసంఘ మిది

యే. సంఘసభ్యులనుగూర్చి దేశీయులతో వాలోచింపకుండ బ్రతుకు దొరతనమువారే నిర్ణయించిరి.

రాజకీయ సంస్కరణములయందు దభివృద్ధినిక లి గించుటలో నెపుడెపు డెంతయెంత యొకసంఖ్యలను నిర్ణయించు నధికారము పార్లమెంటునకే కలదని 1919 చట్టము పీఠికలో నున్నది. అప్పటినుండియు మన మిర్ణయము నాక్షేపించుచునే యున్నాము. స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయించు వధికారము దేశీయులకే యుండవలెనని మొదటినుండియు మనము భాదించుచున్నాము. దానినిగూర్చి మన మొనరించుచున్న ప్రయత్నమున మనమొకను కృతార్థులముకాకపోయినను అది పృథకా లేదు. ఆత్మధిక బలోపేతులగు విదేశీయులు న్యాయధర్మములను గూడ పాటించకుండ ప్రభుత్వములను మనపై ప్రయోగించుచుండిరి. స్వదేశమున మననీని భంగపరుచుటకును విదేశీయులలో మనకపక్షీర్తిని కలిగించుటకును యితరులకు ధనమొసంగి ప్రచారముగూడ గావించిరి. మనము నిరాయుధులమును నిర్దనలము నయ్యుండియును ప్రతిఘటిం చుచుంటిమి. మనసమరము చాలసారులు నిష్ఫలముగానే కనబడెను గాని దానివలన మనలోపములును ప్రతిపక్షుల వర్తనమునందలి లోపములును గూడ వెల్లడియైనవి. నేడు తమవిజయమున కుప్పొంగుచున్న వారు 1921 లో కడపటి నెలలలో సంయుక్త భారతముమ్రోల విసమ్రులు గావలసివచ్చిన సంగతిని ప్యరింపదగను.

స్వరాజ్యవిధాననిర్మాణ భారతీయులవలననే జరుగవలెను కాంచుటయు కాన్పరెన్నును జరుపవలెనని 1924 లోనే భారతకాసనసభలో ఆత్మధిక సంఖ్యకులవలనను నియోజిత సభ్యులందరి వలనను ఒకతీర్మానముమోదింపబడెను. 1925 సెప్టెంబరులో సంస్కరణముల స్వరూపమును నూచించుతీర్మానముమోదింపబడెను. ఈరెండు తీర్మానములను కాంగ్రెసు మహాసభలోగూడ నామోదింపబడెను. పార్లమెంటువారి తీర్మానములపట్ల నవలంబించిన పద్ధతిగూడనిదియే.

ఈసంఘమున భారతీయులను కొందరిని గూడ నియమించినను యిది జాతీయవాదుల ఆమోదమును బడచుజాలదు. ఈదేశమున విదేశీయుల యేపక్షముగూడ దాని నామోదింప జాలనదియే మేము తలచెదము. శీతకాలమున సుఖమువారి సంచారము ప్రహసనప్రాయ మగునటుల దేశీయు లందరును దానిని పూర్తిగా బహిష్కరింపవలె ననియే మేము నూచించుచున్నాము. మన మొంతమాత్రమును లొంగగూడదు. రాజకీయ ఖయిదీలను గూర్చిన రహస్యము లన్నియును వెల్లడి యైను గూడ వారిని వదలుటను గూర్చి దొరతనమువారు ఆలోచించుటలేదు. ఈవిషయమునగూడ భారతీయుల ఆభిప్రాయమును వారు తృణీకరించిరి.

మనదేశము కడు ప్రాచీనమయినది. మనదేశచరిత్రయు మననాగరికతయు ఆచార్యసంతములు. మనము చిరకాలము నుండి చాలకష్టముల పాలగుచుంటిమి. పెక్కు కష్టములలో నిలువగలిగి భారతదేశ సన్నటికిని అంతరింపదు - అని యీ ప్రకటనమునందున్నది. (ఆ. ప్రె.)

మితవాదులఖండనము

నర్ అబ్దురు రహీంగారు దీర్ఘి, నవంబరు 8:—రాజప్రతినిధి ప్రకటనను విమర్శించుచు సర్ అబ్దురు రహీంగారు ఇట్లు చెప్పిరి:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి విధమున ప్రవర్తించెదరని ఎవ్వరు తలచియుండలేదు. ఇంతకుముందు ఆధికారమునందున్న ప్రభుత్వములవారు అవలంబించిన సాంప్రదాయములను బాల్కన్ ప్రభుత్వమువారు ఆదరింపకుండుట ఆశ్చర్యకరమును విషయము. భారతదేశపు రాజ్యాంగనిర్మాణము విధియున నుండవలసినది నిర్ణయించు బాధ్యత ఆంగ్లేయులకుమాత్రమే యుండవలయుననియు భారతీయులకుండవలసినదియు బాల్కన్ ప్రభుత్వము వారి క కొత్తసిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించిరి. ఇది సంస్కరణనిర్మాణముల ఉద్దేశమునకే భంగకరముగ నున్నదని చెప్పవచ్చును. ఆ సెనెట్ల గాని కో-ఆర్డెటుమెంట్ల నిజముగ ఏమిపని చేయజాలరని నేను ఇన్నింగుటను కమిటీసభ్యుడుగ నున్నప్పుడే బాగుగ తెలిసికొంటిని. భారతదేశమున రాజకీయముగను సాంఘికముగను ఎన్నియో విభేదములున్నను రాయలకమిషను సభ్యులుగ కనీసము రెండు భారతీయులు నియమింపబడియుండవలెను. ఒకగొప్ప పారపాటు జరిగినది. ఇప్పటికైనను పార్లమెంటువారు ఈ ఆక్రమమును అంగీకరింపక, బ్రిటిషుభారతదేశముల మైత్రికి భంగకరమును భారతప్రాతినిధ్యము లేని ఈకమిషనును నిరాకరించెదరని నమ్ముచున్నాను.

“కమిషనును బహిష్కరింప తీర్మానించుకొంటిని”

నర్ లేజ్ బహదూరు సమ్రాగారి ప్రకటన అలహాబాదు, నవం 9:—దయనియరు పత్రికాపతి నిధి పంపింప సర్ లేజ్ బహదూరు సమ్రాగారి క్రింది ఆభిప్రాయములను ప్రకటించిరి:—బాల్కన్ ప్రభుత్వమువారు నియమించిన ఈ రాయలకమిషనును నేను ఎంతమాత్రము అంగీకరింపజాలను. ఈకమిషనుకుగూడ తోడ్పడువారు కొందరుండవచ్చును. కేవలము బ్రిటిషుసభ్యులతోగూడిన రాయలకమిషను వల్ల భారతీయులకు ఎట్టిలాభము కలగదు. భారతీయులు కమిషనుసభ్యులుగ నియమింపబడకుండుటచే భారతీయుల యందు తీవ్రముగ ఆశాంతివిచ్ఛేదములు, ఇంగ్లండు సదుద్దేశములను సంబోధింపవలసియున్నది. కాసనసభ్యుల నెల్లెత్తుకమిటీవల్ల లాభముండదు. పార్లమెంటుకి కమిటీవారియెదుట సాత్వ్యమిచ్చుటకుగూడ నిష్ప్రయోజనము. ఏల యనిన అప్పటికి ఏమిచేయవలసినదియు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించుకొని యుండెదరు. ఇట్టి పరిస్థితులలో కమిషనును బహిష్కరింపవలయునని తీర్మానించుకొనవలసినందులకు చింతిల్లుచున్నాను.”

చేతులుకలిపిపనిచేయుడు జిన్నాగారి హితము

బొంబాయి, నవం 9:—భారతకాసనసభ స్వతంత్ర పక్షపు నాయకుడగు యం. ఎ. జిన్నాగారిక్రింది ఆభిప్రాయములను తెలిపిరి:—రాజప్రతినిధిగారి ప్రకటనను నేను చదివితిని. 85 కోట్ల భారతీయులకు సంబంధించిన ప్రభుత్వము ఏవిధమున నుండవలసినది నిర్ణయించినప్పడు, భారతీయులులేని కమిషను నియమింపబడుట ఆశ్చర్యకరముగ విషయము. ఇది గొప్ప పండిగనగుచున్నది. అన్ని పక్షములవారు, అన్ని తెగలవారు చేతులుకలిపి పనిచేయవలసిన సమయము వచ్చినది. రాజకీయ సాంఘిక వర్తక ప్రతిష్ఠాపనల ప్రతినిధులు ఏకగ్రీవాభిప్రాయమును ప్రకటించి ఒకకార్యవిధానమును నిర్ణయించుట అవసరము. కాంగ్రెసు, మస్లింలీగు, లిబరలు ఫెడరేషను, హిందూసభ, భారతవర్తకసంఘములు కలిసి ఈవిషయమై ఆలోచించవలయును. ఎట్టి కాలహరణము గావించక ఈ రె సంసభ నాయకులు కలిసి ఆలోచించి ఒకకార్యవిధానము నిర్ణయించవలయునని కోరుచున్నాను. భారతకాసనసభలో ఉపసంఘము వల్లగాని పార్లమెంటు కమిటీవారియెదుట సాత్వ్యమిచ్చుటవల్లగాని లాభము కలగదు. భారతప్రజాభిప్రాయమును తిరస్కరించి ఈకమిషనును ఇండియాప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుట ఆశ్చర్యకరముగ విషయము. అన్ని విధముల ఇది అసంతృప్తికరముగ నున్నది.

“కపటనాటకము”

లాలా లజపతిరాయిగారి ఆభిప్రాయములు లాలా లజపతిరాయి గారి క్రింది ప్రకటన గావించుచున్నాడు:—రాయలకమిషను విషయమై వ్యాపించిన వదంతులన్నియు నిజమైనవని రాజప్రతినిధి ప్రకటనవల్ల స్పష్టమైనది. కాని రాజప్రతినిధి ఉద్వేగనము ఆశ్చర్యము కలుగజేయుచున్నది. ఎక్కువ ఆధికారములను పొంద భారతీయులు ఆర్థులని పార్లమెంటువారికి నచ్చజెప్పి ఆవిధమున భారతీయులు ఆభివృద్ధి చెందవలయునని నేడు ఇర్విన్ ప్రభుత్వము చెప్పుట భారతీయులు రాజకీయజ్ఞానము లేనివారని చెప్పుట యగుచున్నది. భారతీయుల ఆశయములను పార్లమెంటువారు అంగీకరించునట్లు మన మెప్పుడు నచ్చజెప్పజాలము. మనమేకాదు పాలితజాతు లెవ్వరు పాలకులకు నచ్చజెప్పజాలరు. రాజప్రతినిధి రాయలకమిషను సభ్యులపేర్లనుమాత్రమే ప్రకటించి ఎట్టి దీర్ఘవ్యాసమును ప్రకటించకున్న బాగుండెడిది. ఈ కపటనాటకమునకు ఇంత అట్టహాసమొందుటతో తెలియకున్నది. భారతీయులను రాయలకమిషనునందు చేర్చకుండుటకు కారణములు రాజప్రతినిధి తెలిపినవికావని అందరికి తెలియును. రాయలకమిషనులవల్ల భారతదేశపుసమస్య పరిష్కారము కాదు. బిర్లండుసమస్య పరిష్కరింపబడిన విధముననే రాయలకమిషనులను రాజసభలవల్ల పని జరుగవలెను. అంతవరకు మనము స్వతంత్ర ఆధారపడియుండవలెను.

పత్రికాభిప్రాయములు “అంటరాదు”

“ఇండియా నాగరికతను పెంపొందించుటయే ఇంగ్లాండు యొక్క కర్తవ్య మనట బారుణముగ అబద్ధము. పవిత్రమగు

బాధ్యత నిర్వహించుచున్నామని ఉపదేశమున బాల్మీ పలికెడి దంతయు కపటబూటకము. ఇంగ్లాండు మనలను కత్తిజాపి పాలింపవలసియున్నచో అట్లేచేయనిండు. మా యనుమతిపైనే పాలించుచున్నామను బూటకము విడువవలెను. మనకు స్వపరి పాలన మొసంగుటకే యిష్టపడుచున్నచో రెన సైనికదళమును, ఉప్పు-చట్టమును, సంచారసంఘమును ఉపసంహరించుకొని తన ఆభిమానమును బలావు చేసికొనవలెను. సామ్రాజ్యపడియున్న మనశరీరములపై ప్రముఖానిపోవుటకు బలమొండవచ్చునుగాని మన విధి నిర్ణయించు ఆధికారము వారికిగలది మనచే వొప్పింప జాలదు. ఇంగ్లాండు ఇంగ్లేయును, ప్రపంచమును మాత్రమేగాక ఇంగ్లాండు తమ్ముచా మోసగించుకొనెను. ఇకచాలను. భారతనా యకులంపై క్రొక్కకంఠముగ “యీసంఘము నంటరాదు, మీతో మాకుపనిలేదు. మీ ఆధికారమును చిల్లిగవ్వకై నను విలువజేయ మా. మీబంధము విడగొట్టుకొనుటకు మాకు శక్తి లేకపోవచ్చును కాని గౌరవనీయులగు మీ యనుమతిను జేయిల్ల” (డ్రోసి ఆనం తయు) మేలుకొరకే జేయుచున్నామను మీబూటకముల పలుక నీయము. మీకెప్పుడున్నచో మము దోమకొనుడు. అట్లుచేయు చు మా ఆరికవిషయముల చక్కజెట్టుచున్నా మనవలదు. ఇష్ట మున్నచో మమ్ము చంపివేయుడు. అంతేకాని జీవితమార్గమును చూపించుచున్నా మనవలదు. — ఫార్వెడ్డు.

“సంఘమును బహిష్కరింపుడు”

లాహోరు, నవంబరు 9:—రాయలు కమిషను సంత మాత్రముంగీకరింపరాదు. భారతదేశము దానితో సెట్టి ప్రసక్తి యొందుకొనరాదు. భారతదేశాభిమానులకు యంతకుమించిన అవమానముంజబోదు. భారతీయుల యంగీకరణము పూర్తిగ అడుగంటలేదు. ఈ అవమానమునకు తగిన జవాబుసంగవలెను. సంఘమునకు కాపనసభా ప్రతినిధులు సహాయము జేయవలెనను నూచుకు యెవ్వరు మోసపోజాలరు. భారతదేశ ఆత్మగౌరవ మీ రీతిగ నిరసించబడినపుడు సంఘమునకు సహాయముజేయవ లెనని యెవ్వరును కలనైన తలపోయజాలరు. స్వదేశాభిమానము ఆత్మగౌరవముగల భారతీయు డెవ్వరును సంఘము నెదుట సా త్యము చూపుట గాని యితర సహాయము గాని చే యజాలరు. దైవ సహాయమే శ్రేయము. — (టిబూత్తు.

“మైలవస్తువును విసర్జింపుడు”

బొంబాయి, నవం 9:—మేమంతగా విచారించుట లేదు. రాజకీయాభివృద్ధివిషయమున భారతదేశార్థమగునార్థి నిర్ణయించుటకు బ్రిటిషుపార్లమెంటున కధికారముగలదని మే మెన్నడును అంగీకరించియుండలేదు. టోరీ ప్రభుత్వమునందు విశ్వాసముండినవారును, వారివద్ద వరములు పొందగలమును అడి యునతో దేశముయొక్క స్వయంశిల్పయాధికారమును త్యజింప సిద్ధముగ నుండిన బుద్ధిహీనులుగూడ యిప్పుడు సంఘముపట్ల అందరు సహాయనిరాకరణపద్ధతి నవలంబించుటవరమని గుర్తిం పగలరు. నేడు ప్రకటింపబడిన అనర్హపు బ్రిటిషు ప్రతినిధుల తో గలసి చర్చించుటకు భారతీయులకుగలహక్కును నిరసించుట కిదియే తగినజవాబు. మైలవస్తువును భారతదేశము విసర్జించును గాక.” — ఇండియన్ సేవనలు హెర్బాల్.

“ఇండియా కవమానమును, హానికరమును”

అలహాబాదు, నవం 9:—ఇంతకాలమునుండి యెదుగు జూచుచుండిన రాయలు కమిషను నియామకము ఇండియాకు అవమానకరముగను గూడ నున్నది. భారతదేశాభిప్రాయమును, భారతదేశ విజ్ఞానమును, భారతీయత్వగౌరవమును నిర్లక్ష్యము జేయ తలపెట్టబడినది. ఈ సంఘమునందు మాకు విశ్వాసము లేదని ప్రకటించుచున్నాము. దేశీయు లెవ్వరును దీనితో సంబంధ ముంచుకొనరాదని మా యభిప్రాయము.” — లీడరు.

సంఘమునకు సన్మానము

అలహాబాదు, నవం 9:—పయోనీరు రాయలు సంఘ ము సాహసించుచు ముఖ్యవిషయాలన్నియు చర్చించుటకు దేశములో సఖ్యమును కాంతియు నెలకొల్పవలెనని వైస్రాయి గారి ప్రకటనను జలపరచుచున్నది. అట్లయ్యెను పయోనీరు ఒక విషయమునుగూర్చి విచారించుచున్నది. సంఘమునందు అధ్యక్షుడుతప్ప యితరు లెవ్వరును బ్రిటిషుప్రజాహితేవిషయములందు యెక్కువగ పాల్గొనినవారు లేరు గాన సంఘము ఏకగ్రీవ ముగ ఆమోదింపబడజాలరు. —పయోనీరు.

“బహిష్కారమనెడి కుర్రచేష్టలు పనికిరావు”

కలకత్తా, నవం 9:—వైస్రాయి ప్రకటనగూర్చి వ్రాయుచు స్టేట్సుమను పత్రిక సంఘముకు బహిష్కరింపవలెనను కుర్రతరహామాటలు యికముందు వివరణకుండుట భారతదేశము నకు శ్రేయస్కర మనుచున్నది. సంఘమువారి శిష్యులను పార్లమెంటుసభయొక్క సంఘమువారు పరీక్షించునపుడు భారత దేశ ప్రతినిధులను లోడ్డుడుట కావ్యనియమం ఘనకార్యము.

మీకు బోధకాళ్లు గలవా?

జాంబుక్

వెంటనే పాత్రవ్రణములను, కురుపులను వెంటనే మాన్యగలుగును.

ఎటువంటి పాత్రవ్రణములైనను, గాయములను, కురుపులను, బోధకాళ్లునుకూడ జాంబుక్, వాటివలన గలుగుబాధను తొలగించి, త్వరలో నయమొనర్చును. ఆయాస్థానములందు వాపును, మంటనుకూడ తగ్గించును.

గాయములయందు మురికివదార్థములను, జబ్బునుతొలగించి, నూతన ఆరోగ్యము చేకూర్చునట్లుగా క్రొత్త టిస్సులను వృద్ధి పొందించును. ఒకవర్షాయము జబ్బునొందిన తదుపరి మరల దృఢకాయునిగా నొనర్చును.

కొవ్వ సంబంధమైన మందుల పూతలవల్ల ఎట్టిలాభము పొందని సమయముల జాంబుక్ చాల ఉపయోగపడును. జంతుకొవ్వ యిందుచేర్చబడలేదు. మందులమ్మువార లందరివద్దను దొలకును. వెల 1 కి 1-0-0 పెద్దది రు. 2-4-0

గాయముల కుళ్లనీయకుండ నయమొనర్చగల దివ్యోషధము.

జాంబుక్

Zam-Buk

ఆప్పుడు సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారు చెయు మాచనలను కవ రముగను విమర్శించుటకు వీలుండును. ఈ యొక్క సూచనల నే సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు యిదివరకు రెండేండ్లలో భారతదేశమునందు వికమత్యసభలు చేకూర్చజాల నటువంటి పాంథిక ద్వేషముల నణచివేయుటకు యత్నించెను. అని ఆ పత్రిక వ్రాయుచున్నది. — స్టేట్సుమను

మాణిక్యమువంటి తరుణము

“ఈ సంస్కరణల విచారణవిధానము భారతీయుల ఆశయముల కనుగుణముగ నూచింపబడి యుండుటచే ఆలో క్షిగలవా రెవ్వరును దాని యోగ్యతను గమనింపక మానరు. సంఘమువారు చేయవలసినది ఘనకార్య మగుటచే యింకను గట్టిసభ్యుల నియమించవలసి యుండెను. భారతీయుల యభి ప్రాయమును నొక్కి వక్కాణించుటకు యీవిధానమే యెక్కు డుశ్రేష్టమైనది. సంఘసభ్యులుగనుండి భిన్నాభిప్రాయముల చె లుపుట లేక అల్పసంఖ్యామోదముగల ప్రత్యేక రిహార్డు నొసం గుటకన్న యీ విధానమే మంచిది. భారతదేశ రాజకీయాభి వృద్ధి కర్తవ్యమైన పార్లమెంటునెదుట నచ్చజెప్పటకు మాణిక్య మువంటి అవకాశ మిప్పు డొసంగబడెను. — ఇంగ్లీషు మను. (ఆ. ప్రె.)

* * * * *

నర్. కే. వి. రెడ్డినాయుడిగారి యభిప్రాయము

ఈ రాయలుకమిషనులో భారతీయులు లేకుండుటకు కడుగుంచుచు దానిని బహిష్కరించుటను మంచిది కాదనిరి. ఆ సెంట్రీ నుంచి జాయింటుకమిటీని యేర్పాటు చేయుట అసా ధ్యము అనేకవిషయములలో బేదాభిప్రాయములుగల రాష్ట్ర ములలో అట్టియేర్పాటు కష్టతరము.

సామి వెంకటాచలము సెటిగారు

రాయలు కమిషను ప్రకటనను గురించి చెన్నపురి కాం గ్రెసు పక్ష నాయకులగు సామి వెంకటాచలంశెట్టిగారు మాత్రతి క్షితో నిలువనడిచిరి.

“కమిషనులో సంబంధించిన పరిస్థితులు హిందూసాన మునకు అనుకూలమైన ఆకాభంగము కలుగజేసినవి. కొద్దిరోజులు గా కమిషను నియామకపు ఏర్పాట్లు తృప్తికరముగ నుండవని అనుకూలమంటిమి. అనుకూలమట్లే జరిగినది. రాజప్రతి నిధిగా రీప్రకటనను గావించుచు, ప్రజలకెలులైనను ఆమోద ము గలిగించుటకు సామవాక్యములనెంత బలికినన, కమిషను ఏ ర్పాట్లు చేసెమనందు నిరుత్సాహపూరితమైన భీతిని గలిగింప కుండ నుండవలెను.

అయితే ఈ ప్రకటన హిందూదేశమును ఏకమనుటకు అప్రతిమానమైన అనుమాలతను గలిగించినది. ఈ తరుణమును, మన దేశమును ఉపయోగించుకొందురో లేక, క్రిందటితీరున వలెనెట్టుకొందురో చూడవలసియున్నది.

నేడు డాక్టరు చె నెంటుగారి ఆహ్వానము ననుసరించి అన్ని కక్షల నాయకులును సభచేయుదురుగనుక నేను ఇంతకం తె ప్రస్తుతము ఎక్కువగా చెప్పనలవికొనలేదు.

హిందూమహమ్మదీయ కొట్లాట

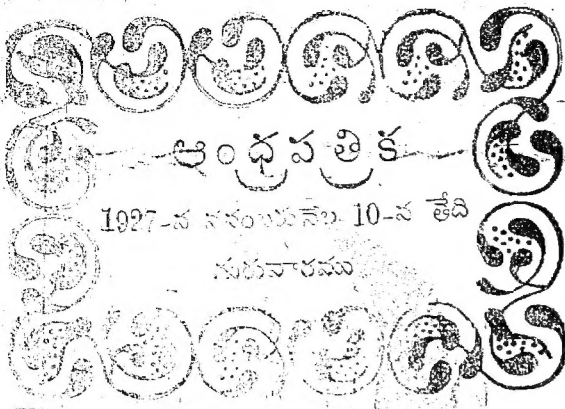
ధిల్లీ, నవంబరు 9:—కుత్బుత్తాయిన్ గ్రామమున హిం దూమహమ్మదీయ కొట్లాట జరిగిన వదంతులు హిందూస్తాన్ టైముస్పత్రిక సీరపరచినది. దానికి గారణము హిందూస్త్రీల నవమానించుటయు, హిందువులు మహమ్మదీయ పాపులందొ టయు జరిగెను. ఒక స్త్రీతో సహా 150 హిందువులు ఆరెడ్డు చేయబడిరి. ప్రజలు భయకంపితులగు నున్నారు. విాటింగునకు పూర్వము గవర్నరుగారా స్థలమును చూచియుండిరి. (ఆ. ప్రె.)

నోటీసు

రేపల్లె డి. మునసపు కోర్టులో
బాపట్ల అడిషనల్ డి. ము. కోర్టు ఫయల్
902/26 E. P. 437/27
వాది:—మద్దు సుబ్బయ్య పన్ను సాకికా, చిరాల.
ప్రతివాది:—తూనగుంట్ల రామలింగయ్యభట్టిప్రోలు.
వాది యీనెంబరున ప్రతివాది రాలూకు స్థిరాస్తి వేలముకు దరఖాస్తు చేసినాడు. సదరాస్తియందు ప్రతివాది హక్కును తెల్పు దస్తావేజులు హాజరుపెట్టుచూ ఆస్తి కిమిత్తు విషయ మయిన్ని వేలంపాట పర్మిషన్ కిటికీకొనున్నుగల ఆక్షేపణలు ది 1-12-27 తేదీని రేపల్లె డి. ము. కోర్టుకు హాజరయి తెలియజేసుకొనవలసినది. కే. వెంకట పంతులు, స్ట్రీడరు.

నోటీసు

గుంటూరు జూటు మిల్లును కవులు కంట్రాక్టు క్రింద నారగోతములు తయారు చేయించుకొను టకు యిష్టపడువారు Tenders Guntur jute mills Secretaries పంపవలసినది. మిల్లులో 50 మగ్గములు పనిచేయును. వివరములు తెలుసుకొన వచ్చును.

1927-వ సంవత్సరము 10-వ తేది

గురువారము

ఆంధ్రవత్తిక

సంపాదకము

అసహాయోద్యమము ముగిసిన పిమ్మట, నేను ఉదయించి నందరి సంచలన మెన్నడును గలుగలేదు. చెడుగునుండి మంచి జనించు నను సం గతి సార్థకముగనున్నది. రాయల్ కమిషనునందు భారతీయులను నిషేధించుట చే, అన్ని పక్షములలోను గొప్ప కనలిక గలిగెను. అసహాయోద్యమము జనించుటకు, బ్రిటిషువారు సలిపిన బహిష్కారమే కారణమయ్యెను. నేడు ఆ నేతు హిందూచలమువరకు జాతీయభావము విజృంభించుటకు గూడ, బ్రిటిషు బహిష్కారమే కారణమగుచున్నది. కమిషనులోనికి భారతీయులను కాలు పెట్టనియకున్నను, భారతీయులు మాత్రము తోడ్పడవలయునని కోరుట ఏటి హేతువాదమో తెలియకున్నది. భారతీయులు హిందూలొంగుబాటయగును. సర్ సప్రూగారి బోలు మితవాద నాయకులుగూడ, కమిషనుకు తోడ్పడుట కేమాత్ర మిష్టపడుటలేదు. ఆస్పరియేటెడుప్రెస్సు ప్రతినిధి తో ముచ్చటించుచు "నేని కమిషనుతో ఏట్టి సంబంధము పెట్టుకొనను. దాని ఎదుట సాక్ష్యమియ ను. దాని చర్యలలోను, ఆలోచనలలోను పాల్గొనమని నన్ను గోరినను, ఏ యంతరమునం దయినను నేను పాల్గొనను. రాబోవు శుక్రవారమునాడు మితవాదుల సభలో నే నుచున్నానని చెప్పెను. వారికి నా యభిప్రాయములను స్పష్టముగ తెలిపెదను. ఈ కమిషనుతో ఏట్టి సంబంధము గలిగించుకొనవలసిని, వారికి నేను సలహానిచ్చెదను. కమిషనుతో నేట్టి సంబంధము గలిగించుకొనగూడదను విషయముగ నేను కృతనిశ్చయపడ నయితినని సర్ సప్రూగారు జెప్పిన అనొద్దిగ వచనములు గాంచిన, భారతీయులలో కమిషను నామోదించువా గేపక్షమున నుండునని ఎంచుచున్నాను.

మితవాదులు సప్రూగారిమార్గము ననుసరించెదరని నమ్ముట కవకాశము గలదు. చింతామణి, మున్నగు మితవాదములు బ్రిటిషుభిప్రాయములనే చెలియుండిరి. సభ్యులుగ భారతీయుల నేల భేరికొనలేదని, కామస్ససభలో సభ్యుగ, అయ్యది ప్రధాన సూత్రమునకు సంబంధించిన ప్రశ్నయని బోల్డు వినుగాడు జవాబుచ్చెరి. ఇది అనుష్ఠానియమగు సూత్రముగాజూలు! భారతీయులు పక్షపాతబుద్ధితో ప్రవర్తించి రనునంగతి నిజమగుచో, హిందూదేశమునకు స్వరీపాలనము నీయగూడదని చాటెడి హేతుబద్ధమైన సత్యక కథిపతియగు బర్క్ హంప్రెస్టుగారిని పక్షపాతహితుని జెప్పట కేముల సాధ్యమగును? హిందూదేశసమస్య విషయమున ఏదియోయొకపక్షము నవలంబించెడి వారిని

కమిషను సభ్యులుగ నియమింపలేదని జెప్పచో, యీసమస్య ఏదియో తెలియని అజ్ఞానులను ఎచారణసంఘపు సభ్యులుగ నియమించుటవలన ఏమయిన ప్రయోజనముండునా? ఇప్పుడు నియమింపబడిన సభ్యులు హిందూదేశమునకు స్వరీపాలనము నీయగూడదను కోటిలో జేరినవారు గారని ఎవరు జెప్పలేదు? సంపూర్ణపక్షపాతరహితులు గావలయునని ఇండియా ఇంగ్లండులను విడచి మూడవదేశమునకు బోవలయును. రాబోవు వారమునం దీవిషయమును కామస్ససభలో చర్చజరుగునని, నూచింపబడెను. ఈ చర్చలో లేబరుసభ్యులు తమ ఆక్షేపణలను చెలిపెదరని నమ్మవచ్చును. కాని ప్రయోజనముండజాలదు. నమ్మె చట్టము విషయముననే లేబరుపక్ష ప్రాతికూల్యమును లక్ష్యపెట్టని కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వమువారు రాయల్ కమిషను విషయమున వారి యభిప్రాయమును లక్ష్యపెట్టెదరని తలచుట కవకాశములేదు.

వివిధలేబరుపక్ష నాయకులును ప్రభుత్వమువారి చర్యపట్ల ఆశ్చర్యముజూపిరి. ఢిల్లీ రుబ్రాక్వేగారును, డాక్టరు రూథరుఫర్డుగారును తమ అసమ్మతిని చెలుపుచు, కమిషను బహిష్కారము నామోదించిరి. ఇంతియగాక, భారతీయులను బహిష్కరించిన కమిషనునందు లేబరుసభ్యులు జేర నంగీకరించుట భావ్యముగలేదనిగూడ తెలిపిరి. కమిషనుచట్టము కామస్ససభయందు మొదటిమారు పరిపాదెను. ఇది సమత్వరములకు విమృట రావలసిన కమిషనును యిప్పుడే నియమింపవలెనని, యీచట్టము గోరుచున్నది. సంస్కరణశాసనము ప్రకారము పదినంప త్వరములకు విమృట, ఇండియామంత్రిగారు పార్లమెంటుసభ్యుల సమ్మతితో సార్వభౌమునికి కమిషను సభ్యులపేర్లను పంపవలయును. కాని ప్రస్తుతసమయమున, ముందేకమిషను నియామకము జరిగెను. కమిషను నియామకమునకు బూర్వమే, బిల్లును ప్రవేశపెట్టవలసి యుండవలెనని, హాల్డేను ప్రభువుగా రాక్షేపించిరి. బర్క్ హంప్రెస్టు ప్రభువుగారు పేర్లముందుగ నే బయటపడినందుకు చింతించిరి. ఇంగ్లండు లో నెవరును పేర్లను బయల్పరుపలేదనియు, హిందూదేశమునందే యిట్టి యక్రమము జరిగియుండుననియు జెప్పి, బాల్టువినుగారు తృప్తి జెందిరి. నిజమేమన, కమిషను సభ్యుల నామములు ముందుగ ఇంగ్లండునుండియే వెలువడెననుటకు సందియములేదు.

అయినను ఎప్పుడు బయల్పడిన నేమి? ఇట్టి గూడు పురాణీ లెంతకాలమని దొగ గలవు? ఇండియా మంత్రిగా రెండరికో, యీ పేర్లను రహస్యముగ చెలిపియేయుండిరి. పరిపాలనపు వివరములను విచారించుటకు వేరొకరు నియమింపబడుదురని, రాజప్రతినిధిగారు నూచించిరి. వీరు ప్రభుత్వోద్యోగులుగ నుండురని చెలియుచున్నది. ఈరితిని విచారణను రాయల్ కమిషనువారును ప్రభుత్వోద్యోగులును కలిసి జరిపెదరని తలంపవచ్చును. ఇట్టి నిర్ధారకమగు కమిషను గూర్చి యింతవర కభిప్రాయమిచ్చిన భారతీయప్రముఖులు, బహిష్కారము నయినను గోరిరి, లేక వివిధ సంఘములు కలిసి యోచించి ఫలప్రదమగు చర్యదీసికొనవలయు నని యైనను గోరిరి. కాని, కమిషనును హద్దించినవా రెవరును గనుపింపదు. 15 తేదిన బొంబాయిలో జరుగు వివిధ పక్ష సభలో, కాంగ్రెసు, మహమ్మదీయసంఘము,

మితవాదపక్షము, హిందూమత, వాచిస్వ సంఘముల ప్రతినిధులు గలసి యోచించి, బహిష్కారమును ఫలప్రదము గావించు ప్రయత్నములు జరుగునని, ఫ్రీప్రెస్సు వార్త బట్టి గ్రహింపవచ్చును. బహిష్కారనిర్ణయము నిశ్చయమనియే, వార్తలు చెలుపుచున్నవి. ఇట్టిసితిని ప్రభుత్వమువారే కోరి చెచ్చుకొనిరని, సర్ ఫిరోజుమా సెత్తాగారి తలంపు. ఇంతకాలమునుండియు స్వరాజ్యపక్ష కార్యక్రమమును నిరసించుచున్న బిషినచంద్రపాలు గారు, సాత్వికనిరోధము నవలంబించి, స్వరాజ్య పక్షేతరులుగూడ స్వరాజ్యపక్షమువారితోబాటు ప్రతిష్ఠాభవనమార్గము నవలంబింపవలయునని కోరుచున్నారు.

బెంగాలు ప్రముఖులు బహిష్కారప్రకటనము గావించిరి. ఈరితిని అన్ని పక్షములవారలను ఒక్కచోటికి చెచ్చుటకు, కమిషను ఉపద్రవమే కారణమగుచున్నది. అన్ని పక్షములను సమానాపద ఎదుర్కొనినపుడే, వారిలోవై పక్షము లంతరింపగలవు దేశభక్తి ప్రజ్వలించుట కింతకన్నను అనుకూల సమయముండబోదు. ఇంకను విభేదములను పెంచుకుని ప్రజలు తగవులాడుటకన్నను అప్రతస్తకార్యము వేరుండదు. ఇంతవరకు లేనిపోని తగవులకు లోనగుటచేతనే, నేడిట్టిదుర్దేశ దేశము నావరించినది. భారతీయులను చులకన జేయుటకు, వీలయినది. ఇక నయినను దేశము గుణపాతమును నేర్వవలదా? సంస్కరణములను మనస్ఫూర్తిగ నిర్వహింపబూనిన మితవాదులకే, కమిషను ఏర్పాటు రోత బుట్టించుచుండ మిగిలిన వారి భావము లెటులుండునో యూహింపవచ్చును. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ప్రజలలో లేనిపోనిచీలికల బుట్టించెను. ఎండమావులకొరకై ప్రజలుతగవులాడకొన జొచ్చిరి. హిందూమహమ్మదీయ విభేదములను పెంచుట కిదియే మూలకారణము లయ్యెను. కమిషను త్వరలో రానియెడల, హిందూమహమ్మదీయ వైషమ్యము లింకను విస్తరించునని భయపడి, ప్రస్తుత ఏర్పాటు జేసినటుల రాజప్రతినిధిగారు నూచించిరి.

రాజప్రతినిధిగారి హేతువాద మెటు లున్నను రాజకీయసమస్యకును సాంఘికవిభేదములకును సన్నిహిత సంబంధముగలదని, వీరంగీకరింపవలసినవచ్చెను. అట్టితరి, సాంఘికవిభేదములను బోగొట్టగలుగు పరమాపధము స్వరీపాలనముదప్ప వేరుగాదు. రాయల్ కమిషనులును, స్వల్ప సంస్కరణములును, పరిస్థితులను చక్కబరుపజాలవు. స్వల్ప సంస్కరణముల నంగీకరించి, మితవాదు లిదివరకు మోసబోయిరి. లభించిన సంస్కరణములను చేపట్టవలయునని తలచినవారికోర్కెలు నిష్ఫలములయ్యెను. ఇక ముందటి ఖండసంస్కరణముల నే మాత్రమంగీకరింప గూడదనియు, స్వరీపాలనమునకు కొరవడు విధానమును దేనిని చేపట్టవలదనియు డాక్టరు బిసెంటుగారు సలహా నిచ్చుచున్నారు. అన్ని పక్షములవారును నిస్సారమగు సంస్కరణములను తిరస్కరించి, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికై కలసి బనిచేసినచో యీ సరికి ప్రజాభీష్ట సిద్ధిగలిగెడిది. కాని, ఎవరి పట్టుదలలు వారికి ముఖ్యమై చీలిపోయిరి. ఇకముందయినను అట్టి పొరబాటు గావింపకుండుచో, దేశము త్వరలో గమ్యస్థానము చేరగలదు. ఇండియను డెయిలీమెయిలు

దెలిసినట్లు, కవిమీషను బుద్ధివంతులను ఆంధ్రులను నని జెప్పవచ్చును. భారతీయుల స్వశక్తి జైననే భావి భాగ్యోదయ మాధావడియును. కవిమీషను నియామకము, హిందువులకు వలె మహమ్మదీయులకును కంటకముగ నేనున్నది. నా ఆర్థిక రహింగాను నయితము, కవిమీషను ప్రకటనమును తీవ్రముగ నిరసించిరి. బ్రిటీషు వర్తకులగు ఆర్థు మూరుగారు గూడ భారతీయ బహిష్కారము నా మోదింపరయిరి. దేశమునం దపూర్వ సంచలనము గావించుటకు కారణభూతులయిన బాల్కు విను, బర్క్ల హెడ్ల ప్రభువుగారు, భారతీయులకు పోతముగ మేలునలిపిరిని ఎంచవచ్చును. వైవదత్తము గ చేకూరిన యిట్టి యమూల్యకాశమును అన్ని క్షేమములవారును, అన్ని సంఘములవారును చేపట్టి, స్వాతంత్ర్య సంపాదనకై కృషిసలుపుచో, వీరి వాంఛలు నెఱవేరకుండ ఏరును అడ్డుబెట్టజాలరు. స్వరాజ్య సంపాదనయందు భారతీయులు నిమగ్నులగుచో, అంతః కలహములు మటుమాయములగును. అసహాయోద్యమము నాటి సోదరభావము తిరిగి వ్యాపింపక మానదు. కాని, నేడు పొంగిన ఆగ్రహనేకము త్వరలో చల్లారి, మరల జడత్వమునకు పోటిచ్చుచో, హిందూదేశము మహాదవకాశమును కోల్పోవగలదు. మరియొక యవకాశము చేజిక్కునప్పటికి, ఎంతకాలము బట్టునో యూహింప వీలులేదు. పదిసంవత్సరముల గడువుకు పూర్వమే రాయల్ కమిషను బంపుటకు కారణము, భారతీయులపై కన్సర్వేటివులకు గలిగిన నిర్దేశిత కరుణగాజాలదు. ఈమారుజరుగు ఎన్ని కలలో కన్సర్వేటివు లోడిపోవుట నిశ్చయమని, చిహ్నములన్నియు దెలుపుచున్నవి. లేబరుక్షేమము వారధికారమునకు వచ్చుచో, భారతీయులు గోరిన సంస్కరణముల నొనగెడ రను భీతి కన్సర్వేటివుల నావహించియున్నది. అందుచే ఏతిరున నయినను తమపరిపాలన మంతరించు లోపలనే, నూతన సంస్కరణములను నెలకొల్పవలయునను ఆతురము కన్సర్వేటివుల కుండుట సహజము. సంకుచితసంస్కరణములను వేరొక పేరుతో నొనగూచో, మరల పదిసంవత్సరములవరకు ఎవరును వానిని కడలించుటకు వీలుండదు. హిందూదేశము విషయమై దిగులు తీరిపోవును. ఆపిమ్మట ఆంతరంగిక వ్యవహారములతో వారు తలెట్టలు పడుచుందురు. ఇట్టి వలలోకి హిందూదేశము బోవునేని, త్వరలో తలయెత్తుకొనజాలదు. అందుచే ప్రస్తుతము బైకివచ్చిన సమస్య సామాన్యమయినదిగాదు. రాజప్రతినిధిగారు గావించిన ప్రకటన మరల మొదలెత్తుకొనినది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శమును, సంస్కరణశాసనపుటిక స్పష్టముగ సూచించెను. రాజ్యాంగ సంస్కరణములు ఆదర్శమున కెంత కొరవడియున్నను, దానిని చేరుటయే తమయుద్దేశ్యమని, ప్రభుత్వమువారిచేనరకు స్పష్టపరచిరి. సాశ్వాత్యవిధానము హిందూదేశమున కనుకూలించునా లేదాయని, పరిశీలించుటకు సంస్కరణ శాసనము గావించిరిని, రాజప్రతినిధి గారిపును సూచించుట విచిత్రముగనున్నది. సంస్కరణశాసనము, మార్చగూడని నిర్ణయములను విధింపలేదని, రాజప్రతినిధిగారు దెలుపుటబట్టి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము బుధివచ్చునా రాజాయను విషయముగూడ పట్టికువచ్చునని దోచును. ఆదర్శముగూడ స్థిరము

ఆంధ్ర సభలు

12, 13, 14 తేదీలుందు ఆనంతపురమున జరుగును.

ఆంధ్రమహాజనులు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

గాదని దోచును. బాధ్యతాయుత పరిపాలనము పాశ్చాత్యుల కాణాదియని జెప్పవీలులేదు. స్వయిను, ఇటలీదేశములు నిరంకుశపరిపాలనమునకు దిగినవి. ప్రజాపరిపాలనము నిరర్థకమని వాదించుచున్నవి. తుర్కీ చీనా వర్షి యామున్నగు ప్రాచ్యదేశములు ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనమును స్థాపించినవి. ఇట్టి సందర్భములలో నిరంకుశపరిపాలనము ప్రాచ్యఖండమునకు సహజమనిగాని, ప్రజాపరిపాలనము పాశ్చాత్యదేశములకు సహజమనిగాని జెప్పవీలులేదు. దేశమున కనుకూలమగు పరిపాలనమేదియని కనుగొనదలచుచో, దానిని నిర్ణయించుటకు భారతదేశమున కే ఆధికారము నగవలయును. అందు కంగీకరింపక, హిందూదేశమునకు బుద్ధిపూర్వముగ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శము నొసగి, ఇష్టపడి బుధివచ్చునో లేదో యని శంకించుట, ఇంగ్లండు కెంతమాత్రము ధర్మముగాదు. సామ్రాజ్యము పట్ల ప్రజలకు విశ్వాసము బాత్తుగ బోవుట కిది కారణమగును. మితవాద ప్రముఖులగు ఈశ్వర చరణుగారు, బహిష్కారమే యుత్తమధర్మమని ప్రకటించిరి. సెతల్ వాడుగారు గూడ, దేశమునకు గలిగిన యవమానమునకు దృఢమగు జవాబు చెప్పవలయునని కోరిరి. ఇంతవరకు స్వరాజ్యోద్యమముపట్ల తటస్థభావము నహించి, సంస్కరణములనే నమ్ముకొని బుధిచేసిన మితవాద నాయకులొక్కొక్కటి బహిష్కార ధ్వనిని మారుమ్రోగించుచున్నారు. నలుదిశల నది వ్యాపించినది. ఇది శుభచిహ్నము. కాంగ్రెసు ప్రముఖులీ సమయమున ప్రజాప్రబోధము గలిగించి, అన్ని పక్షములను ఏకముఖమునకు దెచ్చి, దేశగౌరవమును కాపాడుట ధర్మము. ఇంతటితో వీరి ధర్మము ముగియదు. ప్రజాశక్తిని బలపరుపవలయును. జాతీయ నిర్మాణ కార్యమును త్వరితముగ సాగింపవలయును. ప్రజాశక్తి క్షీణించుటచేతనే, దేశమున కిట్టి ముష్కవాటిల్లినది. అది బలపడునేని, భారతీయుల సంకల్పము తప్పక సఫలమగును. అట్టి అనుకూల పరిణామము త్వరలో గలుగుగాక!

కొత్త చట్టములు

ఈవారపు భోట్లసెంటు జార్జిగెజెట్టులో కొత్తచట్టములు కొన్ని ప్రచురింపబడినవి. వీనిలో నొకటి డి. బి. కృష్ణన్ నాయకుగారి మలబారు పెనెన్సి చట్టము. రెండవది, వెంకటరమణయ్యంగారి మద్రాసు గ్రామకొట్టెల సవరణ చట్టము. మూడవది, మద్రాసునగర మ్యునిసిపలు సవరణ చట్టము. ఈచట్టమునందు, మద్రాసు కార్పరేషనుకు కమిషనరు నెన్నుకొను హక్కు నొసగవలయునని ప్రతిపాదించబడెను. కమిషనరు చీతము వేయి రూపాయలకన్న నెక్కువగ నుండగూడదని, చట్టము గోరుచున్నది. సత్విమూర్తిగారు దీనిని ప్రతిపాదించెదరు. శాసనసభవారు దీనినామోదించి,

కార్పరేషను పరిపాలనమును చక్కబెట్టుట భావ్యము.

అఖిలభారత సంగీతమహాసభ

కాంగ్రెసు సభ జరుగు సమయమున చెన్నపురిలో అఖిలభారత సంగీతమహాసభగూడ జరుగును. దక్షిణదేశ గాయకులును, ఉత్తరదేశగాయకులును పలువురు విచ్చేసెనరనియు సంగీతశాస్త్రచర్చలు జరుగుననియు, సంగీతవాద్యముల ప్రదర్శనము జరుగుననియు, ప్రచురింపబడెను. పలుకుబడిగల ఆహ్వానసంఘ మేర్పడెను. ఆహ్వానసంఘ కార్యనిర్వాహకులు ధనసహాయము గోరుచు గావించిన ప్రకటనమును స్థలాంతరమున ప్రచురించితిమి. ఆహ్వానసంఘమున సభ్యులుగ చేరియు, ఇతరవిధముల సహాయముచేసియు, సంగీతసభల విజయమున కెల్లరును తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘము

బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘమువారు మరియొకమారు ఉన్నవ రామలింగం పంతులుగారిని చైర్మనుగ నెన్నుకొని, వారియెడ తమ విశ్వాసమును కనుబరచిరి. దేశ సేవాపరులును, స్వార్థత్యాగులు నగు రామలింగం పంతులుగారు మ్యునిసిపలు పరిపాలనము విషయమునగూడ మిగుల శ్రద్ధవహించి పాటుబడుచున్నారు. వీరి పరిపాలనము క్రింద, బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘ మికమిద ఎక్కుడుగ పేరెన్నిక గాంచునని నమ్మెదము. ఎన్నికలలో గెలుపొందిన రామలింగం పంతులుగారిని అభినందించుచున్నారము.

గాంధీమహాత్ముని

సింహళ ప్రయాణము

సి. రాజగోపాలాచారిగారు మున్నగువారు సింహళమును చేరుట
నేడు రాజగోపాలాచారిగారు మున్నగువారు సింహళమును చేరిరి. మహాత్ముడు మున్నగువారు రేపు శుక్రవారమునాడుగాని లేనిచో తప్పక ఎల్లండి శనివారమునాడుగాని కొలంబోలో నుందురు. వారందరును ఆదివారమునాడు మోటారులో గాతీకి వెళ్లెదరు కనీసము లక్ష రూపాయలైనను సింహళమున వసూలుకొనలేను. ఆది గొప్పమొత్తముకాదు. విజ్ఞానసంబంధమునందు భారత సింహళదేశముల కవినాభావ సంబంధము గలదుగాన భారతదేశమునకు సహాయముచేయుట వలన సింహళమునకే మేజకలగునని నిలోను డెయిలీన్యూస్ విలేఖరితో రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిరి (ఫ్రీ ప్రెస్).

కడప పురపాలకసంఘము

ఉపాధ్యక్షుని యెన్నిక

కడప పురపాలక సంఘసభ 7-11-27 తేదీని సమావేశమై శ్రీయుత పుల్లగుర శేషయ్యశెట్టిగారిని ఉపాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనిరి. శ్రీయుత సి. పి. రామచంద్రరావుగారు పోటి చేయలేదు. శ్రీ శెట్టిగారు కాంగ్రెసువాదులు.

లక్ష్మీనరసింహం 8— నవంబరు నెలఖరద కాన్నున నందు జరుగు అఖిలభారత ప్రేమయూనియను కాంగ్రెసుకు దినాన చమనులాభుగారు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకోబడిరి.

విదేశవార్తలు

కామన్వెల్త్

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—తన ఇండియా పయనము ఆఫ్ కారసంబంధ మైనదిగాదని సర్ ల్యామింగ్టన్ ఈవెన్యూ పత్రికనుగారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఆపటి (బ్రిటిష్ పైక్ పత్రిక) ఆధికారసంబంధ మైనది గాదని ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. దానికి ఇండియా ప్రభుత్వముచే బాధ్యులనిరి. ఇండియా ప్రభుత్వముతో ఆలోచించి ఆధికారికములు వీరి పాలనము ముందు యంత్రములచే సైన్యములను నడుపుట ఎట్లు గావించ వలెనో ముందు బ్రిటిష్ సైనికుల నెట్లు ఏర్పరచవలెనో అను విషయములను ఇండియా ప్రభుత్వముతో యోచించి దేయవలసి యున్నదనిరి. ఈ విషయములను గూర్చి ఇండియా పబ్లిక్ వాచ్ తో ఆలోచించుటచే లాభముగల్గును. తన ఇండియా పయనపు బుద్ధులచే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమైనా ఇండియా ప్రభుత్వమైనా భరించవలసి యుండును. ఒక 250 పౌనులు సైనిక మొత్తమునుం దీయవలెను. తనతో జనరలు స్టాంపు ఆఫీసును అనుసరించుననిరి.

బ్లానెలు ఆనకట్టనుగూర్చి చాంబర్లెన్ గారిట్లు జెప్పిరి. ఆఫ్రికానియా ప్రభుత్వమునాడు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వముతో సంప్ర తించునట్లు బ్లానెలు ఆనకట్ట కంట్రాక్టును ఆమోదించు కీయ దలచిన 1902 ఆంగ్లో ఆఫ్రికానియా బిల్డింగ్ కంపెనీకు విరుద్ధముగా ప్రవర్తించినచో దిగుదురు. కాని ఆఫ్రికానియా ప్రభుత్వమునాడు తమవిధిని మరిచిపోవని నమ్ముచున్నాను. ఈ సంస్థములలో బ్రిటిష్ యంత్ర పైజ్జేట్స్ ప్రభుత్వ ప్రమేయ మొనరించు రాలేదు. వారికి చిక్కులు రావలసివచ్చును.

ఆంగ్లో ఇరాకు బిడంబిడిక

రాయబారములు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—ఆంగ్లో ఇరాకు బిడంబిడిక సవరణనుగూర్చి రాయబారములు నిన్న యుద్ధము మరల ప్రారంభమైనవి. వర్తకనిబంధనసభలో, బిడంబిడిక ను పొల్గొన్న 86 ప్రభుత్వములలో 18 గురు సంతకము చేసిరి.

ప్రభుత్వలసభ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—ఇండియా సంస్కరణములను ప్రచారించుటకు రాయబారికమిషనును నియమించు కాలమును మార్చుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము ఆక్టోబర్ 21 వ సమావేశమును మార్చవలెనని బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ తీర్మాన సవరణలపైను ప్రభుత్వలసభవారు మొదటిసారి ఆహ్వానించిరి. ఈ బిల్లుపేరు ఇండియా ప్రభుత్వము ఆక్ట (రాయబారికమిషను) అనెదరు. ఏ చ్యేవారము చర్చజరుగనని బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ అనుకొను చున్నాడు.

భారతదేశ సంస్కరణములు

రాయలు కమిషను-బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ

లండన్, నవం 8:—ప్రభుత్వలసభలో రాయబారికమిషను సభ్యులకేర్లను ప్రకటించుచు ముదుగానే ప్రభుత్వము వారి సమ్మతిని బడయక సభ్యులకేర్లను ప్రకటించుట బాగు లేదనిరి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ.

ముందుగా పార్లమెంటు సమ్మతిని భద్రపరిచి నియమించవలెనో పార్లమెంటులో ముందుగా ప్రకటించుట యాచారముగనుక ముందుగా ఎవరును తెలియజేయరాదనిరి. అదియే రహస్యముగ నుంచవలసినదనుటకుగల కారణము. ఇదటమాత్రము కేర్ల ముందుగా తెలియలేదు. ఎంతయు సంతకము. ముందుగా ప్రకటించుట ప్రమాదకరముగానున్నను, విచారకరమనిరి. ఇంగ్లండులో రెండుసభలలో సభ్యులను నిర్వహించి పనిచేయుట సియ్యున్నదనిరి. కొన్ని పక్షములవారినిగూడ నిర్వహించి వారిలో సంప్రదించి పనిచేయవలసియున్నదనిరి. రాయబారికమిషనుకు నియమనమునుగూర్చి చర్చకు వెళ్లవలెననిరి. (స్ట్రాబూటర్ కమిషను)

వనరు) ఇండియా ప్రభుత్వపట్ల మనసలెను, ఈబిల్లును, కలకత్తా నుండి ఆదివారమునాడెవల ప్రకటించబడు వార్తాపత్రికలలో నొకదానికి రాయబారికమిషను కేర్ల వెచ్చుటచే వాటినిగూర్చి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ ప్రస్తావించెను.

హాల్లేమ ప్రభుత్వ—కమిషనును నియమించుట ముందుగా గాని యమించవలసియు ముందుగా గాని ఈబిల్లును నిర్వహించ వలసి యందెనెరి.

ఆఫ్రికానియా ప్రభుత్వ—సర్మిషనును ఏమియును అనుచు చర్చించునో చింతపడవలెననిరి. సర్మిషనును కావలసిన కాగితమును నిర్వహించుట ఎట్లు చేయవలసి రి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ. రాయబారికమిషను కేర్లను ప్రకటించుటను ముందుగా చర్చించి మేము ప్రమాదములేదనిరి. ముందుగా తాము ఆలోచించిన విధానమునకు ప్రభుత్వమునాడు బాధ్యతను నిర్వహించిన చర్చ ఎత్తుకొనుటకు తగినదివలెననిరి. ఒకపార్లమెంటు వారుకూడ రెండింటియందును కేర్లను ప్రమాదములేదనిరి.

బర్మాను మహారాజాగారు

లండన్, నవంబరు 9:—రాయబారికమిషను ఆధారముగనుక న్న. భారతీయులను కేర్ల కొన్ని కొంతవరకు భారతీయులలో కొంతమందికే గాని రాయబారికమిషను పూర్తిగా వార్లమెంటు సంస్కరణ చట్టమును అనుసరించునో యున్నది. పండిట్ భారతీయుల గతిని నిర్ణయించు రాయబారికమిషనులో భారతీయులను కేర్లకు జేయుట గొప్ప అపరాధము అని పత్రికా ప్రతినిధులతో బర్మాను మహారాజా చెప్పెను.

దావర్ మునికుడు బోలిషియాను బయలుదేరెను.

నావికుని పరిచయము

లండన్, నవంబరు 9:—డెడ్ సాము అను నావికుని పరీక్షించుచున్న పోలిషియా, బీచి, స్ట్రోమ్ అనువాదముల బరిచయము చేసిరి. వాటినిగూర్చి అచ్చుకావలెననిరి.

కెయిరు మిల్లరు జైమునిక్ అను మరల బర్మాను పయనమును ఇంజను బోలిషియా ప్రారంభించెను.

స్వాయాధికారుల సమ్మె

స్వాయాధికారులు నిష్క్రమింపగలరు

లండన్, నవంబరు 9:—చాలకాలమునుండి సినిగోట్ల జరిగా పరిచయమున్న స్వాయాధికారుల తనపేరును ప్రకటించక పుట్టించే స్వాయాధికారులను బోలెసిరి. అందుచే ఇతర స్వాయాధికారులు ఆలోచించి ఏకీభవించుచు వారెవరైనా స్వాయాధికారులను బోలేరు. రెండింటియందు కొద్దిలో పరిజరగనే లేదు. దీక్షించు ప్రారంభమునకు కొద్దిను మూడవేసిరి.

ఇండియాకు సరాసరి పయనము

రంగు, నవంబరు 8:—రేవుయము కప్లక్ ముకింగ్ హామ్ రేవు నెంట్లు హిక్లరుగాను ఇండియాకు సరాసరికేటరు అపరాధముగగర బయలుదేరెననిరి.

ఆంగ్లో ఈజిప్టు రాయబారములు

సర్వతూపాపాగారు

లండన్, నవంబరు 8:—సర్వతూ పాపాగారు ఈజిప్టు కేడు బయలుదేరిరి. ఒకవారము చాంబర్లెన్ గారితోను ఒక కాంగ్రెసు రాయబారియనుచువారిలోను మాట్లాడిరి.

నిజము చేసినచో మాట్లాడినట్లులే మాట్లాడినట్లుయే (క్రొత్తగా ఇట్టిపని జెప్పబడు వినిలేదనియు కాని రాయబారి ముల్కీయు ఆంగ్లో ఈజిప్టు స్నేహమును మరింత ఎక్కువజేసెననియు ఈస్నేహము మరింత ఎక్కువయిన చిహ్నము లొలిగి పోవుననియు సర్వతూ పాపాగారు నుడిచిరి. దుబాయ్ తో రెండు వేళములకు స్నేహము కుదురుననిరి.

పాక మెంటుసభ ప్రారంభము

చీకా పరిస్థితులు

లండన్, నవంబరు 9:—బాగ్దదులలో 238000 మందికి పలకేదని పార్లమెంటులో సర్ ఆర్థర్ బ్లైట్ మొదట్లగు గారు చెప్పెను.

గొట్టపు పందెముల పన్నులే 2766000 పౌనులు అదాయము వచ్చెననిరి. వేలకుక్కల పందెములు సొమ్ము అంతగా రాలేదట.

వంగలక్షీ మిల్లుల కేసు

ముల్లీ జెయింతుకంపెనీ సాక్ష్యము

కలకత్తా, నవం 9:—బొంబాయి కాపనసభ సభ్యులను ముల్లీ జెయింతుకంపెనీమానేజరును ఆరు లాజ్లి వారాయజ్జిగాదనే యు వంగలక్షీ మిల్లులకేసులో సాక్ష్యమిచ్చిరి. “మిల్లులకు కలకత్తా ప్రాంత ద్వారా ప్రతిసంపుటించెను. వారే బిల్లుల తీసుకొనుచుండిరి. నాకేమియు విషయమును దెల్పవలెదదు. బి. వె. లా హిగారే వాతో ముచ్చటించుచుండిరి. మొదటిసంపుటియు మిల్లుల మాకేమీ యుండలేదు. అద్యక్షుగా నాకేమియు జెప్పదును ఈయనకు. నేను వాని కప్పిచ్చుచుండిని. నేను దెచ్చునట్లే అనేకకలుగులు యుత్తరము లంపిలిరి. 1 అక్ష మొదలు 5 లక్షలవర కప్పిచ్చుచుండిరి. అది దాటిని రాయబారిమా నెరి. చూపిన 45 వేల రూపాయలు ప్రామాణిక నోటు బి. కె. లాహిగారు సంతకముతో నిచ్చిరి. దానికి సంబంధించిన రబ్బీయలేదు. నేను 175 వేల బాకీపడితిని ముహూరుతప్పగా నేను నాలుగు మాకే బాకీయున్నది 50 వేలని చెప్పితిని. దాని పై ముఖగూరు మిల్లుల మా నేటి నెంట్లు ఎవరికో మార్పు చేస్తున్నట్లు అట్లు దిగిన నాకు 235 వేలు ఇచ్చునట్లు తెలిపెను. (ఆ. పే.)

తిరుచునాపల్లి కారిక సంఘము

ఖరగ్నానా సభ తీర్మానములకు తమ సానుభూతి తెలుపుట

తిరుచునాపల్లి, నవంబరు 9:—ఇంజనీరింగు వర్గము పుత్త కాన్యోసంఘసభ ఆధికారసభ్యులుగా యాధిపత్యమున జరిగి ఈవిధవి తీర్మానములు గావించబడెను.

అఖిలభారత రైల్వే ఫెడరేషనులలో కెప్పినపుడు సమైక్యతలుటకు కేంద్రముగనున్నది. ఇంజనీరింగు విద్యుత్తమాల విద్యుత్త గోత్రములనుగూర్చి సమజాయముల గావించవలెను. 200 మందికి దనిలేదు.

ముహూరు రెండువందల ఇంజనీరింగు (మోల్డింగు) కార్మికులను పనిలేదని ఇంజను పంపిణీచేసిరి తెలియుచున్నది.

నోటీసు

అమలాపురం డి. ము. కోర్టులో

O. S. No. 301 of 1927.

అమలాపురం జార్జి కారొనేను కమిటి

నలు కమిటీల తరఫున

వాదులు:—1. మంత్రిప్రగడ కవులబ్బయ్యగారు, 2. పచ్చిగోళ్ల సత్యనారాయణమూర్తిగారు,

versus

ప్రతివాదులు:—1. రాచబళ్ల శిరాపతిరావునాయుడు గారు వగయరా.

1 ప్రతివాదిగారు అమలాపురం జార్జి కారొనేనున్ ఫండులో నుంచి బదులు పుచ్చుకొని పదవ కారొనేను సముకమిటి వారివలన నియమింపబడిన బ్రష్టిలకేర తాము స్వయముగానున్న తన అభిప్రాయములను అప్పటికి ముందర యైనందు వారికి గార్జియనుగానున్న ప్రాయించి యిచ్చినది 28-5-1912 సం॥ రం తేదీగు రిజిస్ట్రీ ఆఫీసర్లపై తనభూ దస్తావేజు తాలూకా వాకిని రాబట్టుటకుగాను సవన కారొనేనును సముకమిటి వారిగ్ల నియమింపబడిన తాబ్రష్టిలకు వాదులు సదరు కారొనేనును కమిటీల తరఫున యున్న అట్లు కిలులేదని కోర్టువారు యెంచేయడం అమలాపురం గ్రామం లేక తాలూకా ప్రజలతరఫున నున్న represent చేసి దావా చేయుటకుగాను సివిలు ప్రొజెక్షన్ కోర్టు 1 వ షెడ్యూలు 1 వ ఆర్డరు 8 వ రూలు ప్రకారం సెలవుగొంది యీకేబరున వాదులు 15-10-27 సం॥ రం తేదీ దావా దాఖలుచేసి నారు. సదరు దావాకు 18-11-27 సం॥ తేదీ వాయిదా ఇయ్యునది. కాబట్టి సదరు గ్రంథంలో ఎవరయినా ఏదయినా వాదనలు చేయ లేదుకొన్నయవల వారు సదరు వాయిదా తేదీనాటికి తాము స్వయముగా గాని పోలగాని ద్వారాగాని హాజరయి వాదించుకొని అందుయిన కోర్టువారివలన తాము లా ప్రకారం పొందగలిగే పరిహారములను పొందవచ్చునని యిందుమాలముగా తెలియపర్చవలెనని. అమలాపురం, తురగా శ్రీ గాయమూర్తి, చి.వి.వి.ఎల్ 28-10-27 వాదులతరఫు స్పీడరు.

మదరాసు వార్తలు

రాకపోకలు: సర్. జె. సి. బోనుగూడ గతరాత్రి కలకత్తా వెళ్లిరి. పి.వి. చిన్నగారు భార్యతో శేటి మధ్యాహ్నం బెంగళూరు వెళ్లిరి.

మద్రాసు రాజధాని ముస్లిమునమితి : పైస మితి యొక్క వార్షికసభ దిశంబరు 10 వ తేదీ నిశ్చయము సాయంకాలము 5 గంటలకు వార్షికులను కలియజేయుచున్నట్టి నిధిలోనున్న దక్షిణ యిండియా చర్య వర్తకసంఘమువారి ఆదేశాల ప్రకారము జరిగినది.

అఖిలభారత పత్రికాసంపాదకుల మహాసభ: రాబోవు కాలము సందర్భమున పైసభను జరిపించువిషయమై ఆలోచించుటకు శేటిసాయంకాలము 4-80 గంటలకు "స్వదేశ మిత్రము" కార్యాలయమునంద సభకు పత్రికాసంపాదకులగు పి. రంగస్వామిఅయ్యంగారు దేశీయ పత్రికా సంపాదకుల ప్రభుత్వసహకారమును జరిపించెదరు.

అఖిలభారత మహమ్మదీయ విద్యామహాసభ : పైసభకు వాలంటీరుల సెన్సు కొనుటకు నవంబరు 12 వ తేదీ శనివారం సాయంకాలము 5 గంటలకు ముంబైలోనున్న "లాల్ హాలు" లో ముస్లిము విద్యార్థులు సహకారమునకును, ఎన్. ఎం. ఫాసిల్, జి. మెల్కార్, హమీదుహుస్సేను పైతే గార్లు ఉపన్యాసముల నిచ్చెదరు.

బాలభటసంఘము: మద్రాసు రాష్ట్రబాలభట సంఘముయొక్క ఆరవవార్షికసభయొక్క బహిరంగ సమావేశము నవంబరు 12 వతేదీ శనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు శ్రీసి కేసు దక్షిణ బీరొడ్డులో, లేడీ వెస్టావ పాఠశాలను జంబోరీహాలులో జరుగును.

డా॥ అనిమిలెంటుగారు, గౌ॥ సర్. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, గౌ॥ న్యాయం. వెంకటసుబ్బారావుగారు శ్రీమతి జయలక్ష్మిమూర్తి గారు, ఎ. జె. లీలిగాడు, బాలభటోద్యమమునుగూర్చి యువన్యాసముల నిచ్చెదరు. గవర్నరుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

జగన్నాథ భక్తసభ: ఎగ్జిక్యూట్వ్ "వేదవిలాసు" నందు యీ క్రిందిప్రధానములు జరుపబడును. ఆదివారం 18-11-27 సాయంకాలం 4-15 గంటలకు ముడికొండకా వెంకటరామయ్యగారు గాత్రము, పోలగాం కేశవఅయ్యగారు శిష్యులు, పాలనూరు మణి మృదంగం.

శనివారం 19-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు పట్టారు వెంకటరామ శాస్త్రి మారు పానుకా పట్టాభిషేకము, ఆదివారము 20-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు బులారు కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు గోటువాడ్యము, తిరుమారు శంకరమినను మృదంగం. ఆదివారము 27-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు కాలక్షేపము.

మద్రాసు కుళాయిల నీటిసప్లయ

రెడ్ హిల్స్ చెరువులో ఇటీవల వర్ష పాతమువల్ల నీరు పోయినది. ఇప్పుడు చెరువులో నీరు 8598 అడుగులలోనున్నది. ఇంకను కిక్కిరించు నీరు వచ్చినచోగాని చెరువు నిండును. నిన్న ఉదయమునను నిన్ను చున్నాము 1 గంటకు నీరు పోయినది. నిరంతరముగా చెరువులోని నీరు వచ్చుచున్నది. గత సంవత్సరము ఈ తేదీనుండి చెరువులో 41.8 అడుగుల నీరుండెను. ఇంకను చెరువులోకి రావగిన నీటిసప్లయ 1.5 లక్షల గాలనుల నీరు వచ్చునట్లు అగుచుండెను. ఇప్పుడు నీటిసప్లయ మితముగా చేయబడుచున్నను ఇప్పుడు మొత్తమున రోజు 1-కి 1 కోటి 82 లక్షల గాలను మాత్రమే సప్లయ చేయబడుచున్నది. గత సంవత్సరము యీ తేదీలయందుండిన నీటి నిలువయుండినయెడల కుళాయిల నీటిసప్లయ నిరాశులుగా చేయబడును. (హిందూపత్రిక) నేడు ఉదయం 6 గంటలకు రెడ్ హిల్స్ చెరువులో 85-6 అడుగుల నీరుఉన్నదని తెలిసినది.

మద్రాసు కార్పొరేషను

అధ్యక్షుని ఎన్నిక

16-11-27 తేదీ బుధవారం సాయంత్రం 5-15 గంటలకు కార్పొరేషను సభ జరుగును. శ్రాత్త ప్రెసిడెంటు ఎన్నుకోబడును. సాయంపండు ములసభ్యులు 10 మంది ఎన్నుకోబడుదురు.

తిరువల్లిక్కేణి అర్చన కో ఆసరేటిపు సంఘము

7 వ వార్షికోత్సవము నవంబరు, 12 వ తేదీ శనివారం సాయంకాలం 4 గంటలకు హిందూ మైసూరులో జరుగను. పి.ఎ. హెచ్. టి.పుక్ పెండుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

జి. కె. దేవధరుగారు "కా ఆసరేషను" గూర్చి యువన్యాసము నిచ్చెదరు.

మద్రాసు గవర్నరుగారు నెల్లూరు తుపానునప్టము

చూచుటకై నేడు వెల్లెదరు నెల్లూరులో తుపానునల్ల కలిగిన నష్టమును పరిశీలించుటకై మద్రాసు గవర్నరుగారు నేడు ఉదయము బయలుదేరి వెల్లెదరునియు తిరిగి శేటి సాయంకాలమే తిరిగి వచ్చెదరునియు తెలియుచున్నది.

ప్రత్యక్షాచార్యగారము

మిసెస్ కజిన్సుగారి ఉపన్యాసము

నిన్నటి సాయంకాలము 5-80 గంటలకు హైకోర్టు నందు సభజరిగెను. ఆంధ్ర ప్రధాన న్యాయమూర్తిగారు ఆగ్రా సనాధిపతిగానుండిరి. మిసెస్ కజిన్సుగారు గానమునుగూర్చి ముచ్చటించిరి. కళాభిరుచి మనయందభివృద్ధి కావలెనన్న గానమునుగూర్చి తెలిసికొనవలెన పాశ్చాత్య ఖండములయందు గానము నొక కళగా భావించుటగాని తూర్పు ఖండములవలె నొక శాస్త్రముగా పరిగణింపకు. పడమటి ఖండములయందు గానము 40 సంవత్సరములనుండియే కలదు. కాని హిందూ దేశమందు గానము 4000 సంవత్సరములనుండియు కలదు. గానము హిందూదేశమునుండి పడమటకు వ్యాపించెననియు పడమటై తాగన ఆను గ్రీకుదేశమునకే కనగొనబడెను.

హిందూదేశము రాగభూరితమై దేశము. అన్ని దేశముల కన్న భారతీయులు గానము నుపయోగించుదురు. ప్రాచీనకాలము నుండి సూర్యాస్తమయమువరకు గానముచుదురు. పెండ్లిండ్లు మొదలగు శుభకార్యములయందును, చచ్చిపోవుట మొదలగు విచార సమయములయందును గానము ఉండును. పాశ్చాత్యదేశములు ఈ దేశమునున్న రాగములయొక్క అతిసూక్ష్మభేదములను గ్రహించలేదు. కాని పాశ్చాత్యులయందు శంకరాభరమ మిక్కిలి అందదాయకముగ వాడబడుచున్నది. భారతీయులు సూక్ష్మ గానములగునక 72 రాగములతో పాడగలగుచున్నారు. పాశ్చాత్యులకు 8 రాగములే వచ్చును. పాశ్చాత్య గానమునందు శ్రావ్యమును ఇంపునుగలదు. కాని హిందూదేశగానమునందు ఇంపులేదనిరి.

దక్షిణ హిందూదేశమునందు గానము మతపరబంధము గాను ప్రపంచక సంబంధముగాను ఉండును. పాశ్చాత్య గానము ప్రకృతి స్వరూపము చెంది ఆ వేళమును కలుగజేయుచుండును. హిందూ దేశమునందున్న రాగములును నియమికాలములందు నియమిత రాగములు వచ్చుచుదురు. అట్టి యేర్పాటు చుంచిది.

ఆగ్రాసనాధిపతిగారు ఉపన్యాసములను ప్రస్తుతించుచు మాట్లాడిరి. ఆగ్రాసనాధిపతికి అభివందనములతో సభ ముగిసెను.

"హిందూసంసార్" కేసు

పండిత జయ్యర్థులుగారిని విడుదల చేయరాదు

ప్రభుత్వపు పట్టుదల

అలహాబాదు, నవం 9: హిందూ సంసార పత్రికాధిపతులను నిర్దోషులని విడుదలరాదని ప్రభుత్వమువారు గావించిన అప్పీలు విచారించబడెను. సంపాదకులు న్యాయాధికారిచే సంవత్సరము విడిచెదరు 500 రూపాయల జరిమానాయును విధింపబడెను. మిగిలినవారికి మూడునెలల విడిచెదరు విధింపబడెను. సెషన్స్ న్యాయమూర్తి ముద్రాయును నిర్దోషులనియెను. ఆంధ్రులను ప్రభుత్వమువారు గావించిన అప్పీలు విచారించు రాగా హైకోర్టునందలి న్యాయాధిపతులు ముద్రాయును నిర్దోషులని న్యాయాధికారి విధించిన శిక్షల ఖాయపరచిరి. (ప్రేమసు.)

బుచ్చిరెడ్డిపాలెము (నెల్లూరు జిల్లా)

(ఒకవిలేఖరి)

నవంబరు 9: ఈ నెల తేదీ 1 ని మంగళవారము ఉదయము 8 గంటలనుండి వర్షముకు, సాయంత్రము 4 గంటలనుండి గాలియు, వర్షము, వీచును, రాత్రి 8 నుండి 10 గంటలవరకు తుపానుకొట్టి గ్రామమంతయు నష్టమైనది. వృక్షములన్నియు విరిగి పడినవి. పూరిండు కూలినవి. పెంకులు లేచినవి. మిట్టపై గోడలు విరిగిపడినవి. ఎత్తయినఇండ్లకు మంచిబెట్టలు తగిలినవి. కొన్ని పశువులు నష్టమైనవి. 7, 8 మంది చనిపోయిరి. కల్లికోట పెంకుటిండుకు రేకులతో వేయబడినవని రూపులేవు. 81 అడుగుల ఎత్తుగలగర్భము కూలిపడినది. వడ్డకొట్టు ఎగిరిపోయి 70-80 పుట్ల భాగ్యము నష్టమైనది. వడ్డకొట్టులు గర్భంనమైనవి. గ్రామమొత్తమున 2 లక్షలకు మించిన నష్టము గలదు.

గర్భము

బీదలకు దాదాపు 1000-0-0 ల వరకు మా గ్రామసనికి లగు బెజవాడ సుందరరామిరెడ్డి చంద్రశేఖర రెడ్డి మేనమామి సీతారామ రెడ్డిగార్లు ద్రవ్యరూపమునను, శ్రీయుత బెజవాడ రామ చంద్రా రెడ్డిగారు భాగ్యరూపమునను విరివిగా గర్భముల జేసిరి.

యూనియన్ కలరా

గ్రామ మంతయు చెత్తతోను కుళ్లు వస్తువులతోను మురిగియున్నపుడు దినదినము విడుచక జరించుచు కలరా వ్యాధి పొడనూపియున్న యిక్కాలమున మాబోర్డు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత దొడ్ల బలరామ రెడ్డిగారు ఎక్కుడు శ్రద్ధబూని గ్రామ పారిశుధ్యమును జేయించినందులకు వందనీయులు. కలరా వ్యాధిగ్రస్తులకును, గోడలక్రింద, దూలములక్రింద బడి చెబ్బలదినిన రోగులయొక్క మిక్కిలి కనికరముతో చికిత్సల జేసిన మా సర్జికారు మిల వందనీయులు.

భూకంపము

ఈ దినము ఉదయము పది గంటలకు గ్రామమంతయు వణికి మోలారు ఎప్పునప్పుడు కల్లునట్టి భస్మితో 15 సెకనుల కాలముండెను. కాని ప్రమాదము లేదనియులేవు. ఈభూకంపము యెంతవరకున్నది తోపదు.

జిల్లాబోర్డు

రస్తాల వెంటను దొంగల వెంటను బడియున్న చెట్లను రైతులలో వీడలేగాక భస్మము సైతము కొట్టుకొనిపోవుచున్నాడు. త్వరలో భద్రవరచి యేలము వేయించవలసినదని కోరియుండినను లోకల్ బోర్డువారు శ్రద్ధ తీసికొనకబోవుట మిగులవిచారకరము.

బరంపుర పురపాలకసంఘ అధ్యక్షుని ఎన్నిక

రామలింగం పంతులుగారే విజయమందుట

బరంపురము, నవంబరు 9: స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘ నాయకులు పండిత రామలింగంపంతులుగారు నిన్న పురపాలక సంఘఅధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. తరువాత వారి నూరే గించిరి. (ప్రేమసు.)

ప్రజల ఉత్సాహము.

బరంపురం, నవం 8- బరంపురం మునిసిపలుఎన్నిక నిన్న సాయంకాలము జరిగెను. ఉన్నంతవరకు వెంటల బుచ్చిరామ లింగంపంతులుగారు బి.ఎ, ఎల్.టి., ప్రాత అధ్యక్షులు తిరిగి ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి 11 ఓట్లువచ్చెను. ప్రత్యర్థిగలవిన ఉన్నం రామలింగంగారికి (కంట్రాక్టు) 10 ఓట్లువచ్చినవి. కాంగ్రెసు పక్ష నాయకులు సార్వత్రికయు నిరాడంబర జీవితము నగు పండిత రామలింగంగారి విజయవార్త తెలియగానే మునిసిపలు మండలము చుట్టుమూగియుండిన జనము "గాంధీమహాత్మాకుజే" యని కేక లిడుచు హర్షధ్వనులు చెలరేగ వారికి పూరించెదలు వేసి ఉత్సాహముతో ఊరేగింపు చేసిరి. ఉత్సవ మున్నీ విధులలో నిండిపోవునపు దేశకేసుంది అందు పాల్గొనిరి. ఉత్సవమునందలి విశేషమేమన ప్రముఖనక కాలినడకనే అనుదినము ఊరంతయు తిరిగి ముఖ్యముగ సేదజలలకు పాకెవాండ్రకు విశేషము యిబ్బందులు లేకుండ జూచుచుండిన మునిసిపలు అధ్యక్షుని యొడ తమకొరవము జూపుటకై మాలవాండ్రుదేవులు వాయిం చుచు ఊరేగింపునందు పాల్గొనిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

కలకత్తా, నవం 7: కలకత్తా నిర్వహించిన కార్పొరేషన్ ప్రపంచ మోటారు ట్రాన్స్పోర్టు కాంగ్రెసునకు భారత ప్రతినిధిగ నిర్ణయించుటలోనున్న ఆర్. కె. బొమాంజిగారిని తమ ప్రతినిధిగ నెన్నుకొన్నట్లుల తిలచవలసిరి. (ప్రేమసు.)

సర్ జగదీశ చంద్రుని మహా పర్యాసము.

అలహాబాదు, నవం 9:—పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ
గారు మాస్కోదశమ వార్షికోత్సవమున కేగిరి. (ఆ. ప్రె.)

గ్రంథవిమర్శనము

ఆముక్తమాల్యద

సంజీవనీవ్యాఖ్యానహితము

వ్యాఖ్యాత:—మహాపాఠ్యాయ, కళా ప్రపూర్ణ బిరుదాంబితులగు బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిలుగారు.

రాయలు ౮ పేజీలపైజాన ౮౦౦ పేజీలు గల సంపుటము; క్యాలికోరైండు. వెల రు. ౮-౦-౦

విలాసము: గ్రంథకర్త పేర; సం. ౪ మల్లికేశ్వర వీధి, ముత్యాలపేట, జూరీటవును, మదరాసు.

కవిపండితపోషకుడును, బహు గ్రంథకర్తయు, భర్తయు నయి యాంధ్రభాషాదేశము బ్రసిద్ధిగాంచిన విద్యావగరచక్రవర్తియగు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలకాలమున వెలసిన రసోత్తరప్రబంధములలో నెల్ల భాషమయిన యీ ఆముక్తమాల్యదకు నిరుపమానసంస్కృతాంధ్రాంగ్ల పాండితీమండితులును, సంస్కృతాంధ్ర వాఙ్మయ ప్రపంచమున కేబదిసంవత్సరములనుండి స్వతంత్రముగా వ్యాఖ్యానరూపక గ్రంథములను బెక్కిటిని వెలయించిన ప్రతిభాశాలురును నగు శ్రీవేంకటరాయశాస్త్రిలుగారి యొక్క సిద్ధాంతముననుండి బయలువెడలిన యీసంజీవనీవ్యాఖ్యాన మాంధ్రవాణి చిరకాలమునుండి యీ కాంక్షించుచుండిన యొకయత్నమై యుండును. కడు వృద్ధులయ్యి, మందవృద్ధులయ్యి, శ్రీ శాస్త్రిలుగారు డిక్షతో నీవ్యాఖ్యానమును రచించి ప్రకటింపగల్గుటాంధ్రవాఙ్మయతత్వజ్ఞానులు భాగ్యవంతులు యతిశయోక్తి గాజాలదు. ఈయత్నగ్రంథమునకును న్యాగ్రమును జెప్పుబాధ్యత రసగ్రహణపారిణమును నాంధ్రలోకముపై గలదు.

ఉత్కృష్టకావ్యలక్షణమందితమును, నతిప్రాధమునునగు నీ యాముక్తమాల్యదయొక్క పూర్వపరిష్కరణముల యందలి వ్యాఖ్యానములు బహుముఖముల నిండారినను కావ్యరస స్వరూపమును విస్తరించి గుగ్రహముగ వివరింపజాలనివిగన, అసంబద్ధములుగను, సమగ్రసంస్కరణాపేక్షములుగను నుండుటచేత “నీ సమగ్ర సంస్కరణసాధుపాత నిర్ధారణ -కు వ్యాఖ్యానికరణ - సమంజసార్థావిష్కరణ - పూర్వక విపులవ్యాఖ్యానము” ఓరు రచించినారు.

శాస్త్రిలుగారి వ్యాఖ్యానరచనావిధానమును పీరిది వఱకు రచించి ప్రకటించి యాంధ్రలోకమునకు బ్రసాదించిన శృంగారవైషద వ్యాఖ్యానము చాలుచున్నది. ఆవ్యాఖ్యానము చూడయిచ్చుచున్న తత్కావ్యావృత్తరసమును సరసాంధ్రలోకము చవిచూచియేయున్నది. ఆముక్తమాల్యదావ్యాఖ్యానమును సైతము అట్టి సమీచినవిధానము ననుసరించియే శాస్త్రిలుగారు రచించినారు. సంస్కృతాంధ్రవాఙ్మయముల యందలి ప్రామాణ్యగ్రంథములను బెక్కిటిని ఓర్పుమెయి బరిశీలించి వానినుండి కైకొనిన బహుళప్రయోగములను బురస్కరించుకొని నీ రిందు సాధ్యసాధుపాతనిర్ణయమును, అర్థావిష్కరణమును గావించియున్నారు.

గ్రంథప్రాస్తవ్యమును నెల్లడించుచు, పూర్వముద్రిత గ్రంథములసంస్కర్త శ్రీగ్రంథముపై నాగోపించిన దోషముల నుద్ఘాటించుచు సవిమర్శమును, సవిస్తరమును (గరూఃపుటలు) నగు పీఠికను వ్రాసి దీనితో జేర్చినాడు. పూర్వముద్రిత గ్రంథముయొక్క “ఉపోద్ఘాతములో ఆముక్తమాల్యదకు కృష్ణరాయప్రణీతత్వమును స్థాపించుటకై, అందులోనివి కన్పింపరు, హిండితత్వములు కన్నడపదములని వ్రాయబడియున్నవి.....” అని వ్రాసి అవి కన్నడపదములు కానని సిద్ధాంతీకరించుచు ‘హిండిత’ శబ్దవిషయమై శాస్త్రిలుగారు రసగిన యీక్రింది ప్రయోగవాహుళ్యమువలన పీఠిక గావించిన సంస్కృతాంధ్రవాఙ్మయపరిశీలనక్రమము గోచరము కాగలదు.

“హిండితము.—ఇది హిండిత మనుటకు కన్నడమా?

‘ఖండితపూగీనాగర
ఖండంబులు ఘనశాంక ఖండంబులచే
హిండితములు గావించి య
ఖండ సిర భక్తి నొసగి కదలి చెలులతో.’

ఈ పద్యములో ఆ యొసగిన పద్య వేదో లేదు. వ్రాతలలో మాటిపోయినది గావలయు. ‘హిండిత మగు తాంబూల ముండ’ అని పఠించినయెడల తాంబూలము దొరకును.—[టీక. హిండితములు గావించి = కలియఁ గూర్చి.] ఇంచే ‘పరిహిండితంబును’ ‘హిండితంబు’ ‘గండ’ ‘పెండెరంబునం బొడము నఖండ ప్రభామండలం బునం బరిహిండితంబులై ముట్టిపండుల వడుపు గల మడమల బెడంకువడి భావి నిజ కమరావతార సూచకంబులుంబోలె గొడమ తాచేళ్ల మేళ్ల నగు విఁగాళ్లతో’ ౬ (౯౮). [టీక.—మండలంబునకే = సమాహమచేత-పరిహిండితంబులై.]

‘కొండయుఁబోలె భక్తి వలగొంచునె వాడు నిజ ద్రుమభ్రమి, హిండిత వ్రాలుపాకలపు టేనుఁగువోలె నొసలద్రఘులగుండ రొద ల్యహగిరులు హోరనఁ బ్రస్తుతివ్రాలి’-౬(౪౭).

[టీక.—భ్రమి=మట్టు తిరుగుటయొక్క - హిండితకే=ఆవృత్తిచేత.]

మను. ౪(౬౦)లో ‘వెండికొండలఁ జండకరకర హిండితంబునం బొండుప్రభలు నిండ.’ [కర=కరణముల యొక్క - హిండితంబునకే=వ్యాపనచేత.]

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యములో వ్రాసిన రాజు తల గొరిగింపఁగా దానిశిరుసునం దదృశ్యులుండు పరమ శివుండు హస్తమును ఉంపఁగా] ౧(౫౩, ౫౪)

ఉ. ‘ఎత్తిన నిండ్రజాలగురుఁ డెత్తినబిడ్డ మనంగ, మన్మథం - డెత్తిన పువ్వువంటిమద మెత్తినమెత్తిన పిండునారి నాఁ, జిత్రజరాజ్యలక్ష్మీ కభిషేకము నేయ శివుండు కాంతకై, యెత్తిన నీలకుంభరుచి హిండిత సమా యన నదృశ్యంబుగా’

క. ‘నెటి మిగులఁ గలిగి నలుపై
తఱచై మదనప్రతాప దావాగ్ని శిఖిక
మెఱయు నవధూమ మనఁగఁ
దెఱవకుఁ గనభరము వచ్చె దేవునికరుణ.’

మఱియు దశావతారచరిత్ర-సృసింహావతార కథలో—

‘చండవాతోత్థ భూరజోహిండితమునఁ
గొండమెండునఁ గడలక యుండుదైత్య
మండలేంద్రుని దేహ ముద్గండముగను
గండకంఠాతి నొరయువేదండగణము.’ పు. ౩౯.

పారిజాతావహరణచంపుపు (౩ పు.)-౧ (౧౩-౧౪) లకు నడిమిగద్యలో—‘ప్రవిష్ట భుజదండ చక్ర మా కర్ణములైత రొందఱ హిండితమున కాణ్డప్రకాణ్డ తాణ్డవాడమ్మరొందఱ ఖణ్డతారిముణ్డ పుణ్డరీక ఖి(మ)ణ్డ మణ్డతా ఖణ్డ భూమణ్డలఁ—

‘పక్షిణి అపిండిని’ స్వప్న వానవదత్త; ‘ఇతస్తతోహిండితైః’ మృచ్చకటి.

‘అశ్వాత్మంత కళోరమాద్రులు మహిహాలహలజ్వాల భూ,ప్రశ్నశుతో భుజదండ హిండితమతారప్రాస ఖిణ్డకా, రక్తివ్రాతముతోడ వెల్లడిర రుద్రహార గాత్రంబునకే, గూక్యాండాగ్నివతనీ (?) విశాచగణ రక్షిభూతభేదాశముతో.’ వరాహ. ౫ (౧౦౬)

‘మండునా బెడందకోట మామూరాదిమేదినీ
మండలేశ్వరస్తూతాన మానమానుషోదయా
భండనాజితప్రచండ పటహ (వాద్య?) నిస్వనాచ్ఛటి
హిండితాష్టదిక్కుడుంగ యీశ్వరాత్మసంభవా’—

—౧(౧౫౪)

‘సంధ్యాతాండన చండఖండపరశు స్నాంబజ్జటా మండలి, సంధ్యాహిండితగాంగభంగజమిన్ సుంపుర్ణ పుంజీకృతా, వంధ్యారావ ఘుమంఘమోన్నతినృ గ్యాచాలపుజ్యాకృతీ, వింధ్యత్యాఃరమాటకోటిచిర ద్విద్వేషియోషితైతీ’ కువలయాశ్వ ౪(౨౧౭)

‘తాండవభలనోద్గండ ఖండపరశు జటామండల గ్రాహిండితమాన పుండలిక’ ౧ (౧౭)

‘హిండితము. సం. వి. అ. న. ౧. వ్యాప్తి, ౩. భ్రమణము; ౩. సురతము; ౪. ర.

‘హిండితము. సం. వి. అ. అ. అ.) వ్యాపించినది.’ ౪. ర.

‘హిండితము N. S. spread, extension. wandering; వ్యాప్తి, ప్రసరించడము, తిరగడము, (హిండితము, రతే, లేఖనే, † Sc) Swa. ౪(౬౦) ‘వెండికొండ’ [ఇత్యాది పూర్వోదాహృతము.] Calahasti mahatyam ౧(౬౦) ‘నీలరుచి హిండిత సమా యన.’ A. ౬(౫౮), ‘నిజద్రుమభ్రమిహిండిత వ్రాలు పాకలపు టేనుఁగువోలె’—త్యాగము.

‘హిండితము-వ్యాపించే, తిరిగే[ఇ ట్లర్థము వ్రాసి ప్రాచీనదొరగారు అందులకు తారాశాంకవిజయము ౧ (౬౫), వసుచరిత్ర ౬(౬౦), అను సంఖ్యలతో ‘హిండిత కీర్తియుక్తి’, ‘మదాకరవంశ హిండితంబు’ అను ప్రయోగములను, ఆముక్తమాల్యదలోని ‘ఖండిత పూగీనాగ’ రేత్యాదిపద్యమును-ఉదాహరించిన్నారు.] [హిండితములు గావించి=సమేళనముచేసి అని వారిటిక]. ఆతారాశాంక పద్యము:—

‘పండిత మండలిహృదయ పంకజభానుండు బుచ్చి కృష్ణయాద్యుండు నునీనమారమణియొక దొరి నోమిన నోముపంటగా - హిండితకీర్తియుక్తి జనియించెను వేంకటరాఘవాధ్యక్షిం - ద్రుండు విభాసమాన గుణ రుంద్రుండు పంగలవంశ చంద్రుడై’.

ఆ వసుచరిత్ర ప్రయోగపాదము:—

‘మాణిక్యసారంబు లాణిముత్యములు ను
మిగిలి మదాకరవంశ హిండితములు’ ౬(౩౭)

[దీనిటిక.—‘ఇవి-మదాకర=నాకు ఆకర్షమైన-వంశ=కులమందు-హిండితములు వృత్తమానము=ప్రస్తుతమునై నవినుమాయనియర్థము మతో=నానంబంధమున-ఆ కర=గనలయందును-వంశ=వెదు శ్లయదునుప్రవృత్తమునమై నవి-అని యర్థాంతరము’]

‘మన్మథుఁ—సఖే సాంఖ్యాయన, విప్రలభోఽపి పూర్వేద్యు రగ్రభోజనముత్సాహన యన్నదృష్టం ద ర్చనీయం త్వయా

‘విదూషకః—వయస్య, త్వయా తావత్ ఆమ ధ్యాన్మం వృక్షంపుక్షం ప్రతి హిండితానేన బుభుక్షా పరిశుక్లముఖేన సమాసాదితం సాహిత్యమ్’ రతిమన్మథ.

‘నారదః - దమ్యతోఽ రసరక్తయోరపి మిషతో సంపాదితం వాకలిం, ప్రకా)నం సమాసా నియుద్ధ మభవా భిక్షోఃపుష్పకై ర్బాలకైః, ఉష్ణోవాధ వతు వృక్షేఽభిపతతో యోధుం విషాదోద్ధరాకా, పశ్యన్నిగ్వృత మానసోఽ సవరం హిణ్డ మహిమణ్డలే’

—౧—భా.

‘విదూషకః వనరాజి హ్యహిణ్డలే అటవితోట పీమ్,’ శాకుంతల.

‘విదూషకః - భా. త్వం తావత్ అటవితః అటవీ మాహిణ్డమానః సర నాసికామిష లోలుపస్య కస్యచి జీర్ణరస్య ముఖే నిపతిష్యసి’—

‘అవిమణ్డజేగ హయమణ్డలికా, ఖురమణ్డ తాణ్డలిత ముణ్డలేతమ్, భుజదండ మణ్డలిత వణ్డనమ, మృచ్చితకాణ్డ హిణ్డత విశుణ్డగజమ్.’ అచ్యుతరాయ 4 (17).

[టీక.—కాణ్డర్బాలై రిణ్డతాః మారతో నిరస్తాః విశుణ్డా శ్చిన్నకరాః గజాః యస్మిం ప్రతే.] ‘త్వం తావ నృతోఽత్రాహిణ్డనే’ ప్రతిజ్ఞాయోగసంధిరాయణ. హలాయుధుని కవిరహస్యమునందు—

‘హిణ్డనే యే మృషా రాత్రౌ పరస్త్రీమహిషన్తయే, హేడతే నీతిసంపన్నో వానవా నపి తానసా.’ ‘అయి కురన్డే, కిమకాణ్డ మితస్తతో హిణ్డనే.’ యశస్విలక 2 (350 పు).

ఈ ప్రమాణమువలన ‘హిండితములు’ అనుపదము నకు ‘వ్యాప్తములు’ అని యర్థమనియు, ‘శశాంక ఖండంబులచే హిండితములు గావించి’ అనగా ‘కర్పూరపుఁ దునియలతో మిశ్రమచేసి’ అని భావ మనియు, స్పష్టము. ‘ఖండంబులచే’ అను పదమువలన ‘చేత’ ప్రత్యయము కర్తను తెలుపుచున్నది. ‘హిండితము’లో కర్పూరముం దు క్తప్రత్యయము. ‘హిండితము’ నకు అవ్యుత్పన్న కర్ణాటకపదముగా ‘హర్షట’ యర్థమేని; ‘ఖండంబుల ఘనశశాంకఖండంబులనుకొ’ అని ద్వితీయయేని, ‘ఘనశ

“సీ. బసవపురాణంబు, పండితారాధ్యుల
చరితంబు, ననుభవసారమును, జ
తుర్యేంద్రసార నూత్తులు, సోమనాథభా
వ్యము, శ్రీరంగభావ్యము బసవ
రగడ, గంగోత్తరగడ, శ్రీబసవభాగ్య
రగడయు, సద్గురురగడ, చెన్న
మల్లు సీసములు, నమస్కారగడ్య, వృ
షాధిపతీకంబు, సత్సారంక
గడ్యపద్యముల, పంచప్రకారగడ్య,
యజ్ఞకము, పంచకము, నుదాహరణయుగము
నాది యగుకృతు”

తీతఁడు రచించినవి. వానిలోఁ గొన్ని తెలుఁగుకృతులు ;
కొన్ని సంస్కృతకృతులు ; తక్కినవి కర్ణాటకకృతులు.
ఇన్నియు శివపారమ్యమును, శైవసతాధిక్యమును బ్రతి
పాదించునవి. ఈతని తెలుఁగుకృతులలో ద్వైపదకృతి
యగు పండితారాధ్యులచరిత్రము గొప్పది. తరువాత నెన్నఁ
దగినది యీ బసవపురాణమే. సోమనాథుని పేరనుగూడఁ
గొన్ని కృతులు గలవు. తొలుతఁ దెలుఁగున నెలసిన యీ బ
సవపురాణమునకుఁ గ్రమముగ సంస్కృత దాఖడకర్ణాట
దిభాషలయందుఁ బ్రకృతవాదములు బయలుపడెదలినవి.
మఱియు నిందలిభక్తుల యుపాఖ్యానము లెన్నియో నెవ్వో
అంగ ద్వైపదపద్యప్రబంధములరూపమునదాల్చినవి. దీనిని
సోమనాథునకుఁ దరువాతివారంపుకొని రాంధ్రకవులు
ద్వైపదపద్యకృతులగును, యాక్ష గానములగును రచించి
నారు. వీరశైవసతాధిపతి కీ బసవపురాణము పారాయణ
గ్రంథము కావున పరస్పరప్రసములగఁబట్టిన యేతద్గ్రంథ
పుత్రికలు క్రమముగ నవృత్తిపన్న లేఖక ప్రమాదజనితదోష
మాషితములుఁగాఁ జొచ్చినవి. ముద్రణాదిసౌకర్యములు
లభించినతరువాత నిటనల నొందురెంచుమారులు భిన్న
భిన్న కాలముల ముద్రితముయిన గ్రంథమునైతముఁ దద్దో
షములకు దూరముగాకంపినది. ఆంధ్రవాద్యయునునను
మూలాధారమగు ప్రాచీనగ్రంథముయినను దోషభూయి
ష్టమగు స్థితికి వచ్చుటచే నర్వాచీను లీగ్రంథప్రాశస్త్య
మును, బ్రామాణ్యమును సంతగా గుర్తింపఁజాలకపోవుట
వింతగాదు.

ఇపు డీగ్రంథమును బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభా
కరశాస్త్రిగారు భిన్నభిన్నప్రాంతముల నుపలభ్యములయిన
బహుతాళప్రతిమాతృకలను బరిశీలించి సముచితరీతిని బరి
ష్కరించియు, సద్యోత్తముఖగ్రంథవిమర్శనమును, విపు
లమును (౧౨౯-పేజీలు), అమూల్యమును నగుపీఠికనుర
చించి యిందుఁ జొందించియు నిట్లుకొత్త వెలయించి
యాంధ్రవాద్యయునునకు మహాప్రకారమును గావించి
నారు. పరిష్కరణావసరంబులు, పక్షాంతరగ్రాహ్య
ములు నగుపాఠాంతరములను మూలముతోఁ జేర్చినారు.
పీఠికయందు శ్రీశాస్త్రిగారు కవికాల కులగోత్రములు,
గ్రంథరచనాకాలము, బసవేశ్వరచరిత్రము, కాలము, విజ్ఞ
లునిచరిత్రము, కాలము, బసవేశ్వరనిసమకాలము వారలచరి
త్రము, శైవమతస్వరూపము, తన్మతవ్యాప్తి, వీరశైవము
తీవ్రాంధ్రకాలము బసవపురాణమునందలి పంచదినప్రాచీన
భక్తులయొక్క ఆధారాంతర్యోపబద్ధచరిత్రములు మొదలగు
విషయములను కాసనాదులను, సంస్కృతాంధ్రదాఖడక
ర్ణాటాదివాద్యయునులను బరిశోధించి వానివలన లభించిన
యాధారములను బ్రమాణముగాఁ గొని సయంకికముగను,
సమంజసముగను జర్పించి నిర్ధారితీకరించినారు. గ్రంథ
మును విమర్శించుచు, కవియొక్క ధృందస్సాస్త్రోత్తము,
గ్రంథమునందలియతిప్రాసవి శేషములు, అపూర్వప్రయో
గములు, శబ్దవి శేషములు, ప్రాతపలుకుబట్టు మొదలయిన
విషయములను జక్కఁగాఁ జర్పించి తమసాండిత్యప్రక
ర్శను జాటినారు. ఇదివఱకసాధువులనియనాలోచితముగ
కొందఱుప్రాచీనులు, నర్వాచీనులు నెట్టివైచిధందో
నాల్గరణాది వి శేషములు, శబ్దస్వరూపములు, పలుకు
బట్టు సాధువులేయని యమూల్యమగు నీబసవపురాణ
పరిశీలనమువలనఁ దేలుచున్నది. ఈనిర్ధాంతము లనావశ్య
కములగు పెక్కునిర్బంధములచేఁ గట్టువడియున్న తెలుఁ
గుబాసయొక్క వికాసమున కెంతయు నుపకరించునవి.
ఈయుపకారము శాస్త్రిగారి సన్నెదువ్యమూలకముగట
నునిశ్చయము.

శ్రీ శాస్త్రిగారు పీఠికయందు గావించినసారస్వ
తవిషయక విమర్శావిధానమునకు రెండుదాహరణములు:

౧. గ్రంథమునందలి యసాధారణప్రయోగశబ్దము
లను జర్పించుచు ‘తొంగిట్లు’ అను శబ్దమునుగూర్చి యిట్లు
ప్రాసించి:—‘తొంగిట్లు శ.న.లో నీపదమునకు వీటిబొట్టు,
నూనెబొట్టు అని యర్థము కలదు. భల్లాణచరిత్రలోనివిగా
బసవపురాణములోని యీ ద్వైపదలే యపపాకములతో
నం దున్ గృతము లయ్యెను. (శబ్దరత్నాకరమునఁ దెక్కు
పట్టుల బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములలోని
ద్వైపదలే భల్లాణచరిత్ర ద్వైపదభాగవత పత్రిత్రాచరిత్ర
ములలోనివిగా నుద్ధరింపఁబడినవి. ఆయా ద్వైపద లాయా
గ్రంథములందు నానుఁ గానరా లేదు. శ. ర. లో గ్రంథ
సంకేత వివరణ పట్టికలో భల్లాణచరిత్రము వాల్మీకిరుని
దిగాఁ జెప్పఁబడినది. వాల్మీకిరుని పద్యకృతి.) ఇక్క
డ ముద్రితముయిన పాఠమును శ. ర. పాఠమును జూచినఁ
దెలియఁగలదు. తలఁటునప్పుడు పసిబిడ్డల బండుకొనఁజే
ట్టుటకయి చాచిన యూరుద్యయమునకుఁ దొంగిల్ల ని
‘పేరు. ‘తొంగిల్ల’పైనిడి లింగము రికినిసంగన గావించు
నభ్యంజనంబు’ అనుద్వైపదను గన్నడకృతిలో భీమకవి
యిట్లు పరిప ర్తించినాఁడు: ‘ఏరడుతోడ గళ్ మేలె పర
మన | నిరిసిపలె యభ్యంగనవనా! చరిసు’. మఱియు
అంగిటి ముల్లాత్తునందండప్రేర - దొంగిల్లఁ గార్చిరు దో
నె త్తిమిడుదు’ అనుదానికి ‘అంగుళియముల్లం మనతితం
నంగుళవి నొత్తువకు తుంగో | త్సంగదిం సురిదింబువని
తం నె త్తి యొ శేరెవకు.”

౨. ‘వక్త్రీసమాసమున ‘పుం, పు’, లు:—పు. ౩౨-
‘ధీరంబుకట్ట’, ‘గంభీరంబు తిట్ట’, ఇత్యాదులు. ప్రాచీన
కృతులలో వక్త్రీసమాసమున ముకారమునకు ‘పు’, ‘పు’లు
గానరా వని కొందఱుండురు గాని యది సరికాదు. బసవ
పురాణపు వ్రాతప్రతులలో రెండురూపములను గాన
వచ్చుచున్నవి. ‘ధీరంపుఁగట్ట గంభీరంపుఁగట్ట’, ఇత్యాది
గాఁగూడఁ గలదు. తిక్కనాదులు దలచుగా నిట్లు ప్ర
యోగించిరి. ప్రాతప్రతులలో మాడదగును. ప్రాస
సలములలోని ప్రయోగము లనివార్యములు, వానినిఁ
జూపుమున్నాడను ‘వ. తపమును-గల్లక్రిడి క, య్యపు
వెర వెక్కుడై గెలుచునట్లుగ’—కర్ణ. ౩ ఆశ్వా. ‘లావు
చేవక! య్యపువెర వేపుదాల్చి’—శబ్దపర్యము. ‘కృపఁ
దిలకింపఁ బెంపఁ బరికింపఁ గలఁ దుదయించు నందు నే,
దపుగని వేల్పునెప్పిన’—సోమనాథునివంశము, ౨ ఆశ్వా.
‘కపటమువన్ని జానకి నకల్మషఁడెచ్చినయట్టి పాపక,
రృపుఁబాడునక’—భాస్కర రామాయణము, యుద్ధ
కాండము. ఇత్యాదులు. కవిలోకచింతామణిలో నెల్లంకి
తాతంభ్యుగూడ వక్త్రీసమాసమున నీ నూడేళము గలదని
వదించెను.”

దేశీయపదతీర్థి జానుఁడెనుగన వెలసినయీగ్రంథ
ముయొక్క రచనాసాంధ్యమునుగూర్చి శాస్త్రిగారి
క్రిందితీరునఁ జెప్పిరి:

“మన సోమనాథుని రచన మసాధారణ సాంద
ర్యము గల్గియున్నదనట యతిశయోక్తిగాదు. ధృందస్సు,
భాష, విషయము మూడును దేశీయములే యగుటయు,
కవి శివతత్త్వముభవమున నోలూడుదుఁ దన్మయుఁడై
కవితావేశము వొందియుండుటయు నట్టి యసాధారణ
సాందర్యమునకుఁ గారణములు.

నడిఁ బాటు జలమున కొడలెల్లఁ గాల్లు
వడిఁ గాలు చిచ్చున కొడలెల్ల నోళ్లు
వడి వీచుగాడ్చున కొడలెల్లఁ దలలు
వడిఁ జేయు బసవన కొడలెల్ల భక్తి.

అని బసవనిగూర్చి సోమనాథుడు భావప్రకటనలుగాఁ
బలికిన పలుకులు స్వవిషయమునఁగూడ సమన్వితము
లయ్యెను. ప్రతిపదమునను శివభక్తి పరవశుఁడైయుండి
సోమనాథుడు గ్రంథముల రచించెను. ముగ్ధభక్తుల
కథలు మొదలగువానిలోఁ గొన్ని పట్టులు చదువునప్పుడు
మనకు ద్రవించితీలును. దేజ్ఞమహాదేవి కథయు, గొడ
గూచికథయు, గన్నప్పనికథయు జదువునప్పుడు నేను
దెక్కుతడవలు కరఁగితిని. మాయమర్మములు లేని విమర్శ
ముగ్ధభక్తిని బ్రకటించుటలో సోమనాథుఁ డక్కడక్కడ
మధురమధురములయిన జానుఁడెనుగన బలుకుల జాలు
వార్చి ముద్దులు గురించెను. శబ్దాలంకారములకయి,
యర్థాలంకారములకయి, సోమనాథుఁ డెక్కడను బాధ
పడలేదు. తనకుఁ దెలియక యప్రయత్నముగాఁ బొందు

పడినవే కాని యాలంకారికులు వేర్కొన్న కావ్యగుణ
ముల ననుధ్యానించి పనిపూని వ్రాసించినట్లు కన్పట్టు
పట్టు లీగ్రంథమున నెక్కడను గానరావు. సులువుగా
రచింపఁదగిన ద్వైపద మగుటచే సోమనాథుని చూపు
కథాకల్పనమందును, విషయవిశ్వాసమందును, భావ
ప్రపంచమందును బరుగులువాల్సినచే కాని యతిప్రాస
చ్చందోభాషా బంధములందుఁ జిక్కుకొని యొక్కడను
దొక్కటపడలేదు. అట్లు పరుగువాలుటలో దెక్కు
పట్టులం దీతఁడు పాతపాడు సరిగాఁ దన్ను నెన్నాడఁ
గలఁడా యనికూడఁ జూడఁబోఁ డయ్యెను.”

ఇక నావిషయమునుగూర్చి యింక జర్జికవర్ణనా
ముగ నేమియుఁ జెప్ప బనిలేదు. కాని యీక్రింది యుదా
హరణమును గాంచదగును :

‘రుద్రపశుపతి’ యను నొక ముగ్ధభక్తుఁ దాదిపు
రాణమునందలి సముద్రమధనకథ నెవ్వోచదువుచుండ నం
దు శివుఁడు కోటపాలమును మ్రింగెననుటను విన్నెట, దాన
శివున కేమిచేయ వాటిల్లునోయని యాతఁ డిట్లు పరితాప
మును జెందుచున్నాడు :

“ఆరుద్రపశుపతి యాలించి భర్తఁ
దాగిండుట నిక్కమా విషయ! బనుడు
‘నమమానమా! త్రావె హరుఁడు విషంబు
బనుగొన నబునిఁదిపను లెఱుంగమన
విని యెల్లిపడి వీఁపువీటికి ‘హా! చెడితి
నని నేలఁబడి పొర్లి యక్కటా! నిన్ను
వెట్టి జేరిగాక! విశ్వేశ! యెట్టి
వెట్టివా డైనను విషముఁ ద్రావుదురే?
బ్రదుకుదురే విషముపూలైన వార?
లిది యెట్లు వివచయ్యు; నేమి నేయదును?
నిక్క మెవ్వధమున నిన్నె కానె (కే)ఱుంగ
ముక్కంటి! నా కింక ది క్కెన్నవర్యయ్య?
నాకొఱకైనఁ బినాక! యిన్నివిషము
చేకొన కుమియచే నీకు మొక్కెదను
కటకటా! మేన సగంబున నుండి
యెట్లు వోయితవ్వ! నీ వెఱుంగవే గారి!
ప్రమథగణములార! పరమాపులార!
సనుసిన నెండి మీశక్యమే కావ?
శతరుద్రులార! యసంఖ్యాకులార!
క్షీణధరకన్యకాపతిఁ గావరయ్య!
వీరభద్రయ్యరో! విషముఁ బ్రాణేశుఁ
దాగింఁచె నిఁ కెట్లు లవునోకదయ్య!
ఓపురాతనులార! యెడయెండు బ్రదుక
నోపు నోకో! విషం బొని నారగించెఁ
జావుఁ దప్పింపరే సద్గురునాథు
దీవన లీయరే కావరే శివునిఁ
దల్లి లేని ప్రజలఁ చలఁతురే యెరులు
తల్లి యున్న విషముఁ ద్రావ నే లిచ్చు!
పరమేశుఁ డీబారి బ్రదిక నేనియును
మరణంబు లేదువో మఱి యెన్నఁటికిని!
నని ప్రలాపింపుదుఁ బసపును నొండు
వినఁజాలఁ బ్రాణముతో విషము నేననుచుఁ
దడయక ఘనజలంతరమున నులుకఁ
బడకుండ నారుద్రపశుపతిఁ బట్టి
పార్వతీసహితుడై ప్రమథరుద్రాది
సర్వసురాసురసంఘంబుఁ గొలువ
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై”

తాను విషమును కుచ్చుకను చాటనియకుంచునని
యాభక్తునికి నకమిచ్చెనట. ఈపరితాపవర్ణన మెంతయో
హృదయద్రావకముగ నున్నది. ఇట్లులే భాగ్యోదేక
మును గలిగించి పాపకులంబునులఁ జేయు పట్టు
లీపుస్తకమున తెక్కనుమిక్కిలిగఁ గలవు.

దేశోద్ధాకులు, శ్రీ కాశీనాథుని వాగ్యేర
రావు పంతులుగారు (గ్రంథమాలాసంపాదకులు) శైవ
వీరశైవ సుతములయొక్క షాస్త్రీ, వ్యాప్తి, స్వరూప
తత్త్వములను వివరించుచు రచించిన విలువగలప్రస్తాన
న (౨౪ పేజీలు) గ్రంథాదిని వెలసియున్నది.

కృతికర్త కవితంతము; పరిష్కర్త పండిత
వతంసము. ఇకఁ జెప్పవలసినదేమి? బంగారమునకుఁ
బరిమళమిచ్చినది. తత్సందర్భసారభ్యులును గ్రహించి

యానందించవలసిన సేర్వ ఆంధ్రలోకమునకుఁ గలవని విశ్వసించుట పారపాటు కానేరదు.

జానుఁజెనుఁగు నుడికాకములు, జాతీయములు, నానుళ్లు నను వెలలేని మానికముల కీగ్రంథము గని. గ్రంథరచనాభిలాషు లగు రసికాంధ్రసహృదయులెల్లరు నిందలి రత్నములను సంగ్రహించి తమరచనముల నలంకరించుకొనఁదగదురు. ఈగ్రంథముయొక్క ప్రాచీనతను, ప్రాశస్త్యమును గుర్తించి విద్యా శాఖాధికారులు ఊన్నత పాఠశాలలయందును, గృహాలయందును దీని నావశ్యకపాత్యగ్రంథముగ నిర్ణయించి ఆంధ్రవిద్యార్థుల మాతృభాషాభివృద్ధికిఁ దోడ్పడుట పరమావశ్యకము.

* * * *

త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము)

[ఆంధ్రగ్రంథమాలయందలి నవమకుసుమము]

గ్రంథకర్త : శ్రీయుత పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు, బరంపురము, గంజామమండలము.

క్రాను ౧౬ పేజీలపైజాన రెండువందలపుటలు గల గ్రంథము. వెల రు. ౦-౧౦-౦

విలాసము:—ఆంధ్రగ్రంథమాల, 7 తంబుకెట్టిపీఠి, మచరాసు.

ఆంధ్రదేశమున త్యాగరాజ రచించిన కృతులను ఎఱుగని రసజ్ఞు లుండరు. ఒక్క ఆంధ్రదేశముననే యేలే! ఆంధ్రదేశప్రాంతములను సైతము నుండరను టతిశయోక్తి గాదు. త్యాగరాజ చోళమండలముననున్న పంచన దక్షిణమున నివసించుచుండిన యొకయాంధ్రకుటుంబ మునందు కాకర్ల నగరాజ బ్రహ్మమనునాయనకు ద్వితీయ పుత్రుడుగ జన్మించినవాడు; సంగీతసాహిత్యములయందు మానపాండిత్యము గడించి, పుట్టువుమొదలు శ్రీరామ చంద్రుని పరమమగా నమ్మి తత్సేవాపరాయణుడై ప్రాపంచికవ్యామోహముల దగల్కొనక జీవితమును పవిత్రముగ గడపినమహానుభావుడు. అట్టి రామభక్తా శ్రేయసుడు ఉత్తమసంగీతకళాసంపాదకులుగను, లలిత లలితములుగను, సరసభావసంపన్నములుగను రచించి చినగేయములు భక్తిరసమును జాలువార్చుచు కర్ణరసాయనములై రసికశ్రోతృబృందమును మైముఱించుచుండుట అనుభవసిద్ధము.

శ్రీ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు గాయకబ్రహ్మ యగు నామహానీయునిచరిత్రమునే యిట్లు రసవత్పద్య కావ్యముగా రచించియిచ్చారు. ఇందులి ధనము ధారా నుద్ధిగలిగి, లోకోత్తలతో నొప్పి యెంతయు హృదయం గమముగ నున్నది.

త్యాగరాజ జీవితచరిత్రమునందలి వివిధసందర్భములకు దగినట్లులు తృప్తిచేయుటకులయం దేబదియైదిట్టి సేర్పియిం దాయాపట్టుల జేర్చినారు. ఈపాండిక గ్రంథమునకు మఱింత నన్ని డెచ్చి పాఠకులను భక్తిపరవశులను గావింపజాలియున్నది.

ఈగ్రంథము నిఖిలాంధ్రజనసమాదరణ పాత్ర మగుట నిస్సంశయము.

మచ్చునకు :

- ఉ. చూడక యుండలేను భవ,
- శోషణ నీ నగుమోము చందరుం
- బాడక యుండలేను మృదు,
- భాషణ నీవిలసద్గుణంబులం
- గూడక యుండలేను రఘు,
- కుంజర నీపదపద్మభ్రమర
- వేడెద రమ్మ కంటంబడి
- వేరురునొండెను నన్ను బ్రోవుమా.
- ఉ. రామన్యపాల, నే జనక
- రాజునె నీకొకకన్నె నిచ్చి నీ
- ప్రేముడిక జూరకొంటు?
- నభివృత్తయె యభివృత్తయన్న నీ
- నామము రేయియుం బవలు
- నాక జపించుచు నున్న పేద ఫ
- స్నేమిటి కన్నియుం డెలిసి
- యిట్లుల నట్లుల బెట్టుచుంటివో.

* * * *

వైడిలేడి-అపవాదము

శ్రీనాథము కృష్ణారావుగారు రచించినది. క్రాను.

3౨ పైజాన ౨౦ పుటలున్నవి. వెల ౧-౪-౦.

రెండుకావ్యములందును కేవలము సంభాషణము లను, ఆత్మభాషణములునుదక్క కవి స్వయముగ జెప్పు నదేమియు లేదు. కథాభాగములు పరిచితములేకాని యీ నవినకావ్యరచనయం దవి రక్తినే మార్చుచున్నవి.

ఇందు 'వైడిలేడి' యను కావ్యము—

'అదిగో! సామిత్రి! వింటివే యార్తరము'

అను సీతవాక్యముతో నారంభమై,

'దురితదురుని లక్ష్మణులు దూఱియుంటి,

కట్టికుడుపకయున్నె యాకర్మఫలము?'

అను సీతవాక్యములతో ముగియుచున్నది. ఆ 'ఆర్తరము' న సంకురించిన కావ్యవస్తువు ఆ ఆర్తరమున నుద్వి

గ్నయై లక్ష్మణుని నిందించిపుచ్చినసీత యొక్కపశ్చాత్తా

పమున పరిణతమై, ఆమె యవిమృష్టకార్యము వలన

బ్రాప్తింపనున్న దుష్ఫలమును నూచించుచు సావనము

గ్రమ్ముచున్నది.

'అపవాదము' అనుకావ్యము లక్ష్మణుడు సీత నడ

వియందు విడువరా నామె,

'ఏమి లక్ష్మణ! నేఁడు నీమోముఁ జూడ

విన్నవైయున్నదేటికి చెన్నుదొరగి?'

అని యాశంకించుటతో మొదలుగును. అతనివలన నామె

నిజావస్థ తెలిసి, వందుటి, తుదకు—

'వగ్గుచే నీట్లు నోరికి వచ్చినట్లు

వదలితినిగాక, లోకాపవాదమునకు

పతిని గురిసేయ నేనెట్లు పాలుపడుదు?

విభునియానతి పదియందు వివినమందు.'

అని తన కీలప్రాశస్త్యమున తనవ్యగ్రపు నామాతిచేసి,

'ప్రజల బిడ్డలతోలెఁ గాపాడు మనుము

తలప నాకేడుగడ యెప్పు తానె యనుము

భావ మెప్పుడు తనమూర్తి బాయదనుము

నెమ్మి యొకయింత నామిద నిలుపునుము.'

అని తన పతిహిత పరాయణత్వమును, నైరాశ్యాంధకా

రమున ముని గిహివుచున్న తన ఉజ్జ్వలప్రేమజీవనమును

దండదించిన తుదిసందేశము వెలిబుచ్చును. కావ్య మిట్లు

ముగియుట బాగున్నది.

నిర్వహణ నైపుణికితోడు కైలీసారశ్యమును, రస స్ఫురణమును నీకావ్యములకు వన్నెవెట్టుచున్నవి.

ఈవిన్ని సంపుటలు చాలముద్దుగ నున్నది. వెల యొకను తక్కువ అయిన బాగుండెడిది.

ముద్రాపకులు : మల్లయ్య ఆర్ట్స్ ప్రింటింగ్ వర్క్స్, రాజమండ్రి.

* * * *

శ్రీ మహాభక్త విజయము-ప్రథమ సంపుటిము:—గ్రంథకర్త : కీర్తి కేశవులైన శ్రీమాకా

పరవస్తుజియ్యరు నూరిగారు. క్రానుపైజా 33౬ పుటలు.

కాల్చికోడెండు. వెల రు. ౨-౮-౦.

'దేవా, అవధరింపుము' వఱకును గ్రంథ పీఠిక

మన కావ్యపురాణాదిసంప్రదాయము ననుసరించి పద్యగ

ద్యాత్మకమైయున్నది. గ్రంథముమాత్రము గద్యాత్మ

కము. కైలీ ప్రాథస్యిగమై యొప్పుచున్నది.

'వలయువారు—1. దెంగళూరుసిటి, నగర్లపేట,

పావుగడ వెంకటరమణప్రకేణియం దుండు రామా

నుజాచార్య అండ్ కంపెని వాకపేరగాని—

'2. దెంగళూరు సిటి అండ్ మిలిటెరిస్టేషన్

సెప్పింగ్స్ రోడ్డునందలి గాయక గ్రామజీవిద్యాశంఘ

కార్యదర్శిగారయిన ఆర్. యతిరాజులపేరక గాని—

సామ్య పంపి తెప్పించుకో వచ్చును.'

నీత (పురాణకథ):—శ్రీ. చెలికాని సూర్యారావుగారు రచించినది. క్రానుపైజా ౧3౦ పుటలు. (వెల

తెలియదు.) శ్రీరామముద్రాక్షరశాల, చిత్రాడ, పితాపురము.

ఇది సులభకైతితో నిర్మమ జనసామాన్యమునకు సుబోధముగ నున్నది. నడుమనడుమ పద్యములు

గలవు. "ఇట్టి గ్రంథములు పాఠశాలయందలి బాలికా

బాలకులకు నిర్మలచరిత్రతోఁకంబులును, నీతిమార్గసాధకంబులును, ధర్మోపదేశకంబులును, వత్సలప్రకాశకంబులునై మహోపయోగకరంబులుగా నుండగలవు." అని శ్రీవేంకటపార్వతీశ్వరకవులు దీని యుపోద్ఘాతమున నుడివి యున్నారు.

సూక్తిసుధార్ణవము (గద్యకావ్యము):—

గ్రంథకర్త : శ్రీ. తూశా విశ్వనాథశాస్త్రిగారు, పచ్చయప్పపాఠశాలాంధ్ర పండితులు, చెన్నపురి. క్రానుపైజా. వెల ౮ అ.

ఇందు ధర్మవ్యాఖ్యపాఖ్యానము; 3౨ పుటలు; సావిత్రిపాఖ్యానము; 3౫ పుటలు.

పాండిత్యప్రకర్షను ప్రకటింపగోరుచున్నది కైలీ. విద్యార్థులకు పదజాల మెక్కువ సేర్వకొనుట కిదితోడ్పడును. ఇది నీతిదాయకముగను నున్నది.

శ్రీరామచరిత్రము (నటీకము):—

ఇది పాతనామాత్య భాగవతాంతర్గతము. క్రానుపైజా ౯౪ పుటలు. వెల ౮ అ. ఏడవమార్పు.

శ్రీ. గా. హరిసర్వోత్తమరావు, యం.పి. గారు తమ టీకను చేర్చి దీనిని ప్రకటించినారు. "చరువ

రులెల్లరు శ్రీమద్రామాయణకథనే ఎక్కువగా ఎఱింగి యుండువారు గాన ఆకథను, భాగవతకథను గల

తారతమ్యముల వ్యాఖ్యానమందుఁ గొంచెము విపులముగఁ గనఁబడినాడ" అని టీకాకారులు పీఠికలో నుడివరి.

అర్ధతాత్పర్యములే కాక విశేషాంశముల వివరముకూడ నిందునున్నది. తగినతావుల విశేషములగు వ్యాకరణవి

వయములుగూడ నున్నవి.

ఈపుస్తకములు వలయువారు టీకాకారుల పేర నంద్యాలకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

కేదారేశ్వర వ్రతకల్పము:—విద్వాన్ శ్రీ. ముదిగొండ వీరేశలింగశాస్త్రిగారిచే నిది పరిష్కృతము. క్రానుపైజా ౪౦ పుటలు. వెల ౪ అణాలు. వైవప్ర

చారిణీగ్రంథమాల, వరంగల్, దక్కను.

లలితాంధ్రకథావళి:—గ్రంథకర్త: శ్రీ వెంకటేశ మటుంబయ్యశాస్త్రిగారు. డెమ్మిపైజా ౨౬ పుటలు. చివరగల 'ఉపదేశకత్నములు' ౧౪ పుటలు. వెల ౪ అణాలు.

లలితాశ్రమగ్రంథావళి, నెం. 6-9, సోలయప్ప మొదలిపీఠి, మైలాపూర్, మద్రాసు.

సురభి:—గ్రంథకర్త : బుక్కపట్టణము తిరుమలనరసింహాచార్యులుగారు. క్రానుపైజా 2౮ పుటలు. వెల ౮ అణాలు.

ఇది యొకఖండకావ్యముల సంపుటము. ఇందు ప్రేమప్రధానములగు ఖండకావ్యములు చాలగ నున్నవి.

ఆశానైరాశ్యములు మెండుకొన్న కవిహృదయమందలి వ్యగ్రత యందు బాగుగ గోచరించుచున్నది. చివర 'వడి

నెల'యనుకథ యున్నది. ఇందు కవికిగల ప్రకృతిప్రేమయు, నిమ్మ జీవనమునెడ సానుభూతియు ప్రకటితములగు

చున్నవి. కథనకైలీ సరళముగ నున్నది. అటునట భాషాదోషములు, ధందో దోషములును గలవు.

ఫెదరునైటు కాగితముపై చక్కని ముద్రణముతోడను, మంచిబైండుతోడను. సంపుటము ముచ్చటగా నున్నది.

వలయువారు 'అంద్రాబుక్ డిపో, 45, బందరు పీఠి, మద్రాసు' అని వ్రాయవలెను.

హరిశ్చంద్రమహారాజు:—గ్రంథకర్త: శ్రీ. చెలికాని వేంకటనరసింహారావుగారు. డెమ్మిపైజా ౮౦ పుటలు. వెల ౮ అణాలు.

కైలీ మృదుమధురమై యొప్పుచున్నది. కథనము ప్రవాహమువలె నున్నది. శ్రీ. చెల్లెల్లి వేంకటశాస్త్రి

గారు గ్రంథాదిని, 'ఇట్టి వనప్రబంధములు స్కూలు విద్యార్థుల కత్యంతోప కారకములుకావున విద్యాశాఖ

వారు పరిశీలించి పతనీయగ్రంథముగా నియమించి గ్రంథకర్తకుఁ బ్రోత్సాహము లగుదురని నమ్ముచున్నాడను' అని నుడివినది యుక్తము.

వలయువారు 'సెకెటరీ, యస్. ఆర్. లైబ్రరీ, లక్ష్మీనరాయణపురము, పితాపురముపోస్టు, తూర్పుగోదా

వరిజిల్లా' అని వ్రాయవలెను.

నీలు సత్యాగ్రహము

లక్ష్మీనరసమ్మ, వెంకటప్పగార్ల ప్రయోజనము

(స్వకీయ విలేఖరి)

రాజమండ్రి, నవంబరు 8:—చెన్నపురిలో నడుపబడుచున్న నీలు సత్యాగ్రహములో పాల్గొనుటకు సీతానగర గౌతమీసత్యాగ్రహవాసు లగు బ్రహ్మజోష్యుల లక్ష్మీనరసమ్మగారును, రామచంద్రుని వెంకటప్పగారును బయలుదేరి వెళ్లుచు మార్గమధ్యమన మాపట్టణమునకు 7 వ తారీకు మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు విచ్చేసిరి. వీరిని ఆభినందించుటకు నాటి సాయంకాలము 5-30 గంటలకు చింతామణి నాటకకాలలో బహిరంగసభ జరిగెను. దేశబాంధవి రువ్రావారి కుబ్బుమ్మగారు కన్యవ్యక్తిత్వ వహించిరి. కుబ్బుమ్మగారు వారి ప్రారంభోపన్యాసములో లక్ష్మీ నరసమ్మగారిని సభ్యుల కెఱుకపరచిరి. 70 సంవత్సరములు దాటిన ఆముదుసలి డాక్టరు కుబ్రహ్మజ్యోష్యులు, బ్రహ్మజోష్యుల సీతారామయ్యగారి తల్లియనియు, అట్టి కమారులకు కన్న యీమె జన్మధన్య మైనదనియు అట్టితల్లిగల డాక్టరు కుబ్రహ్మజ్యోష్యుగారు ధన్యనియు, కుబ్బుమ్మగారు తెలివిగలిగిరి. దేశబాంధవి పిమ్మట తాము చెఱసాల నున్నపుడు పడిన అష్టకష్టములను నర్చించి జయిలు భూలోక సరకవని తెలిసియే సత్యాగ్రహము పోవుట మంచిదని చెప్పెను. దేశస్వాతంత్ర్య సమరమున నంగద్రోహకులకు దొరతనమువారు పలు కుయుక్తలను పన్నుదరనియు ఐకమత్యమునవీడి వారు పన్నిన పన్నుగడలలో పడవలదనియు తోడిదేశీయుల హెచ్చరించెను. పిమ్మట సత్యాగ్రహమును తిండిదొరకక పోదనియు భక్షిశ్రద్ధలతో పట్టుదలతో పనిచేయ మనియు ముఖ్యమగారు పల్కిరి. లక్ష్మీనరసమ్మగారి జీవితము రువ్రా జపాను యుద్ధములో పాల్గొనిన జపాను తల్లుల జీవితములను స్మరణకు తెచ్చుచున్నది కుబ్బుమ్మగారు నుడిచిరి. లక్ష్మీనరసమ్మగారివలె అందరకు జయిలుకు పోవుటకు ముఖసాధ్యముగానున్నను కనీసము ఆమెవలె ఖద్దరుబట్టల నయినను ధరింపమనియు సభ్యులను కుబ్బుమ్మగారు హెచ్చరించిరి.

పిమ్మట కందుల వీరరాఘవస్వామి బార్. ఆల్. లాయం. యల్. సి. గారు మాట్లాడిరి. జయిలుకు పోవుటకు ముందు ఆక్రమణను కష్టముఖముల నన్నిటిని తెలిసికొని వెళ్లుట మంచిదనియు, కుబ్బుమ్మగారు చెప్పిన చంతయు సత్యమని తమ అనుభవములవలనకూడ చెప్పుచున్నామని స్వామి నాయకుగారు పల్కిరి. అసహాయోద్యమము నశించినదని నాయకులలో కొందరును, దొరతనమువారును తలచుచున్నారు. అట్టివారి తలపులలో నూహలలో ఎంతమాత్రముకూడ సత్యములేదని స్వామిగారు నుడిచిరి. 60 సంవత్సరములనుండి ఆదేశ్యమును నున్న నీలువిగ్రహమును ఏలతీసికేయవలసినదని పలువురు అడుగుచున్నారనియు, మితాతలు నీలువిగ్రహమునకు చందా లిచ్చిన సంగతిని మరచితిరాదని మరికొందరు అడుగుచున్నారనియు, ఇది పెద్ద ప్రశ్నలకావనియు, వీనికి జవాబు చెప్పుట ముఖసాధ్య మనియు స్వామిగారు చెప్పిరి. కుగ్రామములకు బోయి, 1857 స్వాతంత్ర్య యుద్ధములో పాల్గొని కుగ్రామములకు బోయి, గ్రామముల ముట్టించి, అమాయకులగు స్త్రీలను, పసిపిల్లలను కారణములేకయే నిర్భయముగానే క్రూరమరణములకు పాలుచేసిన కలనలు నీలుయొక్క విగ్రహమును చూచి ఏదేశభక్తుడు సహింపగలవని స్వామిగారు పల్కిరి. ఎవ్వరో యిద్దరు రెండుపంగల రూపాయ నిచ్చినంతమాత్రమున దేశీయులెల్లరు అంగీకరించిరిని వాదించుటలో ఏటి ధర్మమున్నదనియు ప్రజలు భయకంపితములై యున్న రోజులలో, వియరువేలునుండి వర్షకువాడ చందాలిచ్చిరిని తలచినను అట్టి ఉద్యమము పవిత్రమైట్లగుననియు స్వామిగారు అడిగిరి. మహమ్మదీయుల కోరికపై కార్నూవాడిను ప్రభువుయొక్క విగ్రహమును తీసికేయలేదాయనియు, అట్టిచో అన్నిచాతులవారు కోరుచున్న నీలు విగ్రహమును ఏల దొరతనమువారు తీసికేయరా యనియు స్వామిగారు ప్రశ్నించిరి. నీలు సత్యాగ్రహము పవిత్రమైనదనియు, అట్టి ఉద్యమమునకు ఎల్లరు తోడ్పడవలె ననియు స్వామిగారు హెచ్చరించిరి.

పిమ్మట ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రతికాధిపతు లగు గాడేపల్లి నూర్యనారాయణశర్మగారు మాట్లాడిరి. 60 సంవత్సరములనుండి ముఖ్యమంత్రివైన నన్ను నీలువిగ్రహమును తీసివేయుట అక్రమమైనచో, 300 సంవత్సరములనుండి బానిసలైయున్న భారతీయులు నేడు స్వరాజ్యముకొరకు సంరంభము మొనరించు

ట అక్రమము కాదాయని శర్మగారు ప్రశ్నించిరి. మితాతలు 200 రూపాయలను నీలువిగ్రహనిర్మాణమునకు యెచ్చుచుండగానే ఆట్టివిగ్రహనిర్మాణమునకు నేడు ప్రతిజ్ఞ చేయుట ధర్మము, యను ప్రశ్నకు తా మింకొక ప్రశ్న వేసెదమని శర్మగారు నుడిచిరి. మన భారతీయులు అంగ్లేయులకు వర్తకవ్యాపారమునిమిత్తము కావలసిన సదుపాయముల నన్నిటిని చేసియుండలేదాయనియు, అంగ్లేయులకు జాగీరుల నిచ్చియుండలేదాయనియు, ఆంగ్లే ప్రభుత్వము సందర్భబాధ్యము అనేకలక్షలభారతీయులు రణభూమిలో ప్రాణముల వీడలేదాయనియు, అట్టి ఆంగ్లే ప్రభుత్వపు అండనుండుటకు యిష్టములేక నేడు స్వరాజ్యముకోరుట, స్వరాజ్యముకోరకు పోరుట అక్రమమాయనియు, నేటిస్వరాజ్యవాంఛ అక్రమమైనచో, నీలుసత్యాగ్రహోద్యమముగూడ అక్రమ మగుననియు శర్మగారు ఘంటాపథముగా బల్కిరి. పిమ్మట బుజును సాంబమూర్తిగారు మాట్లాడిరి.

బ్రహ్మజోష్యుల లక్ష్మీనరసమ్మగారును, రామచంద్రుని వెంకటప్పగారును నీలుసత్యాగ్రహమునకు తమ ఆంధ్రదేశము నుండి పోవుచున్న మొదటిదశమనియు, ఆంధ్రదేశముపై వారు మోసిన భారమును అంగ్లేయుల మరచరాదనియు, సాంబమూర్తిగారు నుడిచిరి. నీలుసత్యాగ్రహము చెన్నపురిలో జరుగుచుండ చెన్నపురిపౌరులు నిద్రపోవుట చూడ ఆశ్చర్యముకలగుచున్నదనియు, మహాత్మాగాంధీగారు ఆశీర్వాదమునుబడసిన ఉద్యమముకూడ చెన్నపురిలో అభివృద్ధి నొందుటకు అవకాశము లేకపోవుట చాల విచారకరముగా నున్నదనియు సాంబమూర్తిగారు పల్కిరి. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు పునాదియై నిల్చిన చెన్నపురిలో నింతకన్న ఎట్లు చేరుగా నుండు ననియు, ఆ సహాయోద్యమ రోజులలో మాడ ద్వంద్వ ప్రభుత్వ పరిపాలనను చక్కగా కొనసాగించగలిగితిమని డెంబాలిగొట్టగలిగిన చెన్నపురిలో యింకొకవిధముగా నుండుట ఎట్లు తలపించు ననియు, ఇంతవరకు నీలుసత్యాగ్రహసంకల్పమున జైలునుపోయిన 50 మంది యువకులు చెన్నపురివారు కారనియు, అట్టి చెన్నపురిని ఆంధ్రదేశములు మేల్కొలుపున నెడియాశ తమకు గలదనియు సాంబమూర్తిగారు నుడిచిరి. నీలుసత్యాగ్రహ విషయములో తప్పుటకునోచేసిన చెన్నపురిశాసనసభ్యుల హృదయములనుగూడ సంస్కారము గావించుటకు గాఢముగ ప్రయత్నములు చేయవలసియున్నదనియు సాంబమూర్తిగారు సెలవిచ్చిరి. నీలుసత్యాగ్రహముయొక్క ఉద్యమనిజసితిని పలువురు గ్రహించుట లేదనియు, కేవలము బాహ్యవిగ్రహనిర్మాణమునకు ఏర్పాటుకావలసిన సత్యాగ్రహము నీలు సత్యాగ్రహము కాదనియు, ఉద్యమనాయకు లగు సోమయాజులుగారు నుడిచినట్లు, నీలు విగ్రహమునకు అండయై నిల్చియున్న నిరంకుశప్రభుత్వమును తొలగించి స్వరాజ్యమును స్థాపించుటయే నీలుసత్యాగ్రహముయొక్క నిజమైన ఉద్దేశమనియు సాంబమూర్తిగారు స్పష్టీకరించిరి.

పిమ్మట సత్యాగ్రహమునకు వెడలుచున్న రామచంద్రుని వెంకటప్పగారు మాట్లాడిరి. తన దేశభక్తుణ్ణికొరకు నీలు అనేక ఘోరకృత్యములను చేసెనని చరిత్రకారులు వ్రాసియున్నారు. నీలుకూడ వ్రాసియున్నాడు. అట్టి సందర్భములలో తన దేశగౌరవముకొరకు నీలుసత్యాగ్రహమునకు వెడలుచున్నానని వెంకటప్పగారు చెప్పిరి. సాంబమూర్తిగారు నీలుసత్యాగ్రహమునకు యిచ్చిన వ్యాఖ్యానముతో వెంకటప్పగారు అంగీకరించిరి. ఆకాలములోనివారు నీలువిగ్రహమునకు చందాలు వేసియుండ నేటి కాలమువారు ఆవిగ్రహనిర్మాణమునకు పాటుపడుట ధర్మమాయని వేయుప్రశ్నకు జవాబుచెప్పుచు ఇద్దరు హైందవులుమాత్రమే రెండుపంగల రూపాయలను చందా వేసెననియు, తక్కిన సామ్యులు ఆంగ్లేయులే చందాగా నిచ్చిరినియు అందుచే ఆకాలమువారు నీలువిగ్రహనిర్మాణమునకు ఒప్పుకొనిరనుట అక్రమమనియు వెంకటప్పగారు నుడిచిరి. నీలుక్రింద పనిచేసిన వైస్రాయలు ఉత్తరహిందూస్థాను నుండి తిరిగి వచ్చిన తరువాత నీలు విగ్రహము దగ్గర జేరి పూజించిన విధానమును, వరునాడు చెన్నపురి ప్రజలు నీలునింను గలతిమి గౌరవమును చూపుటకో యమనట్లు నీలువిగ్రహముయొక్క మూగి ఉమ్మతో పూజించినదియు నీలు దర్శనమును ఒక నాటకమును ఒక బుగాలి నాటకకర్త వ్రాసినట్లును దానిని ఇంగ్లీషు దొరతనమువారు నీషేధించిరిని గూడ వెంకటప్పగారు సెలవిచ్చిరి.

పిమ్మట లక్ష్మీనరసమ్మగారు మాట్లాడిరి. తానంతట తానే పోవుచున్నామనియు ఇతరు లెవ్వరు తన్ను ప్రోత్సహించలేదనియు లక్ష్మీనరసమ్మగారు పల్కిరి. ఖద్దరునుగూర్చి తరువాత మాట్లాడిరి.

పిమ్మట అధ్యక్షుడు ఆంధ్ర ఉపస్వామియతో రాత్రి 9-10 నిమిషములకు సభ ముగిసెను.

బాలసరస్వతీ భాండాగారము. (మాజేరు)

“దివితాలూకా మాజేరునందలి శ్రీ బాలసరస్వతీ పుస్తక భాండాగారమునకు 1వ కాఖ గుడివాడతాలూకా చినయరకపాడు ఆగ్రహారమునందును 2 వ కాఖ దివితాలూకా సాకంపాలెం శివారు నారేపాలెంనందును సెలకొల్పబడినవి. 2 వ కాఖకు 8-10-27 తేదీనను 1వ కాఖకు 6-11-27 తేదీనను మిటింగులు జరిగి పరిపాలకవర్గము నెన్నుకొనిరి.

- 1 వ కాఖ శ్రీ శారదా పుస్తక భాండాగారము
(1) శ్రీ బొడ్డపాటి వెంకటేశ్వర రావుగారు, అధ్యక్షుడు
(2) వెల్లడి సీతారామయ్యగారు, సహాయాధ్యక్షుడు
(3) బొడ్డపాటి పంతులుగారు, కార్యదర్శి.
2 వ కాఖ శ్రీ అంకమాంబా పుస్తక భాండాగారము
(1) శ్రీ భోగాడి నర్సారెడ్డిగారు, అధ్యక్షుడు.
(2) బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా సత్యనారాయణగారు, కార్యదర్శి.
3) మండలి మరిడి వెంకట అప్పారావుగారు, భాండాగారికుడు
(ఒక విలేఖరి)

పిల్లవాండ్రు పలాయితు లగుట

28.10.27 వ తేదీన నామేనల్లండల వరదా కుబ్బారావు అను పదమూడేండ్ల బాలుడును, ఇతని స్నేహితుడగు పట్నాల సన్యాసయ్య అను పదహారేండ్ల బాలుడును, ఈ ఉభయులున్న కలసి బాల్యచాపల్యముచే తల్లిదండ్రులతో చెప్పకుండ పలాయితులయి నేటివరకు గానరాకున్నారు.

ఇందు వరదా కుబ్బారావు అను నాతడు చామనచాయతో కొంతకేరీరపుష్టికలిగి పాటివాడుగను, పట్నాల సన్యాసయ్య అనునాతడు సన్ననికేరీరము గలిగి కొంత పాడవరిగను, ఒకింత నీలవర్ణచ్ఛాయగలిగిన వాడుగను ఉండురు. వీరు ధర్మయులు విశ్వబ్రాహ్మణకులజాలు.

పాతకమహాకర్మము లెవరయిన నెరిగియున్నచో దయ యించి శ్రమయనిదలంపక వెంటనే “ఆంధ్రప్రతిక” ద్వారా తెలియజేసినచో మిగుల గృతజ్ఞుడను.

ధవళేశ్వరపు సూర్యవ్రతాశచార్యకవి,
కాకినాడ, జగన్నాథపురం.

గుంటూరు అన్నదానసమాజము-ఒకసవరణ

ఇచ్చట అన్నదానసమాజముద్వారా సమాజాభ్యుత్థులగు కొలల లక్ష్మయ్యనాయుడుగారి పెద్దకుమార్తె వివాహసంకల్పమున 120 మందికి మొదటితరగతి భోజన మొసంగిరను నివేదికను 1-11-27 తేదీన ఆంధ్రదినపత్రికకు పంపినందుకు పొరపాటున 12 మందియని ప్రచురింపబడినది. అది 120 గా సరవణ ప్రచురింపవేడెను.

న్యాయతి హనుమంతరావు, కార్యదర్శి.

చివ్వాడ గ్రామ కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశము

1927 సం॥ నవంబరు నెల 9 తేదీ యందుయును 8½ గంటలకు తిరు త్తని తాలూకా చివ్వాడ గ్రామములోని శ్రీరామ భజనమందిరములో చివ్వాడగ్రామ కాంగ్రెసు సంఘము యొక్క ఆవిర సమావేశము శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవరెడ్డిగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశమై యాదిగున తీర్మానము లేకగ్రీనముగా నంగీకరింబడినది.

తీర్మానము

- (1) అనంతపురమున జరుగు ఆంధ్ర మహాసభలకు శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవరాజురెడ్డి పైడా రంగప్పరెడ్డి పాలూరు లక్ష్మంబత్తుడు, యాళ్ల మునసామినాయుడుగార్ల (గ్రామ కాంగ్రెస్ సభ్యులు) ను ప్రతినిధులుగ యెన్నుకోవడమైనది.
(2) ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోప సంఘమునకు శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవరాజురెడ్డి పాలూరు లక్ష్మంబత్తుడు గార్లు సభ్యులుగా యెన్నుకోబడిరి.
(3) చిత్తూరుజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘ తగాదాలిషయమున వారి నిరంకుశ ప్రవర్తనములను ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘమువారు చిత్తరించ నలసినదిగా వినయపూర్వకముగ కోరునదేమనగా! తిరుపతిలోని శ్రీయంత మాధనూషి శ్రీనివాసాచార్యులుగారి కార్యదర్శిత్వము ఆస్వాద్యము అనవసరమనిన్ని చిత్తూరులోని మండల కాంగ్రెస్ సంఘము సక్రమమైనదే యైనను వారి విధ్యుక్తమును చక్కగా నెరవేర్చునందున నూతనముగా యెన్నికలు జరిపి మండల కాంగ్రెస్ సంఘమునకు జీవము గణింపవలయుననియు కోరవలెననిది.
చివ్వాడ } బూదూరు రాఘవరెడ్డి,
9-11-27 } అధ్యక్షుడు.

ఫోర్టు సెంటుజార్జి గెజెట్టు

8-11-27

ఈ క్రిందిసభ్యులను బెజవాడ తాలూకా బోర్డుకు ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. కోయ వెంకటస్వామయ్య గారు చిట్టిబొమ్మ కోటిశ్వరరావుగారు, శ్యాం చిన్న శివరామరెడ్డి గారు, శంకర నరసింహారావుగారు.

గుంటూరు మునిసిపల్ సంఘమునకు యీ క్రిందివారిని ప్రభుత్వమువారు సభ్యులుగా నియమించిరి. కె. బి. సింగుగారు బి. సి. హెచ్. జాన్ గారు.

గుంటూరు జిల్లాబోర్డుకు డి॥ బి॥ పి. సి. యతిరాజు లునాయుడుగారిని ప్రభుత్వమువారు సభ్యులుగా నియమించినారు.

విశాఖపట్నం జిల్లాబోర్డుకు మేక్ మహమ్మద్ అలీసలాసు సాహెబుగారిని సభ్యులుగా నియమించిరి.

పల్లికలకాళి

గా॥ సి॥ సి॥ రామస్వామయ్యగారు ఎగ్జిక్యూటివు కౌన్సిలు క్షేత్రపెన్సిడెంటుగా నియమింపబడిరి.

సి. యస్. మహదేవ ఆయ్యగారు కర్నూలు జిల్లా సెషన్స్ జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

ఇ. బెన్నెట్టగారు ఆనంతపురంజిల్లా పేనుకొండ డివిజనుకు సబ్ కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

న్యాయవిచారణకాళి

రా॥ సా॥ ఎ. విట్టలరావుగారు పోలీసు యిన్ స్పెక్టరు జనరలు ఆఫీసులో డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

ఎల్. యి. సాండర్సుగారు చిత్తూరుజిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

జె. యస్. బి. కేయిగారు మనపల్లి సబ్ డివిజనుకు పోలీసు ఆసిస్టెంటు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి. సయ్యదు అబ్దుల్ క్యాజంసాహెబు బహదూర్ గారు పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ఏలూరు సబ్ డివిజనుకు పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

మ త కాళి.

రెవ॥ డబ్లియు. ఎల్. కేంబెల్ గారు నవంబరు 14 వ తేదీ ఉదయమునండి 27 తేదీ సాయంత్రమువరకు మద్రాసు సెంటు ఆంధ్రాను చర్చి ఛాప్లె సుగా నియమింపబడిరి.

సముద్రవ్యాపారకాళి

పి. రోధీరాగారు నవంబరు 2 వ తేదీనుండి మద్రాసు పోర్టు ట్రస్టిగా ప్రభుత్వము వారిచే నియమింపబడిరి.

న్యాయ కాళి

మేజరు మహమ్మదు మసాఖానుగారు విశాఖపట్నం సెంట్రలు జైలు సూపరింటెండెంటుగాను కనకూరు సెంట్రలు జైలు సూపరింటెండెంటుగాను నియమింపబడిరి.

మహమ్మదు టామిజాద్ గారు క్యాదిరి సాహెబుబహదూరుగారు రెండవ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

రా॥ సా॥ యస్. కేలునాయుడుగారు మూడవ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

పి. నారాయణరావునాయుడుగారు ఆనంతపురం ఎడివనలు సెషన్స్ జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

యెల్లాజోన్యూల కనకయ్య పంతులుగారు గంజాంజిల్లా బంపురం స్పెషలు మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

గుంటూరుజిల్లాకు నవంబరు 15వ తేదీనుండి యద్దరు జిల్లామునసబులు నియమింపబడుదురు.

కాసన నిర్వాహకాళి

ఆర్. యం. స్టాథం గారును రెవ. డబ్లియు. మెస్టరు గారును మద్రాసు కాసన నిర్వాహకసభకు సభ్యులుగా గవ్వయి గారిచే నామినేటుచేయబడిరి.

రెకన్యూకాళి

టి. బి. త్యాగరాజ ఆయ్యగారు కర్నూరు ప్రెసిడెన్సీ డిప్యూటీ కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

పల్లిక వర్క్స్ కాళి

ఎస్. డి. ప్రాఫ్ గారు వాల్తేరు సర్కిల్ కోర్టు డివిజనుకు ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీయరుగా నియమింపబడిరి.

సానికస్వరపాలనాకాళి

జె. యం. క్విన్నగారు జనరలు ఆసుపత్రి రెండవ వైద్యులుగాను, మెడికలు కాలేజీ శిశురక్షాస్రూ పండితులుగాను మద్రాసు మూడవ జిల్లాసర్జనుగాను నియమింపబడిరి.

డా॥ యం. యల్. కామతుగారు మెడికలు కాలేజీ బొమ్మగూడెం ప్రాథమిక గాను, విశాఖపట్నం హెడ్ క్వార్టర్స్ ఆసుపత్రి ప్రధాన వైద్యులుగాను నియమింపబడిరి.

డబ్లియు. సి. గ్రే గారు విశాఖపట్నం జిల్లా మెడికలు ఆఫీసరుగాను మెంటలు ఆసుపత్రి సూపరింటెండెంటుగాను విశాఖపట్నం సెంట్రలు జైలులు మెడికలు ఆఫీసరుగాను నియమింపబడిరి.

యం. కె. వరూణ్ గారు విశాఖపట్నం హెడ్ క్వార్టర్స్ ఆసుపత్రి సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

జి. యి. మల్క్ ముసన్ గారు మద్రాసు మెడికలు కాలేజీ ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ మెడిసిన్ గాను, జనరలు ఆసుపత్రి ప్రధాన వైద్యులుగాను నియమింపబడిరి.

మద్రాసు విల్సుకం పెన్సి కంబింపించిన ఆశ్శీలు యస్. రోజాగారు మద్రాసు ఫోబర్ ఆఫ్ కామర్సుచే కార్పొరేషను కౌన్సిలరుగా నెన్నుకొనబడిరి.

విద్యాకాళి

మాధవన్ తంచెయూర్ ఆర్థాంట్ కాండెల్ గారు మద్రాసు పబ్లిషింగ్ స్పెషిల్ డిప్యూటీ కలెక్టరుగానియమింపబడిరి.

పి. యస్. ఫ్రెస్క గారు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ ప్రిన్సిపాలుగాను న్యూకాస్ట్రు పండితులుగాను నియమింపబడిరి.

డబ్లియు. యి. స్క్విత్తుగారు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ రసాయనశాస్త్ర పండితులుగా నియమింపబడిరి.

ఆర్కైవ్ కాళి

యస్ యం. హమ్మిగు గారు నెల్లూరు సర్కిల్ కు యిన్ స్పెక్టరుగా నియమింప బడిరి.

క్రొత్త శాసనసభ్యుల ఎన్నుకొనుట

గవర్నరు మెంటు ప్రకటన

4-11-1927:—ఆనంతపురం జిల్లా ప్రతినిధియగు చీమల వాసు నారాయణరెడ్డిగారు సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నిచ్చి నందున వారిస్థానీ యెన్నికలు జరుగును.

నామినేషను నవంబరు 16-వ తేదీ (బుధవారం) లోగా.

నామినేషనుల పరిశీలన నవంబరు 18-వ తేదీ (శుక్ర వారం) ఎన్నిక డిశంబరు 19-వ తేదీ (సోమవారం)

నెల్లూరులో తుపాను

నివారణసంఘముయొక్క ప్రయత్నకాళి సభ్యు లగు ఎ పట్టాభిరామయ్యగారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.

5-11-27 తేదీన గ్రామములనుండి రిపోర్టులు చేరలేదు. బీదజలయవస్థలను గూర్చి వివరములు వెంటనే తెలియజేయవలయునని తహసీలుదార్లకు కలెక్టరుగారు ఉత్తరువుచేసినారు. కృష్ణపట్నం, రాజవల్లెం, బుచ్చిరెడ్డిపాలెములలో కలరా జాడ్యము ప్రవేశించిన దనియు, రాజవల్లెములో ముగ్గురును, బుచ్చిరెడ్డిపాలెములో ముగ్గురును కలరావలన మరణించినదియు జిల్లా హెల్త్ ఆఫీసరుగారు తెలియజేయుచున్నారు.

మునిసిపాలిటీ సరిహద్దులో రోడ్డుమరామత్తు గావించబడుచున్నది. తగినంతమంది పనివాండ్లు లేకుండుటచేత రోడ్ల ప్రక్క కాలవలు యింకను మరామత్తు కాబడలేదు. కలరా ప్రవేశించినది. నేనునలుగురికి సోకినది. ఇద్దరుమరణించిరి. కలెక్టరుఆఫీసు ఆరుగుమీద బసచేసిన జనులలో నొకరుమరణించిరి. జాడ్యమును తొలగించుటకు గాను పట్టణము దంతలును క్రిమి సంహార బొమ్మగూడెం ప్రయోగము గావించబడుచున్నది. పట్టణముందును గ్రామములందును గలిగిన నష్టముల వివరములు సరిగా తెలియుటలేదు. పట్నములోని మిల్లులకు రిక్తి లక్షలును, కొండలూరు, కోవూరు, ఆనంతపురము, నర్సాపురము, కాశీ పల్లిలలోని మిల్లులకు సుమారు ఒకలక్షయను నష్టము గలిగెనని అంచనా వేయబడినది.

పట్నములోని వర్తకులకు సుమారు రి లక్షల విలువగల వర్తకపు సరుకున్నది. రి లక్షల విలువగల గృహ ఆస్తియును నష్టముగలిగెను ఆన పత్రియు, పాఠశాలలు పడిపోవుటవలన మునిసిపల్ ఆస్తికి సుమారు ఒకలక్ష నరకు నష్టము గలిగెను.

గ్రామములందును ముత్తయమీద కొన్నికోట్లవరకు నష్టము సంభవించి యుండును. జిల్లాబోర్డునకు కట్టడములు, రోడ్లు, చిన్ననదితెలుల పోవుటవలన కొనిలక్షల వరకు నష్టము సంభవించి యుండును.

సరియగు వివరములు ముమ్మారు తెలియజేయబడును.

శ్యామసుందర చక్రవర్తిగారి అస్సీలు

కలకత్తా, నవంబరు 9:—శ్యామసుందర చక్రవర్తిగారి పై తాతగారు వేసినవిల్లులు గావించిన దావాలో ఒకరిపబడిన శిక్షపై ప్రతివాది గావించిన ఆస్సీలు ప్రోసెక్యూటెడను. (ఆం॥పెం॥)

నెల్లూరులో తుపాను

నివారణసంఘమువారి ప్రకటన

7-11-27

కలెక్టరుగారికిగాని జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారికిగాని యింకను గ్రామములనుండి సరియగు వివరములు నిచ్చు రిపోర్టులు చేరుటలేదు. వారమురోజుల లోపుగా వివరముల రిపోర్టులు అందజేయవలసినదిగా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు గ్రామాధికారులకు ఉత్తరువుల నంపియున్నారు. సరియగు బోగట్టాశ్వరలో సంపాదించవలయునని జిల్లా కో ఆపరేటివు బ్యాంకు ప్రెసిడెంటుగారినిగూడ కోరడమైనది.

తుపానుకు లోబడిన ప్రాంతము లన్నియు ఆనారోగ్య సలమై యున్నవి. సరియగు నవకాశములు లేకుండుటచే, హెల్త్ ఆఫీసరుగారు గోవిందరాజులుగారి శ్రమలకు దగినంత ఫర్మీలు అనుకొనినంత త్వరలో గాన్పించకున్నవి. నిన్నటిడివీషన్ నరలు ఆస్పత్రిలో 12 కలరాకేసులలో 1 కేసు మరణించెను. రోగుల ప్రత్యేకశాల తుపానుచే నెగిరగొట్టబడుటచే ఆనరణ లోని టికా డిపోలో రో గు ల న ం డ రి ని క్రిక్కిరిసి యు ం చ వ ల సి వ చి చ్చ న ది రోగులకు సదుపాయమును ప్రత్యేకస్థలము కొరకు జిల్లామెడికలు ఆఫీసరుగారు వెదకుచున్నారు. ఆసుపత్రి మట్టుప్రక్కలు చాలా ఆనారోగ్యముగానున్నవి. ఆసుపత్రిబయటనుండు పీనుగులనుండి వెలుడుదుర్బంధమును యేర్పడుగానయినను పోడ్రోలుటకు యింకను సాధ్యముగాకున్నది. కపాడిపాలెములో ఒకకేసు మరణించెను

ఇందుమీద మేల్కొని కలరా నివారణముగానున్నదని నెల్లూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యునొకని ప్రవచించి జిల్లాబోర్డు ఆఫీసునకు వార్తచేరినది. ఆటివార్త బుచ్చిరెడ్డిపాలెము సబ్ ఆఫీస్ సొంటు సర్జను వద్దనుండి గూడవచ్చినది. సముద్రతీరముననున్న కొన్ని గ్రామములలో కెరటములు ప్రవేశించినవనియు, అల్లూరు, మైపాడు, కొరత్తూరులలో పంటలకు చాలనష్టము సంభవించినదనియు వార్తలు చేరినవి.

నెల్లూరు తుపాను

2-వ తేదీ రానలసిన మెయిలు గాలివాస్త భీకత్తుకు 6-వ తేదీ మద్రాసువచ్చి చేరినది. ఆ మెయిలులో ప్రయాణముచేసిన గంటి లక్ష్మన్నగారిని మా ప్రతిభిప్రక్షింపగా వారిట్లు చెప్పిరి:—నెల్లూరు తగలబడినట్లున్నది. వర్షము అంతగా తేకపోయినను నెల్లూరు ప్రాంతములయందు నష్టము అపారము. నెల్లూరునుంచి వచ్చి మాతో ప్రయాణముచేయుచున్న వానిని ప్రక్షింపగా “నెల్లూరు నేల కలసిపోయినది” అని నుడివెను. పాతదిఅయినను నెల్లూరునందున్న పెరుమాళ్ల స్వామి వారి గోపురమునకు చెక్కుచెదరలేదు. 1928-వ సంవత్సరమున గంజాము విశాఖపట్టాములలోను 1927-వ సంవత్సరములయందు గోదావరి కృష్ణ జిల్లాలకును ఈ సంవత్సరము గుంటూరు నెల్లూరు జిల్లాలకును తుపానువల్ల నష్టము కలిగినది. ఉదారస్వభావులు ఈ నష్టమునొందిన ప్రజలకు సహాయముచేయుదురు గాక.

నిన్నటిరాత్రి వర్షమునకు పెరంబూరు, పర్దువాకం, వోట్టేరిలయందు చిన్న చిన్న గుడిసెలు కొన్ని కూలిపోయినవి. మరికొకలవలన్ని యు పూర్తిగా ప్రవహించుచున్నవి. కూవమునది వరదలవల్ల చింతాద్రిపేటయందున్న కట్టపుల్ల అడిలెలకురు. 200 ఎరకు నష్టముకలిగినది తెలియుచున్నది. పెరంబూరు నేవునువద్ద నీటివరదలకు రైలుపట్టాలు కొట్టుకొనబడిపోయెను. వెంటనే రైల్వేవారిచే బాగుచేయింపబడెను.

కొలంబో వార్తలు

రాయల్ కమిషను

నంబరు 9:—పి అండు ఓరులూ ఓవ ఏ జెంట్లకు రాయల్ కమిషను కొలంబో ఆదివారము మధ్యాహ్నము బహుళి రానమృనని వార్త వచ్చెను. నోనోపాదుసతి బల్లు సతి వచ్చుటలేదు.

ద్రోహము

మార్కింగు లీడరు ప్రతిక ఒక పెద్దపోర్టు హెవులో సుమారు 20 వేల వరకు ద్రోహము జరిగెననియు సి. ఐ. డి. వారు పరిశోధన గావించు చున్నారని ప్రకటించెను.

మహాత్ముడు

నిన్నమధ్యాహ్నముందిన తేలిములమున మహాత్ముగాంధి గారు సవరివారముగ కొలంబోకు బి యల్. జూరింబా ఓడలో శనివార ముదయమున చేరగలరని తెలియవచ్చినది. (ప్రీ॥పెం॥)

అఖిలభారత గాంధర్వమహాసభ 1927.

విజ్ఞాపన

రాజ్ కోపు డిపంబరు కౌంగ్రెసు సందర్భమున మద్రాసు లో అఖిలభారత గాంధర్వ మహాసభ జరుగును. పభను జయప్రదముగా జరిపించుటకు వలయు సేర్పాటులు గావించబడుచున్నవి. ఇట్టిసభను దక్షిణదేశములో జరిపించుటకిదియే ప్రథమ ప్రయత్నము. గనుక యిట్టితరుణమున కర్పాటికు సంగీతము యొక్కయు హిందూసానీ సంగీతముయొక్కయు లక్షణములను గ్రహించుటకు, మనసానుభవజాతీయ సంగీత విద్యను అభివృద్ధి పరచుటకు, సంగీతమునం దభిరుచిగలవారలెల్లరకును మంచి యనకాశీమేర్పడగలదు. పండితవిష్ణు దిగంబరగారు నా స్పటివలెనే కడు శ్రద్ధతో యీవిషయమై పనిచేయుచు సభ యొక్క కార్యనిర్వాహక వర్గము వారికి సహకారమొనర్చుచున్నారు.

ఈ త్తరభారత ధక్షిణభారత దేశీయ సంగీత శాస్త్రములను గూర్చియు, సంగీతకళయొక్క భావి యభివృద్ధియార్థములను గూర్చియు, దేశమందలి నానాప్రాంతములనుండి వచ్చు పండితులచే నుపన్యాసముల నిప్పించుటకును చర్యలు జరిపించుటకును ఏర్పాటులు గావించబడుచున్నవి. దేశముయొక్క నానా భాగములకును, అందుముఖ్యముగా దక్షిణ భాగము నకును సంబంధించిన సంగీత వాయిద్య యంత్రములును, లిఖితగ్రథములును, శాసనములును, యితర విచిత్రవస్తువులునుగూడ ప్రదర్శించబడును. ఇంతేగాక, గాత్రమునను, వాయిద్యయంత్రసాయమునను, గానములు ప్రదర్శించుటకును, సభయందలి చర్యలలో పాల్గొనుటకును, ఈ త్తర దక్షిణ దేశీయగాన విద్యాప్రవీణులను కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు ఆహ్వానించుచున్నారు. కౌంగ్రెసు ఆవరణకు కొలది దూరములోనున్న మ్యూజియము ఇదేటరులో యీమహాసభ జరుగును.

వైకార్యక్రమము జరుగవలయుగా జరిపించుటకు గాను గొప్పగొప్పప్రమాణు లనేకులు గూడి ఆహ్వానసంఘముగా నేర్పడిరి. ఇందుకు దేశములెల్లరును తగులితిగ సహాయ మొనర్చెదరుగాకయని విన్నవించుచున్నాము.

ఆహ్వాన సంఘసభ్యత్వమునకు రూ. 5 రుసుము మాత్రము ఏర్పరుపబడినది. చందాలను విరాళములను మద్రాసు తంబుకెట్టి పిథిలో 323 నెంబరగల గాంధర్వ మహాసభ కార్యాలయము యొక్క కార్యనిర్వాహకలకు పంపుకొనవచ్చును.

ఆహ్వాన సంఘకార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యులు.

ఆర్య మహాసభ

శ్రావణసంఘపు ప్రథమసమావేశము

దిల్లీ, నవంబరు 7:— ఆర్యమహాసభ సత్యాగ్రహోపసంఘపు ప్రథమసమావేశము నాటిదినము నారాయణస్వామిగారి ఆధ్వర్యమున సమావేశమయ్యెను. నారాయణస్వామిగారు భాయి పరమానందుగారు, ప్రాథేపగ రామచేళుగారు, పండిత రామచంద్రగారు దేశమునందంతయు పర్యటన మొనర్చి ఆర్య పీఠదళమునకు వాలంటీరులను ధనమును ప్రోగుచేయవలయునని తీర్మానింపబడెను. డిపంబరు మొదటివారమున పీఠ పర్యటనము ప్రారంభించెదరు. సంపూర్ణ వివరమును ఆధ్వర్యుడు త్వరలో ప్రకటించెదరు. మొరదాబాదునందు ఆర్యసమాజపు టుత్సవములు నిషేధింపబడినవి. ఇచ్చట సత్యాగ్రహము జరుప తీర్మానింపబడినది తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గాంధీ దైవజ్ఞుడు

భవిష్యత్తునుగురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రూ. 1-0-0. ప్రైవేట్ ప్రశ్నకు 0-4-0 అవును. ప్రశ్నవ్రాయు కాలమును తెలుపవలెను. సర్వకార్యములయందును జయము పొందుట “జయనీకరణి” తాయకు 1 కి రూ. 2-0-0. వి. సి. ఖర్చులు 0-4-0. 2598 వి. కె. శతకోపాచార్యులు తిరుత్తణి, చిత్తూరుజిల్లా.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరము చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భన్మప్రకాశిక రు. 1. (2046) దాక్షర శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

మిడ్గేస్ సాండిల్వుడ్ సోపు.

దానియొక్క సువాసన చాలా గంటలవరకు నుండును. 4219

మిక్కిలి సరిశుభ్రమైనదియు, వివేకులచే వెంటనే ఆమోదించదగిన సోపు యిదియే, ప్రకృతసంబంధమైన చందనపు కొయ్యయొక్క సువాసనను గలిగియుండి, మిక్కిలి గుణకారి నైనదియు చాలా గంటల వరకు మంచిసువాసన నివ్వగలిగిన దిదియే. ప్రత్యేకముగా తయారు కాబడి ఉపయోగించువారులకు మిగుల సంతృప్తిగలిగించును.

బజారులందు దీని మాదిరిలు అనేకములు గలవు.

మీరు మిడ్గేస్ సోపునే కావలె నని కోరుడు. శుద్ధమైనదియు, అ నాదినండి తయారు కాబడుచున్నదియే.

మిడ్గేస్ మాంచెస్టరువారిచే తయారు కాబడుచున్నది.

కేమిస్టు లండరింగ్ వద్దను, సోపు లన్నింటియందును దొఱకును వివరములకు :

Post Box No. 313 Bombay. నకు వ్రాయుడు.

తూర్పు ఆఫ్రికా కమిషను

భారతీయు లెప్పుడు సభ్యులుగ నుండురు

లండను, నవంబరు 7— తూర్పు ఆఫ్రికా రాయలకమిషనునందు భారతీయు లె గ్గు సభ్యులుగ నుండవలసి రూఢిగ చెబి యుచున్నది. ఇదేవిజమైనచో ఆఫ్రికాయందలి భారతీయులు ఈకమిషనునానికి నల్ల జెండాలుతో స్వాగతమొసగి సంపూర్ణముగ బహిష్కరింపవలయునని తీర్మానించుకొనిరి. (ప్రె. ప్రె.)

వాక్యే లై బెలు కేసు

కోర్టురక్షణగోరి రహస్యముల వెలిబుచ్చుట

బొంబాయి, నవంబరు 5:— అభివృద్ధికాఖకు బొగ్గు సరఫరా చేసిన కంపెనీ భాగమును నేడు వాక్యే లై బెలు కేసులో నాక్షయిచ్చుచు క పేడియగా గారు కోర్టువారి రక్షణను వేడికొని చాల రహస్యముల బయట పెట్టెను. కొనుపమోనాలు పరీక్షించిన తరువాత కాఖాధికారి కాత్వేలుగారు నిలదెను. తరువాత నేనుపోయి ఆయనను స్వయముగ చూచితిని. ఆప్యదాయన తనతో నిక్కచ్చి నిలదెను. “నిక్కచ్చి” యన్న యర్థము చెప్పెను లేన నాకు బున్నానకు 7, 8 రూపాయల నెక్కువని ఛుట్టుకును లాభములందు తన భాగమాయన కిచ్చుటకును యను నర్థము యాయనయే చెప్పెను. నేను అంగీరించితిని. కాని తరువాత స్టూరుకిపరులు, ఇతర అధికారులు ఆ నేక ఆటంకములు గలిగించిరి. ఆప్యడు అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగజ్డూను చూచితిని. ఇతర సప్లయ్ దారులనలెనే తగుపరతులకు కేసు లోబడి యుండుననెనని తెలిపిరి. నూటికి అయిదుచొప్పున సంగీకరించిరి. తరువాత ఆటంకములులేవు. తరువాత గజ్డూరు ఆర్డరులోక్లిసగ మే సప్లయ్ చేసి మొత్తమునకు బిల్లుచేయుననెను. నా కట్టి ధైర్యము లేకపోయెను. తరువాత గజ్డూరు నన్ను చవుకబొగ్గును సరఫరాచేసి ప్రియమైన బొగ్గునకు బిల్లుచేయుననెను. నే నందుల కంగీకరింపలేదు. “తరువాత నాక్షీ తనతోడి భాగస్తుడు, ఏ ఏ బహుముతులను ఎవరెవరికి ఇచ్చెనో ఎక్కడవానిని కొనే కో అంతయు తెలిపెను. (ఆ. ప్రె.)

నేటుకొన్నిలు సభ్యుని మరణము

లాహోరు, నవంబరు 8:— స్టేటుకొన్నిలు సభ్యులగు గౌ. లాలా సుఖవీరసింగుగారు నేటిదినము సర్ హుడిలూగారి గృహమున మరణించిరి. పీఠ లాహోరుకు 4 దినములక్రిందనే నచ్చియుండిరి. (ఆ. ప్రె.)

తాతాకంపెని

సర్ యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు

డైరెక్టరుగ నియమింపబడుట

బొంబాయి నవంబరు 8— కడచిన పేరుహోల్లరుల సమావేశమున ఆధిక సంఖ్యాకులగు పేరుహోల్లరులు ప్రకటించిన ఆభిప్రాయము ననుసరించి సర్ యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు తాతా ఐరను స్టీలు కంపెని డైరెక్టరుగ నుండవలయునని ఇతర డైరెక్టరులు తీర్మానించుకొనిరి. ఈవిధమున వానికి ఆహ్వానము పంపబడినదియు ఇండియను రైయల్ మెయిలుపత్రిక ఒక వార్త ప్రకటించుచున్నది. (ప్రె. ప్రె.)

బొంబాయి నవంబరు 8— మొరార్జీ గోకులుదాసు కంపెనీకిచేరిన నూధనజీ వర్కతో మొరార్జీగారు నేటిదినమునుద్ధావ్నము మహాబలేశ్వరమున మరణించిరి. (ఆ. ప్రె.)

మైసూరు నవంబరు 8— బొంబాయి గవర్నరుగారు పతీసమేతుడై నేటిదినము మైసూరుచేరిరి. మునిసిపలు సంఘమువారు గవర్నరుగారికి గొప్పస్వాగత మొసగిరి. పిమ్మట భద్రదావతివిరస వర్కునుచూచి వచ్చిరి. గురువారము బొంబాయికి ప్రయాణమయ్యెదరు. (ఆ. ప్రె.)

హైదరాబాదు, నవంబరు 8:— ఈసంవత్సరము కైతులకు ప్రతినిధులను పంచిపెట్టుటకై నై కాము ప్రభుత్వము వారు నూడులక్షల రూప్యముల గ్రాంటు నుంజారు కేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

TENDERS FOR CATERING.

Tenders are invited for Two European Refreshment rooms. Two Indian Vegetarian Refreshment Rooms and one Non-vegetarian Refreshment Room from Hotel Keepers and others who will take up the catering for visitors in the Exhibition Compound. Each caterer has to run his own kitchen and sale refreshments under the direct supervision of the Exhibition Committee. For detailed information apply either in person or by post to the under-Signed.

(Sd). V. C. RANGASAMI IYENGAR, Joint Secretary, The All India Exhibition.

Madras Central Urban Bank Buildings, Mylapore, Madras.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927 సం॥ నవంబరునెల 10 తేది గురువారము

1. ధాన్యములు

చనియాలు బా 1-కి	ర 122 మొదలు	125 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 42 కలవి	ర 15 0 0	15 8 0
సెల్లూరివి ,, డిటో	,, 16 0 0	16 8 0
ఫిల్లి ,, డిటో	,, 16 8 0	17 0 0
రాసులు ర. 164 బస్తా 1-కి	,, 11 8 0	12 0 0
నవ్వులు ,,	,, 20 0 0	22 0 0

2. ధాన్యముపప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	,, 16 0 0	17 0 0
సెనగలు ,, డిటో	,, 13 12 0	14 4 0
పెసలు ,, డిటో	,, 16 0 0	17 8 0
మినుములు ,, డిటో	,, 17 0 0	19 0 0
ఉలవలు ,, ర 195	,, 15 0 0	15 8 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	,, 155 0 0	160 0 0
సెయ్యి మ 1-కి	,, 14 0 0	24 0 0
కొండాపురం వేరు సెనపప్పు బా 1-కి	50 0 0	52 0 0
ఇతర ప్రదేశము ,,	,, 48 0 0	46 0 0
వేరు సెనగనూనెగానుగ బా 1-కి ర 115 మిషన్ నూనె	111 0 0	
అముదము బా 1-కి	101 0 0	102 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	78 0 0	74 0 0
కూరపసుపు ,,	44 0 0	48 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి	105 0 0	120 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	ర 40,45	
కాశహస్తపాయకట్టు ,,	,, 50,55	
బెల్లము బా 1-కి	ర 28 0 0	57 0 0
అస్కా చక్కెర బస్తా 1-కి	,, 28 12 0	28 14 0
చింతపండు బా 1-కి	,, 21 0 0	49 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	,, 29 8 0	80 0 0
చదరం ,,	,, 24 0 0	38 0 0
రభండు ,,	,, 24 0 0	32 0 0

6. నూలు

సెం 20 బెన్ని సింహం యాటి	ర 7 12 0	
సెం 6 ,, కట్టారి	,, 5 0 0	
సెం 24 ,, లాకి	,, 6 2 0	
సెం 60 ,, కారంబెన్ని	,, 10 8 0	
సెం 20 1/2 కాపురబే	,, 7 4 0	
సెం 20 1/2 రెక్కెస్ట్రీలు	,, 7 6 0	
సెం 40 జుమ్మరు 10 పా	,, 10 4 0	
సెం 44 సాండా	,, 5 8 0	
సెం 4 బెన్నిమసిదు	,, 4 0 0	

7. దూది

బొండావెస్తు బారువ 1-కి	ర 890 0 0	
------------------------	-----------	--

8. లోహములు

సెండి 100 ముం 1-కి	ర 60 0 0	ర 60 4 0
బంగారు తులము 1-కి	,, 21 0 0	21 2 0
పవరము 1-కి		18 7 9
ఇత్తడి బా 1-కి	,, 280 0 0	285 0 0
రాగి బా 1-కి	,, 250 0 0	252 0 0

రంగులు

అతిమెలు స్పిటరులాండు అలిజరయిక్ సింహం	62 0 0	
,, కీలర 1 రతి	1 14 0	
,, 14 రతులు	1 18 0	
,, 28 రతులు	1 13 0	
,, 56 రతులు	1 12 9	
,, 1 అంచు	1 12 6	
జేర్కట్టు పాన్లు స్కాల్ లెట్ అనగా (టర్కిశెడ్డు)	3 8 0	
కాంగో 8 డి	1 0 6	
పదరు 4 డి	1 2 0	

వాతావరణస్థితి

1927 సం॥ నవంబరునెల 9-వ తేది బుధవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గోల్కొండ	నల్గొండ	మహబూబ్ నగర్	మధ్య ప్రదేశ్	తెలంగాణ
గోల్కొండ	84.8	72.6	...	8.46	1.75
నల్గొండ	83.8	74.5	0.62	7.39	1.89
కాకినాడ	84.0	74.7	0.88	10.06	0.91
మచిలీపట్నము	84.4	75.4	...	11.94	0.29
కర్నూలు	88.1	71.4	...	5.17	0.97
బళ్లారి	86.2	70.2	0.01	8.17	1.95
అనంతపురం	...	...	...	8.10	3.70
కడప	81.4	74.2	0.15	8.02	1.54
నెల్లూరు	...	...	...	...	...
మద్రాసు	86.5	74.3	0.28	11.20	5.73
కడపూరు	84.9	75.8	0.52	7.98	8.58
నెలమ	87.5	70.8	0.24	2.57	6.08
కోయంబూరు	82.5	70.1	8.54	10.23	2.46
తిరువనాపల్లి	86.3	74.6	0.88	6.08	2.79
నాగపట్నము	84.1	74.8	0.51	8.76	7.90
మధుర	79.2	72.7	0.10	7.55	2.59
పాంబన్	83.8	73.9	0.14	14.70	2.11
తిరువల్లూరి	...	...	...	13.18	4.52
తిరువేంగళము	80.3	73.1	...	3.02	10.21
కొచ్చిన్	84.9	74.4	0.88	7.28	9.04
కాలికట్టు	86.8	71.9	1.81	7.28	5.57
మంగళూరు	85.8	73.2	0.85	7.79	1.28
రెంగుళూరు	81.0	67.0	0.81	1.72	5.90
మెర్కాట	74.6	68.5	1.42	5.39	4.94
కొడైకనాడ్	59.8	51.7	0.14	10.21	1.96

సర్కారులు:—విశాఖపట్నములో 0.62" కాకినాడలో 0.88" వర్షించెను. గోపాలపురంలో రాత్రివేడిమి 8 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కా:—కడపలో 0.15" వర్షించెను. బళ్లారిలో చినుకులుపడెను. కడపలో పగటివేడిమి 8 డిగ్రీలు తక్కువ, రాత్రివేడిమి 8, కర్నూలులో 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—నెల్లూరుకలుగు తెలియలేదు. మద్రాసులో 1.28" వర్షించెను. కడపూరులో 0.52", వర్షించెను. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

వ. వ. నారాయణ అయ్యర్,

పహాయ వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

వ్యవసాయ కమిషను

నివేదిక డిసెంబరులో తయారు చేయుదురట

రంగూను, నవంబరు 8:—వ్యవసాయ కమిషను డిసెంబరు మధ్యమున సంచారము పూర్తిగావించి మహాబలేశ్వరమున పొగుబడిన సాత్వమునంతను తిరుగ విచారించి నివేదికను తయారు చేయుదురు. సభ్యులు ఇంగ్లాండు పోవకమునుపే పనియంతయు పూర్తయగును. (ఆ. ప్రె)

కలకత్తా, నవంబరు 8:—కలకత్తా సేవనలు బ్యాంకు కేసులో ఇదివర కీయబడిన ఇంజన్ నును ఖాయపరచిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

దక్షిణ భారత రైల్వే కార్మికసంఘ సమావేశము. ఆఖిలభారత రైల్వేసమ్మె ఏర్పాటు గోల్కొండ, నవంబరు 8:—దక్షిణఇండియా రైల్వే కార్మిక సంఘము గోల్కొండరాకునందు ఆదికాశాస్వామివారి ఆధిపత్యమున సమావేశమై ఖరగ్గుర మహాసభవారీలో సంప్రతించి ఆఖిలభారత రైల్వే సంఘమువారి సమ్మె ఏర్పాటుచేయవలసి వదన కోరుచు తీర్మానించిరి. ఆఖిలభారత కార్మికలకు సమ్మె కట్టుటకు తమ సర్వస్వము తెలియబరచుచు తీర్మానించిరి. (ప్రీ ప్రెసు)

నీగ్రోలు-ఆధునిక ప్రపంచము

ఇ. సి. డిలిక్ గారి ఉపన్యాసము

నిప్పుటిసామంతులము 6 గంటలకు వై. యం. సి. మీ. హాలునందు సభ జరిగెను. సభకు అగ్రాసనాధిపతిగారివివా ఏర్పరచుకొన్న గౌ. దివాను బహదూరు, ఆర్. యన్. ఆహ్వానితమైన మొదలియారుగారు ఆలస్యముగవచ్చుటచేత ఆరెన్ డేవిసు, లాకా లేజీ, ప్రిన్సిపాలుగారు తాత్కాలికాధ్యక్షులుగా నుండిరి.

ఉపన్యాసము డిలిక్ గారు నీగ్రోజాతివారు ప్రపంచముందున్న తెగలలో నొక గొప్పతెగవారనియు వీరు దక్షిణ ఆఫ్రికా, ఆమెరికా, వెస్ట్ ఇండిసునందును గలరనియు ప్రపంచముందున్న అన్ని తెగలవారికన్నను కడునీచిస్థితియందున్నారనియు, వారల నుదరించుట ప్రతిమానవునియొక్క విధియై యున్నదని వక్కానించిరి. రెండుమాడుకేతాబ్దులకు వెనుక ఈ నీగ్రోజాతివారు ఆఫ్రికాఖండము దుండెడివారు. తమవృత్తికొన్నికారణములచేత మాలిగు బానిసలుగ అన్యదేశముల కమ్మబడుటచేత ఇతరదేశములకు వేసవేలుగబోయిరి. అచ్చట తమస్వాతంత్ర్యమును గోలుపోవుటచే, ననేకకష్టములకు లోనైరి. ఇట్లు కొంతకాలము గడచినపిదప ఆమెరికాదేశముందు బానిసవాదపాఠము అంతమొందించుటకు చట్టమును ఏర్పాటుచేసి అమలుజేసి పెట్టినతరువాత ఇట్టివిషయపరిస్థితులకు విషవము కలిగెను. వీరును విద్యల సభ్యునించి నవనాగరికత కొంతవరకు అలసదమకాని తమరును ఇతరజాతివారలలో సరిసమానముగా నుండులెవనియు, పరిపాలనావిధానముందు హక్కు కలిగియుండవలెననియు గ్రహించిరి. కాని తెల్లవా రట్టిమాత్రమే భావములుగ్రహించవలెనని అప్పటినుండియు ఆమెరికా, ఆఫ్రికా ఖండములందున్న వీరు తమ జన్మహక్కులకై పోరాడుచుండిరి.

ఆఫ్రికాదేశము దున్న జాతులన్నిటిలో వీరు అధికసంఖ్యాకులు. స్వల్ప జీతములతో కూలిచేయుచున్నారు. వీరిలకు ఆఫ్రికా దేశమునండి తరిమివేయవలెనను నుద్దేశ్యముతో అచ్చట ప్రభుత్వమువారు వీరిలలో సాంఘికాభివృద్ధి లేకుండుటకై చట్టమును నిర్మించిరి. ఇట్టి వ్యవస్థలు లేకుండుటకై శ్రీయుత శ్రీనివాసశాస్త్రి, ఆంధ్రులను ప్రముఖులు సకలప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు.

ఆమెరికా దేశముందు నీగ్రోజాతివారు చాల తక్కువగా నున్నారు. కొన్ని ప్రదేశములందు తెల్లవారు వీరిని వెళ్లరానియ్యకండ చూచుచున్నారు. దక్షిణ ఆమెరికాదేశముందు తెల్లవారును వీరును కలసి కాలేజీలు, కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు నెలకొల్పుకొని పరస్పరమైతిలో నున్నారు. కాని ఇతర ప్రదేశములందు తెల్లవారు ఎక్కు రైల్వేలో నెక్క-గుండను. ఇంక ననేకకట్టుబాట్లకు లోనైయున్నారు.

ఈ నీగ్రో సమస్య హిందూదేశమునకేమి సంబంధమునన నేను ఆ దేశములకుబోయి వారలనుచూడగా వారు హిందూదేశమెట్లున్నది? అచ్చట యేమి జరుగుచున్నది? మహాత్మా గాంధీ ఏమి చేయుచున్నారు? అను ప్రశ్నలు నన్నడిగిరి. హిందూదేశముయొక్క సహాయమునకు వేచియుంటిమనిరి. హిందూదేశము ఎట్టిసహాయము చేయునని నే నాలోచించితిని. నీగ్రోలు దౌర్జన్యమువలన కార్యసాధ్యముననని విశ్వసించెదరు. నేడు హిందూదేశము దౌర్జన్యరాహిత్యమును యుద్ధమును చేయుచుండుట వారు దిలకించి హిందువులయొక్క జయమునకై వేచియున్నారు. కనుక భారతీయులందరు ఆదౌర్జన్యరాహిత్యమైన యుద్ధమున జయమొంది. నీగ్రోలకు నిజమైనసానుభూతి జాపవలెను. అప్పుడు వారు భారతీయులను విశ్వసించి వారును, అట్టి యుద్ధమునే సలిపి స్వతంత్రతను సంపాదించెదరు.

నీగ్రోవారు నల్లగను, మౌటుగ నుండుటచే తెల్లవారు కడునీచముగ జూచుచున్నారు. భారతీయులుగూడ నీకదేశములం దచ్చటచ్చట నల్లే నిరసనభావముతో జూడబడుచున్నారు. కనుక భారతీయులందరు తమ విప్లవకర్తధర్మముల నుత్తరిగి మలకత్తలు, నీచ ఉచ్చస్థితులు పాటింపక అన్ని మతములవారిని అన్ని జాతులవారిని అన్నదమ్ములవలె జూచుచుండవలెనని నుడివిరి.

అగ్రాసనాధిపతి యైన గౌ. దివాను బహదూరు ఆ ఆహ్వానితమైన మొదలియారుగారు ఉపన్యాసమువల్లనే వచ్చి యుండిరి. తాము ఆలస్యముగా వచ్చినందులకు తమాషపడి ఉపన్యాసములు గావించిన ఉపన్యాసమునకు ప్రస్తుతియును ఆమెరికాదేశముందు తమకు గల స్వాభావమును తెలుపుచు ఉపన్యాసములు నుడివిట్లు మనదేశముందు నిమ్మ జాతులను కడు హేయముగ జూచుచున్నారు. అట్టిది త్వరలో పోగొట్టుకొని అందరును సోదరులవలె నుండినగాని మనకు స్వరాజ్యము రాదని నుడివిరి. అగ్రాసనాధిపతి కథివందములతో సభ మగిగెను.

మోటారు కారు స్వంతదారులకు,
వ్యాపారస్తులకు తగు హెచ్చరిక.

ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ
ಮಾತ್ರವೇ ದೈವಭಕ್ತಿ ಉಂಟು. ಭಗವಂತರು ಪರವಶ್ಯಾನುಸಾರ
ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು ತೋರುವರು. ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಡಿ
ಯಾವುದನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು. ಮಾತ್ರವೇ ಭಗವಂತರು ಪರಿತ್ಯಜ

గొడుగుల నదానరిదమూర్తి,
గౌరవకర్మచరిత్ర.

(2) 1964 పోస్టు బాక్సు నెం. 86, మద్రాసు.